

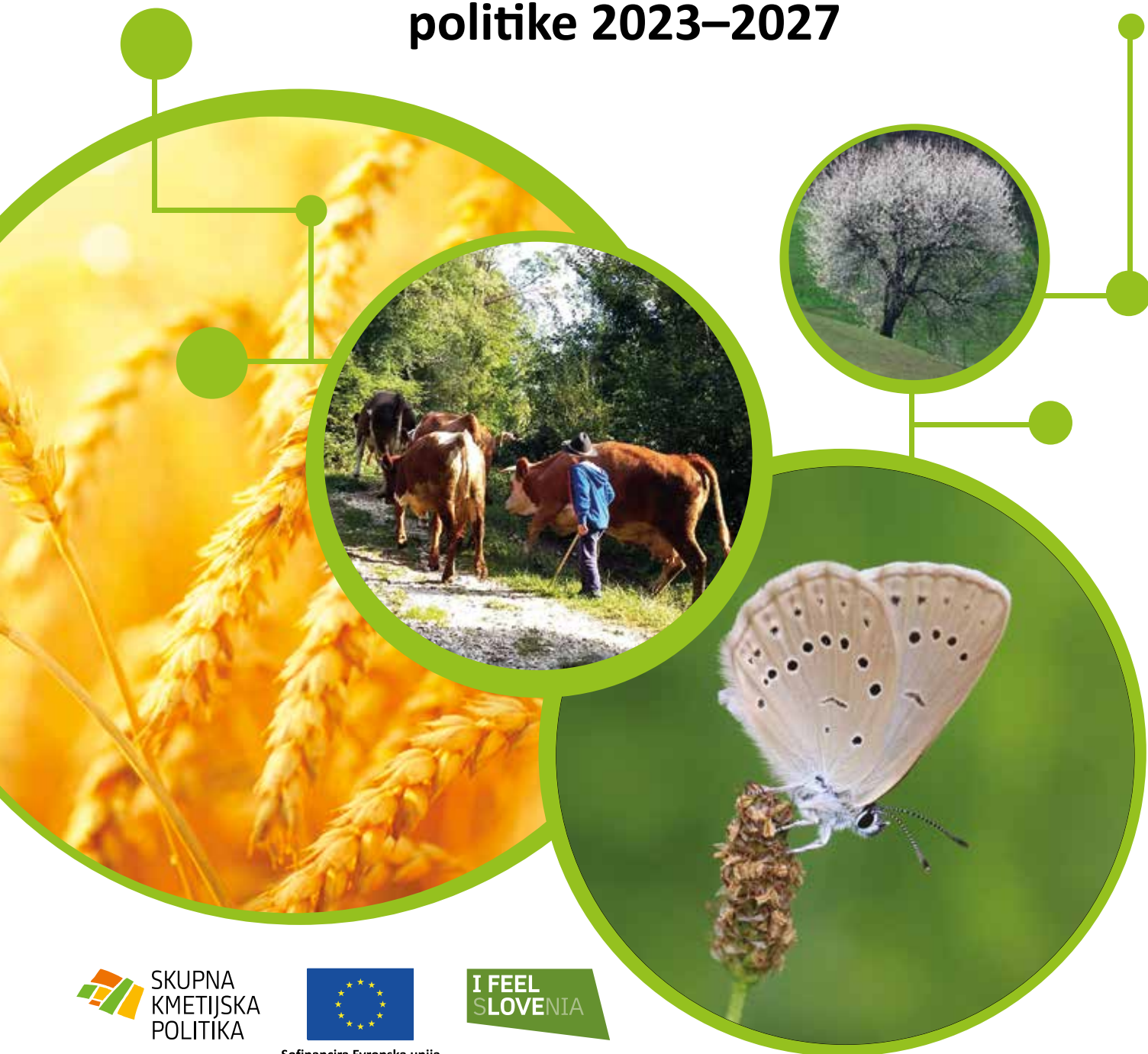

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

ZBIRNA VLOGA 2023

Navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027

Sofinancira Evropska unija

I FEEL
SLOVENIA

Naslov: Zbirna vloga 2023 - navodila za uveljavljanje intervencij iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027

Izdajatelj: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Spletna izdaja

Grafično oblikovanje: STUDIO L.A., Andrej Lombar s. p.

Ljubljana, 2023

KAZALO

1	STRATEŠKI NAČRT SKP 2023–2027 ZA SLOVENIJO IN ZBIRNA VLOGA 2023	5
2	POGOJENOST	6
2.1	DOBRI KMETIJSKI IN OKOLJSKI POGOJI - DKOP	6
2.2	PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA	8
2.3	IZJEME ZA LETO 2023	9
2.4	SANKCIJE	10
2.5	SEZNAM SLOJEV ZA POGOJENOST	10
3	SKUPNA PRAVILA ZA NEPOSREDNA PLAČILA IN DRUGE INTERVENCIJE	11
4	NEPOSREDNA PLAČILA	11
4.1	OSNOVNA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST	15
4.2	DOPOLNILNA PRERAZPOREDITVENA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST	16
4.3	VEZANA DOHODKOVNA PODPORA	16
4.4	HEME ZA PODNEBJE IN OKOLJE (SOPO)	21
4.5	INP09 - DOPOLNILNA DOHODKOVNA PODPORA ZA MLADE KMETE	29
5	INTERVENCIJE V OKVIRU RAZVOJA PODEŽELJA	32
5.1	SPLOŠNA PRAVILA ZA INTERVENCIJE KOPOP	32
5.2	KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA - PODNEBNE SPREMEMBE (KOPOP_PS)	34
5.3	KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – NARAVNI VIRI (KOPOP_NV)	38
5.4	KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN KRAJINA (KOPOP_BK)	44
5.5	EKOLOŠKO KMETOVANJE	55
5.6	EKOLOŠKO ČEBELARJENJE	57
5.7	LOKALNE PASME IN SORTE (LOPS)	58
5.8	BIOTIČNO VARSTVO RASTLIN	59
5.9	PLAČILA NATURA 2000	60
5.10	PLAČILA OBMOČJEM Z NARAVNIMI ALI DRUGIMI POSEBNIMI OMEJITVAMI	61
5.11	DOBROBIT ŽIVALI	63
6	PRENOS NEKATERIH OBVEZNOSTI IZ PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA RS 2014–2020 V STRATEŠKI NAČRT 2023–2027	70
7	INTEGRIRAN ADMINISTRATIVNI IN KONTROLNI SISTEM	70
7.1	ZBIRNA VLOGA 2023	70
7.2	UPRAVNI PREGLEDI	71
7.3	PREGLEDI NA KRAJU SAMEM	73
7.4	IZRAČUN IN UPORABA UPRAVNIH SANKCIJ	73
7.5	PRENOS CELOTNEGA KMG ALI POSAMEZNEGA ZEMLJIŠČA PO ODDAJI ZBIRNE VLOGE	73
7.6	VIŠJA SILA IN IZJEMNE OKOLIŠČINE	74
8	UREDITEV PODATKOV V REGISTRIH	74
8.1	REGISTER KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	74
8.2	IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA REJNIH ŽIVALI	77
8.3	EVIDENCA IMETNIKOV REJNIH ŽIVALI (EIRŽ) IN EVIDENCA REJNIH ŽIVALI (ERŽ)	79
8.4	REGISTRACIJA OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE ŽIVIL RASTLINSKEGA IN ŽIVALSKEGA IZVORA IN OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE KRME	79

SEZNAM KRATIC

GERK	Grafična enota rabe kmetijskega gospodarstva
CRD	Centralni register drobnice
CRG	Centralni register govedi
CRK	Centralni register kopitarjev
CRPš	Centralni register prašičev
CPZ Govedo	Centralna podatkovna zbirka govedo
RČ	Register čebelnjakov
RKG	Register kmetijskih gospodarstev
KMG	Kmetijsko gospodarstvo
ARSKTRP	Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja
VVO_I_DR	Najožja vodovarstvena območja – državni nivo
OOTT	Okoljsko občutljivo trajno travinje
DKOP	Standard za dobre kmetijsko okoljske pogoje
PZR	Predpisane zahteve ravnanja
SOPO	Shema za podnebje in okolje v okviru neposrednih plačil
PS_GOV	Operacija PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved iz int.. KOPOP_PS
PS_PRAP	Operacija PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih iz int. KOPOP_PS
PS_DROB	Operacija PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz iz int. KOPOP_PS
VOD	Operacija NV.1 Vodni viri iz intervencije KOPOP_NV
KOL	Operacija NV.2 Ohranjanje kolobarja iz intervencije KOPOP_NV
IPP	Operacija NV.3 Integrirana pridelava poljščin iz intervencije KOPOP_NV
IPZ	Operacija NV.4 Integrirana pridelava zelenjave iz intervencije KOPOP_NV
IPH	Operacija NV.5 Integrirana pridelava hmelja iz intervencije KOPOP_NV
IPSO	Operacija NV.6 Integrirana pridelava sadja in oljk iz intervencije KOPOP_NV
IPG	Operacija NV.7 Integrirana pridelava grozdja iz intervencije KOPOP_NV
BIOTM_TNS	Operacija NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih iz int. KOPOP_NV
VIN_HERB	Operacija NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih iz intervencije KOPOP_NV
VIN_INSK	Operacija NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih iz intervencije KOPOP_NV
PGS	Operacija NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje iz intervencije KOPOP_NV
SENEA	Operacija NV.12 Senena prireja iz intervencije KOPOP_NV
PAS_VOD	Operacija NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih iz intervencije KOPOP_NV
HAB	Operacija BK.1 Posebni traviščni habitati iz intervencije KOPOP_BK
MET	Operacija BK.2 Traviščni habitati metuljev iz intervencije KOPOP_BK
STE	Operacija BK.3 Steljniki iz intervencije KOPOP_BK
MOKR_BAR	Operacija BK.5 Ohranjanje mokrišč in barj iz intervencije KOPOP_BK
SUHI_KTP	Operacija BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki iz intervencije KOPOP_BK
VTSA	Operacija BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki iz intervencije KOPOP_BK
S50	Operacija BK.8 Strmi travniki iz intervencije KOPOP_BK
GRB	Operacija BK.9 Grbinasti travniki iz intervencije KOPOP_BK
MEJ	Operacija BK.10 Ohranjanje mejic iz intervencije KOPOP_BK
ITRV	Operacija BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst iz int. KOPOP_BK
ZVE	Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi
PP	Operacija BK.13 Planinska paša iz intervencije KOPOP_BK
VTR	Operacija BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov iz intervencije KOPOP_BK
PEK	Preusmeritev v prakse ekološkega kmetovanja
EKČ	Intervencija Ekološko čebelarjenje
PAS	Operacija LO.1 Lokalne pasme iz intervencije Lokalne pasme in sorte (LOPS)
SOR	Operacija LO.2 Lokalne sorte iz intervencije Lokalne pasme in sorte (LOPS)
BVR	Intervencija Biotično varstvo rastlin
OMD	Intervencija Plačila za naravne ali druge omejitve
N2000	Intervencija Plačila Natura 2000
DŽ	Intervencija Dobrobit živali
GVŽ	Glava velike živali

1 STRATEŠKI NAČRT SKP 2023–2027 ZA SLOVENIJO IN ZBIRNA VLOGA 2023

Strateški načrt skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo (SN 2023–2027) podaja nabor ukrepov oziroma intervencij za uresničevanje ključnih ciljev skupne kmetijske politike EU (SKP). Krovna usmeritev slovenskega SN 2023–2027 je **zagotoviti trajnostno pridelavo hrane na celotnem območju države in povečati samooskrbo**, pri čemer so pomembna vsa območja in vsa kmetijska gospodarstva, ne glede na velikost, usmeritev ali tržno usmerjenost.

Intervencije kmetijske politike, ki se uveljavljajo prek zbirne vloge, bodo tako po vsebini kot po obsegu finančnih sredstev pomembno prispevale k uresničevanju ciljev SN 2023–2027.

Neposredna plačila tudi v prihodnje predstavljajo osnovo za **zagotavljanje odporne in konkurenčne pridelave hrane**, predvsem prek ohranjanja proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč ter stabilnega dohodka kmetijskih gospodarstev. Pri tem so posebne pozornosti deležna območja z naravnimi omejitvami (OMD območja) in sektorji v težavah. Prav tako je z odpravo plačilnih pravic in z novo dohodkovno prerazporeditveno podporo narejen korak k bolj pravični razdelitvi neposrednih plačil. Generacijsko prenavo pa se tudi v bodoče zasleduje v okviru neposrednih plačil z dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Še posebej pomembne so spremembe na področju **varovanja in trajnostnega upravljanja z naravnimi viri, blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe ter ohranjanja biotske raznovrstnosti**. Osnovna obvezna **pravila pogojenosti**, ki so bila do sedaj poimenovana navzkrižna skladnost, so postala strožja. Uvajajo se enoletne in širše dostopne **sheme za podnebje in okolje (SOPO)**, za katere je predvidenih približno 16 % sredstev za neposredna plačila. Oboje nadgrajujejo **kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP) in druga plačila v okviru razvoja podeželja, zlasti za ekološko kmetovanje**, s katerimi se spodbujajo nadstandardne oblike kmetovanja. KOPOP intervencije so še naprej večletne in ciljno usmerjene na vsebinska področja, ki zahtevajo ukrepanje, npr. ožja naravovarstvena in vodovarstvena območja. Z namenom zaustavitve upada biodiverzitete uvajamo **plačila za območja NATURA 2000**. Odločneje s spodbudami naslavljamo podnebne izzive in izpuste amonijaka, npr. optimizacijo krmnih obrokov, gnojenje z nizkimi izpusti, učinkovitejšo rabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev. Naslednje pomembno področje, ki je deležno podpor, je **dobrobit živali**.

Leto 2023 prinaša novosti tudi v procesu obravnave zahtevkov za 'površinske' intervencije. Dodan je **sistem za spremljanje površin**, prav tako informacijsko orodje **Sopotnik**.

Z začetkom subvencijske kampanje za leto 2023 se prične oddaja zbrnih vlog in izvajanje intervencij iz SN 2023 – 2027. **Navodila za uveljavljanje intervencij za leto 2023 so pripravljena v želji, da se novosti čim bolje in celovito predstavijo ter da se lahko v njih prepoznajo priložnosti**. Navodila so kmetom v pomoč pri upoštevanju pravil pogojenosti, pri odločanju o uvedbi novih kmetijskih praks in pri uveljavljanju ter nato izvajanju posameznih intervencij tekom leta. Hkrati navodila prikažejo, kako si kmetijski sektor in intervencije SKP prizadevajo naslavljati izzive prehranske varnosti in okoljsko–podnebne izzive.

Navodila ne nadomeščajo pravnih podlag. Zato so vlagatelji zbirnih vlog, ki uveljavljajo različne intervencije, vabljeni, da se seznanijo tudi z uredbami in se posvetujejo s kmetijskimi svetovalci ter spremljajo podrobnejše informacije na spletnih straneh Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) in Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP).

2 POGOJENOST

Pomembna novost reforme je t.i. pogojenost. Gre za nabor obveznih pravil oz. standardov, ki smo jih do sedaj poznali pod nazivom navzkrižna skladnost in je ravno tako razdeljena na dva sklopa: dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč (DKOP) z 9. standardi in na predpisane zahteve ravnanja (PZR) z 11 standardi. Vsebinsko je pogojenost zahtevnejša od navzkrižne skladnosti, saj je večina standardov postala strožja, prav tako se je na seznam standardov dodalo nekatere, deloma spremenjene, prakse zelene komponente neposrednih plačil iz obdobja 2015-2022.

ZAVEZANCI za izpolnjevanje standardov DKOP in PZR so vsi vlagatelji zahtevkov za neposredna plačila, za intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (KOPOP), Ekološko kmetijstvo in Dobrobit živali ter nove intervencije Biotično varstvo rastlin, Lokalne pasme in sorte in Plačilo Natura 2000.

Z letom 2024 bodo zavezanci tudi upravičenci do OMD plačila, medtem ko je za leto 2023 izjemoma predvideno, da se ta ukrep izvaja v okviru Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020. Posledično bodo morali upravičenci do OMD plačila v letu 2023 upoštevati navzkrižno skladnost kot je veljala za leto 2022, torej tudi zahteve vezane na živali, ki jih po novem ni v pogojenosti. Podrobnejše informacije bodo na voljo na spletnih straneh ministrstva (<https://skp.si>).

Prejemniki sredstev za obnovo vinogradov so do izteka triletnega obdobja po letu prejema plačila še naprej zavezanci za navzkrižno skladnost. Če poleg obnove vinogradov uveljavljajo še katero od naštetih intervencij, so poleg tega še zavezanci za pogojenost.

2.1 DOBRI KMETIJSKI IN OKOLJSKI POGOJI - DKOP

DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni

Razmerje trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni se glede na leto 2018 ne sme zmanjšati za več kot 5 %. Standard velja na ravni države in se ne računa za vsako KMG posebej.

DKOP 2: Varovanje mokrišč in šotišč z letom 2024

Mokrišča in šotišča bo potrebno dodatno varovati z letom 2024.

DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin

Poleg prepovedi požiganja strnišč ni dovoljeno požiganje travnikov kot edinega načina obdelave za tekoče leto.

DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov

Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov je obvezna ob vodotokih 1. reda (15 m) in vodotokih 2. reda (5 m) ter skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2115 tudi ob osuševalnih jarkih širših od dveh metrov v širini 3 m.

Na varovalnih pasovih je prepovedana uporaba gnojil in FFS. Zaradi zagotovitve te prepovedi je prepovedano tudi oranje. Dovoljena pa je obdelava za namene vzdrževanja varovalnih pasov (priprava zemljišča za setev in sama setev dovoljenih rastlin, košnja, mulčenje ali paša). Pričakuje se, da bodo te površine za ta namen posejane le v prvem letu, pozneje pa načeloma več ne. V tem pasu se lahko poseje trave, mešanice trav, detelje, lucerne, travno deteljne mešanice in deteljno travne mešanice, lahko se ga vzdržuje kot praho.

Paša v varovalnem pasu je dovoljena le ob pogoju, da pri tem ne preide do poseganja v breg vodotokov. Napajanje v vodotokih je dovoljeno le na določenih mestih, kjer bo škoda za breg in sam vodotok čim manjša in na kontroliran način. Dokrmeljevanje živine v varovalnih pasovih ni dovoljeno.

DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije in erozije tal, vključno z upoštevanjem naklona terena

Kmetijske površine je treba obdelovati tako, da je možnost erozije tal čim manjša, in hkrati uporabljati agrotehnične ukrepe, ki zmanjšujejo učinek erozije. Zato je treba ohranjati terase, v primeru njihove odstranitve pa je treba pred posegom pridobiti odločbo MKGP za zahtevno agromelioracijo.

Kjer teras, ni je treba na kmetijskih površinah z rabo njiva, ki imajo srednji naklon 10 % ali več, med 15. novembrom in 15. februarjem upoštevati vsaj enega od sledečih ukrepov: orati po plastnicah, ohraniti strnišče, ali poskrbeti za ozelenitev. Zahteva za oranje po plastnicah ne velja za kmetijske površine z rabo 'njiva', ki so manjše od 0,3 ha, ter za kmetijske površine z rabo 'njiva', ki so usmerjene v smer naklona in katerih krajša stranica ni daljša od vključno 40 m.

Pri obdelavi tal je treba upoštevati njihovo razmočenost, zato na kmetijskih površinah ne sme biti očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije.

DKOP 6: Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva

Talna odeja se vzdržuje na vsaj 80 % ornih površin in trajnih nasadov na KMG v času od 15. novembra do 15. februarja naslednje leto. Zagotoviti je treba pokritost tal z rastlinami oz. posevki, zastirko ali strniščem oziroma nepreorano površino.

DKOP 7: Kolobarjenje na ornih zemljiščih, razen kmetijskih rastlin, ki rastejo pod vodo

Obvezna je vsakoletna menjava glavnih posevkov na najmanj 60 % ornih površin KMG. Na ostalih 40 % ornih površin KMG je treba posevek zamenjati najpozneje po treh letih, pri čemer je v teh treh letih med glavnimi posevki obvezen podsevek, dosevek ali drugi glavni posevek. »Drugi glavni posevek« v istem letu se šteje kot kolobarni člen, če sledi takoj po pravilu glavnega posevka in je prisoten do priprave zemljišča za setev in setve naslednjega glavnega posevka. Trave, TDM, DTM, praha in trajni nasadi na ornih površinah so del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % ornih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab,
- KMG z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje in
- KMG, ki so certificirana v skladu z Uredbo (EU) št. 2018/848 (ekološka pridelava).

V letu 2023 tega standarda ni treba izvajati, se ga pa spremlja za namen kolobarja za leto 2023 in naprej. Od leta 2024 se bo zahteva kontrolirala tudi s sistemom za spremljanje površin. Ob nepravilni prijavi kmetijske rastline (KMRS) bo kmet preko sistema Sopotnik pozvan, da odpravi napako na zbirni vlogi. Če kmet se ne bo odzval na pozive, se uporabi upravna sankcija.

DKOP 8: Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst

Ta standard vsebuje štiri zahteve:

1) Minimalni delež neproizvodnih površin

Najmanj 4 % ornih površin mora KMG nameniti za neproizvodne površine in elemente, ki so lahko:

- **praha**, ki je vzdrževana: pleveli se ne smejo širiti oz. semeniti, lahko je zasejana z dosevki, medonosnimi posevki ali travo, TDM, DTM, vendar se pridelkov ne sme uporabljati za hrano ljudi ali živali, saj gre za površine pod praho; praha mora biti prisotna najmanj od 1. januarja do 31. julija tekočega leta, brez uporabe fitofarmcevtskih sredstev (FFS) in gnojenja; ali
- **krajinske značilnosti** ob ali na njivah: mejice, obvodna vegetacija, skupina dreves oziroma grmičevja, posamezno drevo, drevesa v vrsti in vodne prvine (kali) iz sloja e-KRZ, vključno s slojem DKOP_8_OHR_EKRZ_23.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % njivskih površin goji trave, druge krmne rastline, metuljnice, površine v prahi ali kombinaciji naštetih rab,
- KMG z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje,
- KMG z več kot 75 % upravičenih površin z rabo trajno travinje.

V letu 2023 tega dela standarda ni treba izvajati, zato se na potencialnih površinah za praho lahko prideluje hrana za ljudi (koruza in soja, ki sta praviloma namenjeni za krmo, nista dovoljeni). Ne glede na izjemo je treba v letu 2023 krajinske značilnosti še vedno ohranjati.

2) Ohranjanje krajinskih značilnosti

Na površinah KMG je obvezno ohranjati krajinske značilnosti:

- lesne prvine iz sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_23 (posamična drevesa, drevesa v skupini, drevoredi, mejice, pasovi vegetacije ob vodotokih),
- naravne vrednote iz sloja DKOP_8_NV_23,
- terase v trajnih nasadih,
- manjše vodne prvine (kali) iz sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_23,
- suhi zidovi (suhozidi) iz sloja DKOP_8_SUHOZIDI_23,
- oljke (posamične ali v skupini, ki niso del trajnega nasada) na območju, kjer uspevajo oljke.

Krajinskih značilnosti iz Sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_23 ni dovoljeno odstranjevati, razen v primerih višje sile ali z dovoljenjem pristojnih inštitucij. Če se krajinske značilnosti odstrani, jih je treba do naslednjega leta vzpostaviti/zasnovati nazaj v prejšnjem obsegu, kar pa ne velja za Naravne vrednote.

V primeru agromelioracij (komasacij) se lahko krajinske značilnosti, razen Naravne vrednote, premakne na drugo lokacijo v enakem obsegu, vendar še vedno znotraj območja agromelioracije (komasacije). Na varovanih območjih se ta premik lahko naredi le z dovoljenjem Zavoda RS za varovanje narave.

Površine pod krajinskimi značilnostmi iz sloja e-KRZ iz tega standarda so upravičene do nekaterih intervencij neposrednih plačil.

3) OMEJITEV REZANJA MEJIC

Izkrčitev in obrezovanje ter redčenje mejic in dreves ni dovoljeno v času od 1. marca do 1. avgusta tekočega leta.

4) OMEJEVANJE TUJERODNIH INVAZIVNIH RASTLINSKIH VRST

Na kmetijskih površinah se izvajajo ukrepi za omejitev širjenja (ne sme cveteti ali semeniti oziroma se širiti v primeru lesnih rastlin) tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom:

- rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*),
- kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*),
- orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*),
- enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*),
- ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10),
- sirska svilnica (*Asclepias syriaca*),
- žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*),
- navadna barvilnica (*Phytolacca americana*),
- veliki pajesen (*Ailanthus altissima*),
- dresniki (japonski dresnik (*Fallopia japonica*), češki dresnik (*Fallopia bohemica*), sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*)).

DKOP 9: Prepoved preusmeritve (spremembe) ali oranja trajnega travinja, opredeljenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje, na območjih Natura 2000

Prepovedano je spreminjanje ali preoravanje vseh površin trajnih travnikov na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT) znotraj območij Natura 2000. Območje OOTT je predstavljeno v obliki sloja v pregledovalniku Registra kmetijskih gospodarstev.

Na ravni KMG se za okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT) štejejo GERK-i z rabo 1300 – trajni travnik, GERK z rabo 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in GERK z rabo 1222 – ekstenzivni sadovnjak, ki je trajno zatavljen, in so razvidni v pregledovalniku RKG. Pri tem morajo izpolniti tudi enega izmed naslednjih pogojev:

- so del sloja OOTT (status OOTT_22) iz naslova zelene komponente neposrednih plačil iz obdobja 2015 do 2022, z izjemo GERK-ov, ki so bili v ekološkem kmetovanju ali v shemi za male kmete in je bila njihova vrsta rabe različna od trajnega travinja, saj so bili skladno z Uredbo (EU) št. 1307/2013 izvzeti iz pravil zelene komponente,
- so na zbirni vlogi za leto 2022 označeni kot GERK-i z naštetimi rabami in imajo po preveritvi s sistemom za spremljanje površin do 31. decembra 2022 še vedno enako rabo,
- so prvič prijavljeni na zbirni vlogi in so na dan 31. december tekočega leta ugotovljeni kot trajno travinje v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike, in so del območja OOTT.

2.2 PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA

PZR 1: Nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati

Za neposredno rabo vode za namakanje kmetijskega zemljišča ali drugih površin je potrebno pridobiti odločbo MKGP o uvedbi namakanja.

Za gnojenje njivskih površin z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo fosfor, ki ležijo na prispevni površini vodnih teles z zmernim ekološkim stanjem glede na parameter celotni fosfor (Ledava, Temenica, Ložnica, Logaščica, Koren), mora imeti zavezanec izdelan gnojilni načrt na podlagi predhodne veljavne analize tal.

PZR 2: Varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov

Zahteve tega standarda se niso bistveno spremenile. Dodana je nova zahteva: KMG, ki živinska gnojila oddajajo (ali prejema v primeru, če oddajalec ne oddaja zbirne vloge), morajo Obrazec za oddajo in prejem živinskih gnojil digestata ali komposta poslati na ARSKTRP do 15. decembra tekočega leta.

PZR 3: Ohranjanje prosto živečih ptic

Travniške površine in zatravljene površine travniških visokodebelnih sadovnjakov so vzdrževane vsaj enkrat letno, najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, pri čemer se kot izjema dopušča obdelava enkrat na dve leti v skladu z definicijo vzdrževanja kmetijskih površin v primeru trajnega travinja (v poglavju o neposrednih plačilih).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu *Paulownia* sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev.

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija in abesinska gizotija.

PZR 4: Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst

Košnja in/ali mulčenje travniških površin v območju 'Natura 2000 – habitati', ki poškoduje travno rušo, ni dovoljeno.

Nove agromelioracije na območju 'Natura 2000 – habitati' so dovoljene le z Odločbo o uvedbi zahtevne agromelioracije oziroma s soglasjem Zavoda RS za varstvo narave za ostale agromelioracije.

Na območjih 'Natura 2000 – habitati' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu Paulownia sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev.

Ob čiščenju oziroma vzpostavitvi novih osuševalnih jarkov na območjih iz sloja 'PZR 4 Jarki' je obvezno raztresti izkopano zemljinu na njive. Izkopane zemljine ni dovoljeno poravnati ob jarkih in na travnike (ločen sloj PZR 4 Jarki).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija, abesinska gizotija).

Na območjih 'Natura 2000 – habitati za varstvo proteusa', kjer je vrsta v neugodnem ohranitvenem stanju zaradi onesnaženosti podzemnih vod z dušikom (9,2 mg N/l), ni dovoljeno gnojenje kmetijskih zemljišč z digestatom in bioplinsko gnojevko.

PZR 5: Varnost živil in krme

Zahteve tega standarda so enake kot do sedaj.

PZR 6: Zdravstveno varstvo ljudi in živali

Zahteve tega standarda so enake kot do sedaj.

PZR 7: Pravilna uporaba fitofarmaceutskih sredstev

Dovoljena je uporaba le registriranih FFS ali sredstev, za katera je bilo izdano dovoljenje za nujne primere, dovoljenje za vzporedno trgovanje ali dovoljenje za raziskave in razvoj.

Registrirana fitofarmaceutska sredstva je treba uporabljati skladno z dobro prakso varstva rastlin ob upoštevanju navodil za uporabo, navedb na etiketi ali s podatki v dovoljenju za uporabo.

Na KMG se vodijo podatki o uporabi FFS na prostem in v zavarovanih prostorih po GERK-PID-u in kulturah v skladu s priloženo 1 Pravilnika o integriranem varstvu rastlin. Podatki o uporabi FFS in računi od nakupa FFS se hranijo najmanj tri leta od uporabe FFS oziroma nakupa FFS.

PZR 8: Uporaba, ravnanje in skladiščenje fitofarmaceutskih sredstev

Izvajalec varstva rastlin (torej vsakdo, ki uporablja FFS) na KMG ima veljavno izkaznico o pridobitvi znanja iz fitomedicine. Za varstvo rastlin se uporabljajo izključno redno pregledane naprave, ki imajo znak o rednem pregledu.

Izvajalec varstva rastlin na najožjem vodovarstvenem območju (VVO I) ne uporablja FFS, ki so prepovedana za uporabo na najožjih VVO (ta sredstva so naštetna na povezavi https://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/FFS_RegSeznVVO.asp?top=1).

Izvajalec varstva rastlin izvaja predpisane ukrepe za varovanje voda na varstvenih in ogroženih območjih ter na območjih s posebnimi zahtevami, in sicer:

- upošteva opozorila o varnostnih pasovih do voda, navedenih na etiketi in navodilih za uporabo;
- na priobalnih zemljiščih v tlorisni širini 15 m od meje brega voda 1. reda in 5 m od voda 2. reda ne uporablja FFS.

Izvajalec varstva rastlin na posebnih varstvenih območjih izvaja predpisane ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti. Prepovedano je uporabljati FFS:

- na ožjem zavarovanem območju Krajinskega parka Ljubljansko Barje,
- na travnikih varstvenega območja Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera,
- na celotnem območju Krajinskega parka Sečoveljske soline.

FFS mora biti shranjeno v izvorni embalaži, ločeno od živil in drugih predmetov splošne rabe, zunaj dosega otrok, pri ustreznih temperaturi, vlagi in svetlobi v skladu z navedbami v navodilu proizvajalca. Odpadna FFS (potekla odločba o registraciji, dovoljenje ali rok uporabe), ostanke FFS in neočiščeno embalažo mora uporabnik FFS odstraniti kot nevarni odpadki v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadnimi FFS. Odpadne FFS je treba do odstranitve hraniti v posebnih pokritih, nevetljivih in nekorozivnih posodah, izven dosega otrok, v skladiščih, kjer se tudi sicer hranijo FFS. Temeljito izpraznjeno in očiščeno embalažo v skladu z navodili proizvajalca se, do oddaje v zbirne centre, hrani v suhem prostoru.

PZR 9: Dobrobit telet

Zahteve tega standarda so enake kot do sedaj.

PZR 10: Dobrobit prašičev

Zahteve tega standarda so enake kot do sedaj, razen zahteve da prašiči ne smejo biti privezani in breje mladice in breje svinje morajo imeti na razpolago dovolj krme, da se nasitijo.

PZR 11: Dobrobit rejnih živali

Zahteve tega standarda so enake kot do sedaj.

2.3 IZJEME ZA LETO 2023

Izjema za leto 2023 za DKOP 7 in za DKOP 8 je pojasnjena v poglavju 2.

Pri zahtevi št. 12 (PZR1, gnojenje z gnojilnim načrtom), zahtevi št. 33 (DKOP 4, prepoved oranja v varovalnih pasovih) in zahtevi št. 43 (DKOP 6, pokritost tal) se bo v letu 2023 morebitne neskladnosti obravnavalo kot nenamerne kršitve (NBP). Za projekte začete pred veljavnostjo pogojenosti se ta pravila ne bodo uporabila.

2.4 SANKCIJE

Upravne sankcije, NBP in namerna neskladnost:

- nenamerne kršitve (nimajo vpliva ali pa je ta zanemarljiv za doseganje ciljev standarda ali zahteve): nimajo znižanja - NBP; zavezanec dobi obvestilo (odločbo) z napotitvijo na svetovanje;
- nenamerne kršitve imajo praviloma 3 % sankcijo; za lažje kršitve je ta lahko znižana do 1% oziroma za hujše/resnejše kršitve zvišana do 10 % - glede na matriko kršitev, pri čemer se upošteva resnost, obseg in trajanje posledic kršitev (Priloga II Uredbe o pravilih pogojenosti);
- ponavljajoče kršitve imajo praviloma 10% sankcijo (prva ponovitev), naslednja ponovitev se obravnava kot namerna kršitev; kot ponavljajoče se štejejo kršitve v treh zaporednih letih, če je bil zavezanec obveščen (odločba) o prejšnji kršitvi;
- namerne kršitve imajo 15% sankcijo, lahko do 100% (glede na resnost, obseg in trajanje – matrika).

Sankcije se seštevajo po skupinah kršitev (ne več po področjih!), vendar:

- za več nenamernih kršitev ne več kot 5% oz. 10%, če ima vsaj ena kršitev resne posledice za doseganje ciljev standarda oziroma zahteve ali ima resne posledice za javno zdravje ali zdravje živali;
- za več prvič ponavljajočih ne več kot 20%;
- za namerne ni omejitve do 100% sredstev, do katerih je upravičen zavezanec.

Če se pojavi več nenamernih, ponavljajočih ali namernih kršitev, se le-te med seboj seštevajo, vendar seštevek sankcij ne sme preseči 100% sredstev, do katerih je upravičen zavezanec na podlagi intervencij, ki jih uveljavlja.

Zaostrujejo se odstotki znižanj (za upravne sankcije) pri veliki resnosti namernih kršitev, vključno s popravljivimi in stalnimi posledicami kršitev. To pomeni, da bodo v prihodnje hude in očitno namerne kršitve zakonodaje, ki je del pogojenost, sankcionirane strožje (tudi 00%, torej brez izplačila vseh intervencij, ki se uveljavljajo za dotično leto).

2.5 SEZNAM SLOJEV ZA POGOJENOST

Sloji za pogojenost so razvidni iz javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>).

3 SKUPNA PRAVILA ZA NEPOSREDNA PLAČILA IN DRUGE INTERVENCIJE

Kmetijska dejavnost je tudi v prihodnje definirana kot a) proizvodnja, reja ali gojenje kmetijskih proizvodov ali b) vzdrževanje kmetijske površine v stanju, primernem za pašo ali pridelavo, brez pripravljalnih ukrepov (npr. praha), in sicer:

- za orno zemljišče, katerikoli agrotehnični ukrep, ki preprečuje semenitev plevelov (najmanj plitka obdelava tal ali košnja ornih površin preden rastline semenijo,
- za trajne nasade, košnja vsaj enkrat letno do 15. oktobra tekočega leta in obrezovanje trajnih rastlin na način, da ohrani proizvodni potencial,
- za trajno travinje, košnja vsaj enkrat letno do 15. oktobra tekočega leta, ali košnja vsaj enkrat do 15. oktobra naslednjega leta, kadar gre za trajno travinje, za katero se v tekočem letu uveljavlja intervencija KOPOP – BK v okviru operacij »Posebni traviščni habitati«, »Traviščni habitati metuljev«, »Steljniki«, »Mokrotni traviščni habitati«, »Ohranjanje mokrišč in barij«, »Suhi kraški travniki in pašniki«, »Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov« in »Ohranjanje suhih travišč« ter intervencijo »Plačila Natura 2000« ter intervencija »Testiranje naravovarstvenih ukrepov na zavarovanih območjih« in mokrišča in šotišča, določena pri standardu DKOP 2 iz uredbe, ki ureja pogojenost.

4 NEPOSREDNA PLAČILA

Do neposrednih plačil je upravičen kmet oz. nosilec KMG, ki:

- izvaja kmetijsko dejavnost,
- intervencije neposrednih plačil uveljavlja na vsaj 1 ha upravičenih hektarjev površin KMG (najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele znaša vsaj 0,1 ha),
- izpolnjuje pogoj aktivnega kmeta,
- izpolnjuje zahteve pogojenosti ter
- izpolnjuje pogoje iz posameznih intervencij neposrednih plačil, ki jih uveljavlja na zbirni vlogi za leto 2023.

Izjema velja za nosilce KMG, ki vlagajo zahtevke za podporo za rejo drobnice, podporo za rejo govedi, podporo za rejo krav dojlj ali podporo za mleko v gorskih območjih in ki ne dosegajo 1 ha upravičenih hektarjev površin KMG za intervencije neposrednih plačil. Ti upravičenci morajo doseči vstopni prag tako, da so v danem koledarskem letu upravičeni do najmanj 100 EUR neposrednih plačil.

Kmetijska površina je orno zemljišče, trajno travinje ali trajni nasad, na novo pa vključuje kmetijsko-gozdarski sistem na površinah. Kmetijsko-gozdarski sistem na površinah pomeni kmetijsko površino, na kateri raste do 50 posamičnih samoniklih gozdnih dreves ali grmov na hektar ali površino z več kot 50 posamičnimi samoniklimi gozdnimi drevesi ali grmi na hektar, ki je v evidenci dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč kot raba 1800 – kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem. Sprememba je tudi pri razvrščanju rabe 1222 v trajno travinje ali trajne nasade. Za razvrstitev v trajno travinje je ostal pogoj zatavljenosti, umaknjen pa je pogoj visokodebelnosti.

Kot »**upravičen hektar**« za neposredna plačila se šteje:

- a) vsaka kmetijska površina KMG, ki se uporablja za kmetijske dejavnosti ali ki se, kadar se površina uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti nosilca KMG, v obdobju vegetacije uporablja za nekmetijsko dejavnost za obdobje, ki v tekočem letu ni daljše od 30 dni, oziroma se kmetijska površina KMG, ki se uporablja tudi za nekmetijske dejavnosti kljub več kot 30 dnevno lahko šteje za upravičeno, če nosilec KMG dokaže, da se kmetijske dejavnosti lahko izvajajo, ne da bi jih znatno ovirali intenzivnost, narava, trajanje in časovni razpored nekmetijskih dejavnosti. Ta občasna nekmetijska raba mora biti časovno omejena, ne sme povzročiti uničenja vegetacijske odeje, razen v primeru, da je uničenje vegetacijske odeje posledica priprave zemljišča za izboljšanje kmetijske dejavnosti, ali ogrožati skladnosti z dobrimi kmetijskimi in okoljskimi pogoji na kmetijski površini. Dopusča se kmetijska raba vsako drugo leto, kot je določeno pri kmetijski dejavnosti, kadar gre za trajno travinje, pomembno za ohranjanje kvalifikacijskih travniških habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst območij Natura 2000.
- b) kot upravičen hektar se štejejo:
 - krajinske značilnosti na vseh vrstah kmetijskih površin, razen trajnega travinja z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, ki obsegajo največ 100 m² ali so široke največ 2 m,
 - v primeru osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost, dopolnilne prerazporeditvene dohodkovne podpore za trajnostnost in dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete se kot upravičen hektar šteje tudi vsaka površina KMG, ki ima krajinske značilnosti, za katere velja obveznost ohranjanja na podlagi standarda DKOP 8 iz pogojenosti, in vsaka površina KMG, ki se uporablja za doseganje minimalnega 4 % deleža ornega zemljišča, namenjenega za neproizvodne površine in elemente, vključno z neobdelanimi zemljišči, na podlagi standarda DKOP 8 iz pogojenosti,
- c) površina, na kateri se prideluje konoplja, se šteje kot upravičen hektar le v primeru, da vsebnost tetrahidrokanabinola pri uporabljenih sortah konoplje ne presega 0,3 %. Nadalje se površina, na kateri se prideluje konoplja oziroma vrtni

mak, šteje kot upravičen hektar, če je nosilec KMG pridobil dovoljenje za gojenje konoplje oziroma dovoljenje za gojenje vrtnega maka v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje oziroma vrtnega maka,

- č) površine se štejejo za upravičene hektarje, če ustrezajo opredelitvi upravičenega hektarja v celotnem koledarskem letu, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin,
- d) upravičen hektar je na razpolago nosilcu KMG, ki se vpiše v RKG kot nosilec KMG in ima zanj pravico do uporabe v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo;

Pri neposrednih plačilih se lahko v primeru, kadar napovedi za financiranje intervencij na ravni EU kažejo, da bodo posebne zgornje meje za posamezno proračunsko leto presežene, uporablja mehanizem finančne discipline. Kljub izrazu ne gre za znižanje iz naslova upravnih ukrepov zaradi nepravilnosti, temveč za znižanje izplačil neposrednih plačil, z namenom vzpostavitve finančne rezerve kmetijskemu sektorju na ravni EU v primeru večjih kriz. Izplačila se za določen odstotek znižajo samo nosilcem KMG, ki se jim v letu, ko se izvaja finančna disciplina, odobri več kot 2.000,00 EUR sredstev neposrednih plačil. Delež morebitnega znižanja v okviru finančne discipline določi Evropska komisija tekom posameznega koledarskega leta, prav tako tudi znesek morebitnega povračila, ki pripada Sloveniji, na podlagi katerega Slovenija izračuna delež povračila za nosilce KMG v Sloveniji.

Pogoj aktivnega kmeta, ki ga morajo izpolnjevati vlagatelji zahtevkov za neposredna plačila in, z letom 2024 tudi za Plačilo za naravne in druge omejitve oz. OMD plačilo, velja v nekoliko drugačni obliki.

Nosilci KMG, ki so za preteklo leto (2022) prejeli do 5.000 EUR neposrednih plačil, se avtomatično vsi štejejo za aktivne kmete. Za ostale nosilce KMG pa se bo preverilo, če opravljajo vsaj minimalno raven kmetijske dejavnosti, ki jo dokažejo z enim od naslednjih meril:

1. obvezna vključenost v pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet od 1. januarja do 30. novembra tekočega leta (upoštevata se le šifra podlage za zavarovanje 051), kar bo Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) izvedla po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil;
2. obtežba živali na KMG nosilca je najmanj 0,2 glave velikih živali (GVŽ) na ha kmetijskih zemljišč v uporabi, kar bo ARSKTRP preverjala po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil;
3. orna zemljišča oziroma trajni nasadi predstavljajo več kot polovico kmetijskih površin na KMG, kar bo ARSKTRP preverjala glede na prijavljen glavni posevek, ki ga je prijavil nosilec KMG na geoprostorskem obrazcu zbirne vloge za leto 2023, zato ni treba prilagati dokazil;
4. prihodki nosilca KMG iz kmetijske dejavnosti predstavljajo vsaj eno tretjino prihodkov nosilca KMG iz nekmetijskih dejavnosti, o čemer nosilec KMG pošlje dokazila ARSKTRP do 31. decembra 2023, če sam oceni, da drugih meril, ki se bodo preverjala po uradni dolžnosti, ne bo izpolnil;
5. ima v lasti kmetijsko mehanizacijo (nosilec KMG je lastnik kolesnega traktorja vsaj 30 dni v obdobju od 1. januarja do 30. junija 2023 in je hkrati vpisan v evidenco registriranih vozil, kar bo ARSKTRP preverjala po uradni dolžnosti, zato ni treba prilagati dokazil) ali pa je izvedel plačilo storitve za kmetijska opravila (nosilec KMG, ki s plačilom storitve dokazuje pogoj aktivnega kmeta, pošlje dokazila ARSKTRP do 31. decembra 2023),
6. izkazuje pomemben prispevek k varovanju okolja v obliki vključitve večine površin kmetijskega gospodarstva (vsaj 50 % površin KMG) v intervencije KOPOP – NV, KOPOP – BK in ekološko kmetovanje, biotično varstvo rastlin, operacije lokalne sorte znotraj intervencije lokalne pasme in sorte, ter intervenciji biotično varstvo rastlin ali plačila Natura 2000. Dokazil ni treba prilagati, ker ARSKTRP preverja delež na podlagi stanja zahtevkov na geoprostorskem obrazcu na dan 10. julij 2023, pri čemer upošteva, da je 50 % lahko doseženo s seštevkoma več navedenih intervencij, vendar ne na isti površini.

Postopek preverjanja nekaterih meril za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta:

Glede drugega merila na podlagi obtežbe živali (najmanj 0,2 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč v uporabi KMG nosilca) se pri izračunu obtežbe se upošteva:

- govedo (podatke ARSKTRP prevzame iz Centralnega registra govedi (CRG) po stanju na dan 1. februarja 2023 in na štiri reprezentativno izbrane datume, ki jih določi ARSKTRP in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot dva tedna po njihovi določitvi; ter podatek iz kontrole na kraju samem, če je na voljo kot šesti datum),
- druge rejne živali (ARSKTRP prevzame podatke o številu posameznih vrst in kategorij na dan 1. februarja 2023 iz Evidenca imetnikov rejnih živali (evidenca EIRŽ)):
- za drobnico se poleg podatkov iz evidence EIRŽ upoštevajo še podatki o številu drobnice, ki jih ARSKTRP prevzema iz Centralnega registra drobnice (CRD) po stanju na štiri reprezentativno izbrane datume, ki jih določi ARSKTRP in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot dva tedna po njihovi določitvi; ter podatek iz kontrole na kraju samem, če je na voljo kot šesti datum,
- za prašiče pitance in perutnino, ki se redijo v turnusih, se pri izračunu obtežbe upoštevajo podatki o povprečnem številu živali v turnusu in skupno število dni vseh turnusov iz evidence EIRŽ.
- Za planino oziroma skupni pašnik se upoštevajo podatki o številu živali posameznih vrst in kategorij, ko so živali na paši, iz »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik« na dan 1. julija 2023 in glede na podatke iz

CRG in CRD. V obdobju, ko so živali na paši na planini ali skupnem pašniku na drugem KMG, se za izračun obtežbe za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta za te živali upošteva, da zmanjšujejo število živali na osnovnem KMG. Za izračun obtežbe pri ostalih intervencijah neposrednih plačil pa se za te živali upošteva, da ne zmanjšujejo število živali na osnovnem KMG.

- pri izračunu obtežbe živali za izpolnjevanje pogoja aktivnega kmeta na KMG se upošteva celotna kmetijska površina KMG, ki izpolnjuje splošne pogoje za upravičenost do neposrednih plačil.

Izračun obtežbe pri shemah SOPO EKST in TRT ter intervenciji vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline se izračuna na enak način kot je opisano za aktivnega kmeta, razen, da premik na planino ali skupni pašnik ne zmanjšuje obtežbe na osnovnem KMG!

Primer izračuna obtežbe za aktivnega kmeta:

Nosilec KMG ima na dan 1. februar 2023 v reji 20 govedi starejših od dveh let (20 GVŽ) in 15 živali drobnice starejše od enega leta (2,25 GVŽ). Živali je poleti od 15. julija do 20. avgusta premaknil na pašo na planino. Kmetija ima 13 ha KZU.

Izračun obtežbe:

Govedo: Stanje CRG na dan 1. februar 2023 in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (vse na stanje CRG in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ} + 0 \text{ GVŽ (planina)} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ}) / 5 = 16 \text{ GVŽ}$$

Drobnica: Stanje na dan 1. februarja 2023 (evidenca EIRŽ) in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (dodatni datumi na stanje CRD in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 0 \text{ GVŽ (planina)} + 2,25 \text{ GVŽ}) / 5 = 1,8 \text{ GVŽ}$$

$$\text{Skupaj obtežba: } 17,8 \text{ GVŽ} / 13 \text{ ha KZU} = 1,37 \text{ GVŽ/ha}$$

Primer izračuna obtežbe za shemo TRT:

Nosilec KMG ima na dan 1. februar 2023 v reji 20 govedi starejših od dveh let (20 GVŽ) in 15 živali drobnice starejše od enega leta (2,25 GVŽ). Živali je poleti od 15. julija do 20. avgusta premaknil na pašo na planino. Kmetija ima 13 ha KZU.

Izračun obtežbe:

Govedo: Stanje CRG na dan 1. februar 2023 in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (vse na stanje CRG in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ (planina)} + 20 \text{ GVŽ} + 20 \text{ GVŽ}) / 5 = 20 \text{ GVŽ}$$

Drobnica: Stanje na dan 1. februarja 2023 (evidenca EIRŽ) in štirih reprezentativnih datumov, kjer en od teh datumov vključuje tudi obdobje paše na planini (dodatni datumi na stanje CRD in »Zapisnika o prigonu živali na pašo na planino ali skupni pašnik«):

$$(2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ} + 2,25 \text{ GVŽ (planina)} + 2,25 \text{ GVŽ}) / 5 = 2,25 \text{ GVŽ}$$

$$\text{Skupaj obtežba: } 22,25 \text{ GVŽ} / 13 \text{ ha KZU} = 1,71 \text{ GVŽ/ha}$$

Za četrto merilo, ali prihodki nosilca KMG iz kmetijske dejavnosti predstavljajo vsaj eno tretjino prihodkov nosilca KMG iz nekmetijskih dejavnosti, se:

- upošteva se izkaz poslovnega izida iz letnega poročila oziroma revidiranega letnega poročila ali izdani računi in druge knjigovodske evidence za ugotavljanje skupnega letnega prihodka in letnega prihodka iz kmetijske dejavnosti v zadnjem obračunskem letu,
- nosilec KMG izpolni tudi obrazec »Izjava o dohodkih iz kmetijske in nekmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu« (Priloga 3 Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027),
- prihodki iz kmetijskih dejavnosti so tisti, ki jih je nosilec na svojem KMG prejel iz kmetijske dejavnosti, vključno s podporo EU v okviru Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) ter vsako nacionalno pomočjo, dodeljeno za kmetijske dejavnosti.

Pri petem merilu, kadar nosilec KMG dokazuje pogoj aktivnega kmeta s plačilom storitve za kmetijska opravila, mora imeti dokazilo o plačilu te storitve (račun(i) izvajalca za opravljeno kmetijsko opravilo, ki so izdani v obdobju od 1. januarja do vključno 15. oktobra 2023) in ta storitev za kmetijska opravila je morala biti opravljena na vsaj 50 % kmetijskih površin KMG in za ta namen mora nosilec KMG voditi podatke o plačilu storitve za kmetijska opravila na obrazcu »Evi-

denca o opravljeni kmetijski storitvi na kmetijskem gospodarstvu» (Priloga 4 Uredbe o neposrednih plačilih 2023–2027). Prag 5.000 EUR neposrednih plačil: Znesek neposrednih plačil za preteklo leto (2022), ki se uporablja pri preverjanju, je odobreni znesek neposrednih plačil, do katerega je bil nosilec KMG upravičen v letu 2022 v skladu z uredbo, ki ureja sheme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 in Uredbo 1307/2013/EU, po upoštevanju upravnih sankcij.

Skupni obseg sredstev za neposredna plačila, ki je na voljo Sloveniji za koledarsko leto 2023 (131.530.052,00 EUR), se v Sloveniji nameni za izvajanje naslednjih intervencij neposrednih plačil:

1. INP01 - Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost – ODPT (63,02 %);
2. INP02 - Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost – DPDPT (5 %);
3. Vezane dohodkovne podpore (15 %):
 - INP03 - Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice;
 - INP04 - Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi;
 - INP05 - Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje;
 - INP06 - Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih;
 - INP07 - Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline.
4. INP08 - Sheme za podnebje in okolje (15,48 %):
 - INP08.1 Ekstenzivno travinje – EKST;
 - INP08.2 Tradicionalna raba travinja – TRT;
 - INP08.3 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI;
 - INP08.5 Naknadni posevki in podsevki – NPP;
 - INP08.6 Ozelenitev ornih površin prek zime – ZEL;
 - INP08.7 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ;
 - INP08.8 Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca – POŠK;
 - INP08.9 Varstvo gnezd pribe – VGP;
 - INP08.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN;
 - INP08.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN;
5. INP09 – Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete (1,5%).

Zahtevki za vse naštetе intervencije in sheme ter morebitna dokazila so sestavni del zbirne vloge in se vložijo hkrati z zbirno vlogo najpozneje do 10. julija 2023.

S 1. januarjem 2023 prenehajo veljati plačilne pravice, ki so bile pridobljene na podlagi sheme osnovnega plačila v skladu z Uredbo 1307/2013/EU in Uredbo o shemah neposrednih plačil (Uradni list RS, št. 2/15, 13/15, 30/15, 103/15, 36/16, 84/16, 23/17, 5/18, 10/19, 7/20, 78/20, 3/21, 67/21, 197/21 in 53/22), s čimer ugasnejo vse pravice iz tega naslova in se glede izdvojitve plačilnih pravic ne izda nobena odločba.

Načrtovana višina plačila za posamezne intervencije za leto 2023 (EUR/enoto)

Intervencije	Načrtovani znesek EUR/enoto	Min. znesek EUR/enoto	Maks. znesek EUR/enoto
Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost	184,20	168,00	200,00
Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost	27,38	21,90	35,59
Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete	78,91	59,33	98,64
Scheme za podnebje in okolje			
Ekstenzivno travinje	45,65	36,52	45,65
Tradicionalna raba travinja	129,03	103,22	161,29
Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak	127,22	101,78	159,02
Naknadni posevki in podsevki	137,60	110,08	172,00
Ozelenitev ornih površin prek zime	148,00	118,40	185,00
Konzervirajoča obdelava tal	18,24	14,59	22,80
Zaplate neposejanih tal za poljskega škranca	60,00	48,00	60,00
Varstvo gnezd pribe (<i>Vanellus vanellus</i>)	200,00	160,00	200,00
Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih	312,00	249,60	390,00
Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih	273,20	218,56	341,50
Vezana dohodkovna podpora			
Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice	18,52	16,67	21,30
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedu (govedo, ki ni IK ali EK)	49,84	44,86	57,32
Vezana dohodkovna podpora za rejo govedu - 30% višja podpora (EK in IK)	64,80	58,32	74,52
Vezana dohodkovna podpora za krave dojlilje - 30% višja podpora (OMD)	99,58	89,60	114,52
Vezana dohodkovna podpora za krave dojlilje (ni OMD)	76,60	68,94	90,10
Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih	91,00	82,00	104,65
Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline	292,00	233,60	350,40

Samo izplačilo intervencij bo upoštevalo realiziran znesek na enoto (višina plačila na enoto) za vsako intervencijo, ki se izračuna vsako leto tako, da se skupno število upravičenih živali oz. hektarjev za zadevno leto pomnoži z načrtovanim zneskom na enoto. Če so s tem okvirna finančna sredstva presežena, se zniža načrtovani znesek na enoto ali najnižji znesek na enoto. Pri shemi POŠK in VGP je realizirani znesek vedno enak načrtovanemu znesku. V primeru večje prijave se dodatna sredstva prenesejo iz drugih shem intervencije SOPO ali pa iz osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost.

4.1 OSNOVNA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST**Namen intervencije**

Intervencija je namenjena izboljšanju dohodkovnega položaja kmetov, hkrati pa prispeva tudi k zagotavljanju javnih dobrin, saj morajo upravičenci izpolnjevati pogoje pogojenosti. Gre za enotno podporo na upravičen hektar, ki nadomešča plačilne pravice, in je neodvisna od tekočega obsega kmetijske proizvodnje.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Osnovna dohodkovna podpora za trajnostnost se kot enotno plačilo za leto 2023 odobri za vsak upravičeni hektar, ki ga je nosilec KMG prijavil v zbirni vlogi za leto 2023 in je vpisan v RKG na dan 10. julij 2023.

Podpora je namenjena vsem kmetom oz. vlagateljem, ki:

- imajo najmanj 1 ha upravičene kmetijske površine, pri čemer najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, znaša vsaj 0,1 ha, ali, če gre za vlagatelje vezanih podpor za živali, so upravičeni do najmanj 100 EUR ne-

- posrednih plačil,
- izvajajo kmetijsko dejavnost,
- so aktivni kmetje.

Postopno zniževanje izplačila osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost

Nosilcu KMG, ki se mu za osnovno dohodkovno podporo za trajnostnost, po uporabi upravnih sankcij, za zbirno vlogo v letu 2023 odobri več kot 60.000 EUR, se ta znesek po tranšah zniža na naslednji način:

- v tranši več kot 60.000 do vključno 160.000 EUR za 35 %.
- v tranši več kot 160.000 do vključno 260.000 EUR za 45 %.
- v tranši več kot 260.000 do vključno 360.000 EUR za 55 %.
- v tranši več kot 360.000 EUR za 65 %.

Pri tem se plače iz naslova opravljanja kmetijske dejavnosti več ne upoštevajo. Pridobljen znesek iz znižanja se bo prerazporedil na dopolnilno prerazporeditveno dohodkovno podporo za trajnostnost.

Primer:

Nosilec KMG ima po uporabi upravnih kazni odobren znesek ODPT v višini 250.000, ki je znižan na sledeč način:

- do 60.000 – ni znižanja,
- več kot 60.000 eur do vključno 160.000: $160.000 - 60.000,01 = 99.999,99$; 35 % od 99.999,99 = 35.000,
- več kot 160.000 do vključno 250.000: $250.000 - 160.000,01 = 89.999,99$; 45 % od 89.999,99 = 40.500.

Nosilec KMG dobi podporo za ODPT: $250.000 - 75.500 = \underline{174.500 \text{ EUR}}$.

4.2. DOPOLNILNA PRERAZPREDITVENA DOHODKOVNA PODPORA ZA TRAJNOSTNOST

Namen intervencije

Dopolnilna prerazporeditvena dohodkovna podpora za trajnostnost (prerazporeditveno plačilo) je nova intervencija, in sicer »dodatno plačilo« k osnovni dohodkovni podpori za trajnostnost, s katero se prispeva k pravičnejši porazdelitvi neposrednih plačil. Sredstva za intervencijo sestavljajo sredstva v višini 5 % nacionalne ovojnice za neposredna plačila in sredstva, ki so pridobljena s postopnim znižanjem plačil večjih KMG.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Podpora se dodeli na upravičeni hektar za prvih 8,2 ha površin nosilcem KMG, ki so upravičeni do plačila osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost. Upoštevajo se ugotovljeni upravičeni hektarji nosilca KMG pri osnovni dohodkovni podpori za trajnostnost, ki niso podvrženi upravnim sankcijam za leto zbirne vloge 2023. Upravičene hektarje, ki so podvrženi upravnim sankcijam, se upošteva le v primeru, če meja 8,2 ha ni izpolnjena s hektarji brez upravnih sankcij.

4.3 VEZANA DOHODKOVNA PODPORA

4.3.1 Vezana dohodkovna podpora za rejo drobnice

Namen intervencije

S podporo sektorja reje drobnice, ki je v težavah, se naslavlja predvsem ohranjanje reje drobnice in s tem ekonomske smiselnosti nadaljevanja te proizvodnje. Drobnica se v večini nahaja na OMD območjih in ohranjanje drobnice na teh območjih je pomembno zaradi družbenih in demografskih razlogov kot tudi iz vidika preprečevanja zaraščanja.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG, ki redi ovce, koze, ovne ali kozle (drobnica), je upravičen do podpore, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- na dan 15. marec 2023 redi 14 ali več živali drobnice;
- na zahtevek prijavi vsaj 14 živali drobnice, ki so prisotne na KMG na dan 15. marca 2023 in so v mesecu marcu dosegle starost najmanj devet mesecev;
- drobnica mora biti prisotna na KMG v obdobju obvezne reje, ki traja od 15. marca do 31. julija 2023. Pri tem se premik drobnice na planino ali skupni pašnik, na sejem ali razstavo šteje kot prisotnost drobnice na KMG;
- drobnica je od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označena, registrirana ter vodena v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo drobnice.

Podatki o drobnici se prevzamejo iz CRD. Nosilec KMG je upravičen do podpore za rejo drobnice za posamezno žival le enkrat na leto.

4.3.2 Vezana dohodkovna podpora za rejo govedi

Namen intervencije

S podporo se bo prispevalo k zagotovitvi doseganja ustreznega in stabilnega dohodka rejcev govedi oziroma k večji odpornosti in višji konkurenčnosti sektorja, ki je v težavah. Preko pogoja vključenosti v nacionalno shemo Izbrana kakovost ali v ekološko kmetovanje se bo z višjo podporo (30 %) podprlo nosilce KMG, ki imajo za govedo certifikat za shemo Izbrana kakovost ali so vključeni v ekološko kmetovanje. S tem se želi zasledovati tudi cilj večje kakovosti (sledljivosti v verigi, dobrobiti živali, krajše transportne poti, kakovosti proizvodov za potrošnika) in trajnostne živinoreje.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG, ki redi vsaj dva bika oziroma vola oziroma telici (v nadaljnjem besedilu: govedo), je upravičen do podpore za rejo govedi, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- je govedo na zadevnem KMG v reji neprekinjeno vsaj šest mesecev, kar se šteje za obdobje obvezne reje;
- je govedo oddano v zakol ali izvoz v letu 2023 od 1. januarja do vključno 31. oktobra 2023 (za nadaljnja leta pa od 1. novembra preteklega leta do 31. oktobra tekočega leta);
- ob zakolu ali izvozu govedo ni mlajše od devetih mesecev. Pri tem se premik govedi na planino ali skupni pašnik, na sejem ali razstavo šteje kot prisotnost govedi na KMG, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda;
- je govedo od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označeno, registrirano in vodeno v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedi.

Obdobje obvezne reje se prične šest mesecev pred dnevom zakola ali izvoza živali z zadevnega KMG in zaključi z dnevom zakola ali izvoza govedi z zadevnega KMG. Telica je govedo ženskega spola, ki še ni telila. Podatke o govedu se prevzame iz CRG.

Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko rejo govedi se štejejo nosilci KMG, ki imajo certificirano ekološko rejo govedi za leto, v katerem poteka obdobje obvezne reje. V primeru, da obdobje obvezne reje poteka v letu 2022 in v letu 2023, mora imeti nosilec KMG certificirano ekološko rejo govedi vsaj za eno od zadevnih let.

Za nosilce KMG, katerih KMG ima certifikat za shemo »Izbrana kakovost govedo« se štejejo tisti, ki imajo ta certifikat veljaven na dan izvoza ali zakola. V primeru, da je govedo rojeno v Sloveniji in je bilo v reji na KMG, ki ima certifikat za shemo »Izbrana kakovost za govedo« šele po dopolnjeni starosti šestih mesecev, se načrtovani zneski upoštevajo le, če je bil premik iz KMG, ki je imel na dan premika prav tako veljaven certifikat za shemo »Izbrana kakovost za govedo«.

Primer 1: Za vključene v ekološko rejo govedi se štejejo nosilci KMG, ki imajo certificirano ekološko rejo govedi za leto, v katerem poteka obdobje obvezne reje (npr. obdobje obvezne reje poteka od 5. februarja 2023 do 6. avgusta 2023 (ta dan je žival dana v zakol) to pomeni, da mora imeti kmet certifikat za ekološko rejo govedi v letu 2023.

PRIMER 2: Če obdobje obvezne reje poteka v predhodnem letu in v letu oddaje zahtevka, mora imeti nosilec KMG certificirano ekološko pridelavo govedi vsaj za eno od zadevnih let. Npr. obdobje obvezne reje poteka od 5. novembra 2022 do 6. junija 2023 (ta dan je žival dana v zakol) to pomeni, da mora imeti kmet certifikat za ekološko rejo govedi v letu 2022 ali v letu 2023.

4.3.3 Vezana dohodkovna podpora za krave dojilje

Namen intervencije

S podporo se naslavlja predvsem ohranjanje kmetijske proizvodnje in s tem ekonomske smiselnosti nadaljevanja te proizvodnje, ki se spopada z izrazito slabim ekonomskim stanjem. Reja krav dojilj je pomembna tudi z vidika vzreje telet. Z višjo podporo na enoto za krave dojilje na OMD območjih se prispeva k ciljem trajnosti. Prav tako se rejci na gorskem območju soočajo z višjimi stroški priraje na enoto proizvoda pri pridelavi osnovne krme zaradi prisotnosti naravnih omejitev.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG, ki redi krave dojilje, je upravičen do podpore za krave dojilje, če redi vsaj dve ali več krav dojilj, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so iz črede namenjene reji telet za priraje mesa;
- so ustrezne pasme ali križanke med izključno ustreznimi pasmami;
- so telile v obdobju od 1. januarja 2023 do 31. avgusta 2023 (za nadaljnja leta pa od 1. septembra preteklega leta do 31. avgusta tekočega leta);
- so po telitvi skupaj s teletom na KMG še najmanj dva meseca, kar se šteje za obdobje obvezne reje;

- so od vključno prvega dne obdobja obvezne reje označene, registrirane in vodene v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedu (pogojem mora ustrezati tudi tele).

Nosilec KMG je upravičen do dodatnega plačila za krave dojilje tudi v primeru mrtvorjenega teleta, v primeru pogina teleta v prvih dveh mesecih po telitvi ali če je bilo tele dano v silokol v prvih dveh mesecih po telitvi.

Če ima nosilec KMG v letu 2022 oddajo oziroma neposredno prodajo mleka, se število krav dojilj določi na način, da se najprej določi število krav molznic kot količnik med vsoto količine neposredno prodanega in oddanega mleka v letu 2022 ter med povprečno nacionalno mlečnostjo, ki je za ta namen povprečna količina oddanega in neposredno prodanega mleka na kravo molznico v višini 5.924 kg oziroma 4.529 kg pri nosilcih KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka in se zaokroži navzdol na celo število. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pogoj pasme in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Število krav molznic v rejah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka v letu 2022, se namesto podatka o oddaji mleka in podatka o povprečni nacionalni mlečnosti, upošteva podatek o povprečnem številu molznic iz evidence o kontroli prireje mleka v letu 2022. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pogoj pasme in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Kot ustrezne pasme za krave dojilje se štejejo pasme, ki so v skladu s pravilnikom, ki urejajo identifikacijo in registracijo živali, vpisane v CRG kot limuzin, šarole, belgijska belo-plava, blonde d'aquintaine, galoway, piemontese, aberdeen-angus, highland (višinsko škotsko govedo), pritlikavi zebu, hereford, rdeči angus, nemški angus, mesna pasma, salers, lincoln red, gasconne, tibetansko govedo (jak), kianina, markidžana, wagyu, INRA 95, bazadaise, miniaturni/ mali herford, da-homey, bivol, rjava, lisasta, montbeliard, cika, kraška sivka (slovensko rjavo govedo), meuse-rhine-yssel (MRY), pincgau, siva tirolska, madžarsko podolsko govedo, nemško svetlo govedo (german yellow), dexter, podolsko govedo, blaarkop rood, normande, kärntner blondveih, istrsko govedo, kostroma.

Premik krave dojilje na planino oziroma skupni pašnik, na sejem ali razstavo v obdobju obvezne reje se šteje kot del obdobja obvezne reje, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda.

Podatki o ženskih govedih se prevzamejo iz CRG.

Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, se štejejo tisti, ki imajo certificirano ekološko pridelavo mleka za leto 2023 in za leto 2022

Nosilec KMG je upravičen do podpore za krave dojilje za posamezno kravo dojiljo le enkrat na leto.

4.3.4 Vezana dohodkovna podpora za mleko v gorskih območjih

Namen intervencije

S pomočjo podpore za rejo krav molznic, ki je vezana le na gorsko območje, se naslavlja ohranjanje mlečne proizvodnje na gorskem območju, kjer se kmetje zaradi prisotnosti naravnih omejitev soočajo z višjimi stroški prireje na enoto proizvoda pri pridelavi osnovne krme. Prisotnost krav molznic na gorskem območju je pomembna tudi iz vidika rabe trajnega travinja in preprečevanje zaraščanja na teh območjih, s čimer se prispeva k ohranjanju biotske raznovrstnosti.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih, če je njegov KMG na dan, ko je oddal zbirno vlogo oziroma zadnjo dopolnitev zbirne vloge pred končnim datumom za oddajo zbirne vloge (10. julij 2023), razvrščen v gorsko območje v skladu s pravilnikom, ki ureja razvrstitev kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost in, če v letu 2023 redi vsaj dve ali več krav molznic, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so iz črede krav, namenjenih za prirejo mleka;
- so ustrezne pasme ali križanke med izključno ustreznimi pasmami;
- so prisotne na zadevnem kmetijskem gospodarstvu v obdobju obvezne reje, ki traja od 31. marca 2023 do vključno 31. julija 2023;
- so od vključno prvega dne obvezne reje označene, registrirane ter vodene v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo govedu;
- so v zadnjih dveh letih telile vsaj enkrat do vključno prvega dne za vložitev zbirne vloge (31. marec 2023), pri čemer se za telitev šteje tudi rojstvo mrtvorjenega teleta, ki se rodi po najmanj šestih mesecih brejosti in katerega truplo je odstranjeno v skladu z uredbami, ki urejajo odstranjevanje živalskih stranskih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi.

Najvišje upravičeno število krav molznic na KMG se določi kot količnik med vsoto količine neposredno prodanega in oddanega mleka v letu 2022 ter med povprečno nacionalno mlečnostjo, ki je za ta namen povprečna količina oddanega in neposredno prodanega mleka na kravo molznico v višini 5.924 kg oziroma 4.529 kg pri nosilcih KMG, ki so vključeni v ekološko rejo mleka, in se zaokroži navzdol na celo število. Preostanek krav se, če izpolnjujejo tudi pasmo in ostale pogoje, lahko šteje za krave dojilje.

Število krav molznic v rejah, ki so vključene v kontrolo prireje mleka (t. i. A-kontrola) v letu 2022, se namesto podatka o oddaji mleka in podatka o povprečni nacionalni mlečnosti, upošteva podatek o povprečnem številu molznic iz evidence o kontroli prireje mleka v letu 2022. Preostanek krav se lahko, če izpolnjujejo tudi pasmo in ostale pogoje, šteje za krave dojilje.

Kot ustrezne pasme za krave molznice se štejejo pasme, ki so v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo živali, vpisane v CRG kot črno-bela, rdeči holštajn, mlečna pasma, džersi, ayrshire, švedska rdeča, bivol, rjava, lisasta, montbeliard, cika, kraška sivka (slovensko rjavo govedo), meuse-rhine-yssel (MRY), pincgau, siva tirolska, madžarsko podolsko govedo, nemško svetlo govedo (german yellow), dexter, podolsko govedo, blaarkop rood, normande, kärntner blondveih, istrsko govedo, kostroma.

Premik krave molznice na planino oziroma skupni pašnik, na sejem ali razstavo v obdobju obvezne reje se šteje kot del obdobja obvezne reje, če je sporočen v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda.

Podatki o ženskih govedih se prevzamejo iz CRG. Za nosilce KMG, ki so vključeni v ekološko prirajo mleka, se štejejo tisti, ki imajo certificirano ekološko pridelavo mleka za leto 2023 in za leto 2022.

Nosilec KMG je upravičen do podpore za mleko v gorskih območjih za posamezno kravo molznico le enkrat na leto.

Primer 1: KMG ni vključen v A-kontrolo

Primer za KMG	PRIMER 1:	PRIMER 2:
Gorsko območje (GO)	DA	DA
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	17.831	17.831
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	$17.831/5924=3,01$ (3 živali morajo biti KM, upravičene so le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)	$17.831/5924=3,01$ (3 živali morajo biti KM, upravičene so le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)
Skupno število živali na KMG, od tega :	6	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlje (KD) kot za krave molznice (KM)	4	2
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlje	1	0
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	1	4
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	6	5
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (zaradi količnika za določitev št. krav molznic)	3	3
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlje	3	2

Primer za KMG	
Gorsko območje (GO)	NE
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	37.320
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	$37.320/5924=6,3$ (6 živali mora biti KM, upravičene so le če izpolnijo še ostale pogoje za KM)
Skupno število živali na KMG, od tega :	7
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlje (KD) kot za krave molznice (KM)	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlje	1
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	0

Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	1
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (plačilo = 0, ker se ne nahaja v gorskem območju)	0 (mora pa jih zaradi mleka zagotoviti 6 KM)
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlilje (ker je na KMG 7 krav in jih 6 spada v čredo KM in ne morejo biti KD, čeprav izpolnjujejo pogoje)	1

Primer 2: KMG je vključeno v A-kontrolo in ni vključeno v ekološko kmetovanje

Primer za KMG	PRIMER 1:	PRIMER 2:
Gorsko območje (GO)	DA	DA
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	24.000	24.000
A- kontrola DA (povprečno št. krav molznic)	4	4
Povprečna nacionalna mlečnost (kg)	5.924	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	/	/
Skupno število živali na KMG, od tega :	6	6
- je št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlilje (KD) kot za krave molznice (KM)	4	2
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlilje	1	0
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice	1	4
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	6	5
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (zaradi količnika za določitev KM)	4	4
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlilje (VDP) za krave dojlilje	2	2

Primer za KMG, ki ni v GO (lahko prejme le podporo za krave dojlilje (KD))	
Gorsko območje (GO)	NE
Količina neposredno prodanega in oddanega mleka (kg)	24.000
A- kontrola DA (povprečno št. krav molznic)	4
Povprečna nacionalna mlečnost	5.924
Količnik za določitev št. krav molznic (KM)	/
Skupno število živali na KMG, od tega :	7
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje (pasma, obdobje obvezne reje, telitev) tako za krave dojlilje (KD) kot za krave molznice (KM)	6
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave dojlilje (KD)	1
- št. živali, ki izpolnjuje pogoje LE za krave molznice (KM)	0
Izplačilo skupaj za št. enot (živali):	3
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za mleko v GO (plačilo = 0, ker se ne nahaja v GO)	0 (mora pa zaradi A-kontrole zagotoviti 4 KM)
- Vezana dohodkovna podpora (VDP) za krave dojlilje (ker je na KMG 7 krav in 4 spadajo v čredo KM in ne morejo biti KD, čeprav izpolnjujejo pogoje)	3

4.3.5. Vezana dohodkovna podpora za beljakovinske rastline

Namen intervencije

S podporo se bo prispevalo k povečanju obsega pridelave beljakovinskih rastlin tako za krmo kot tudi za prehrano ljudi. Prav tako se s podporo vpliva na trajnostnost, saj beljakovinske rastline vežejo dušik iz zraka in ugodno vplivajo na tla. Večina metuljnic je zelo privlačnih za čebele, pogosto pa so tudi pribežališče drugih prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst, zato imajo lahko pozitiven učinek na biotsko raznovrstnost v sistemih kmetovanja z majhnimi vložki. Lucerna in detelja ugodno vplivata tudi na zatiranje plevela pri kulturah, ki se kot naslednje gojijo na isti površini, kar lahko povzroči, da se uporablja manj herbicidov ali sploh nič.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Nosilec KMG je upravičen do podpore za beljakovinske rastline, če:

- prideluje lucerno, detelje, deteljno-travne mešanice, krmni bob, krmni grah, sojo, grašico, volčji bob, bob, grah, fižol, lečo, čičeriko, ali grahor;
- kmetijske rastline iz prve alineje (lucerno, detelje, deteljno-travne mešanice, krmni bob, krmni grah, sojo, grašico, volčji bob, bob, grah, fižol, lečo, čičeriko, ali grahor) morajo biti prisotne na KMG kot glavni posevek, kot je določen v uredbi, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge, in do tehnološke zrelosti,
- če nosilec KMG prideluje lucerno, detelje, deteljno travne mešanice, krmni grah ali krmni bob, obtežba na KMG znaša vsaj 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi;
- za kmetijske rastline iz druge alineje (lucerno, detelje, deteljno travne mešanice, krmni grah ali krmni bob ob upoštevanju obtežbe na KMG, ki znaša vsaj 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi), se namesto tehnološke zrelosti preveri, ali je nosilec KMG v letu 2023 zanje zagotovil vsaj dva odkosa oziroma en odkos v primeru krmnega graha ali krmnega boba;
- tehnološka zrelost pri pridelavi beljakovinskih rastlin za zrnje pomeni stopnjo v razvoju zrna, ko to v skladu z BBCH-skalo razvojnih faz gojenih beljakovinskih rastlin doseže polno zrelost, kar pomeni, da je zrnje trdo in ga z nohtom težko razpolovimo;
- skupna površina, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,3 ha;
- ugotovljena površina upravičenih hektarjev KMG znaša najmanj 1 ha;
- najmanjša ugotovljena upravičena površina kmetijske parcele, za katero uveljavlja podporo za beljakovinske rastline, znaša vsaj 0,1 ha.
- Med upravičene površine do podpore se ne štejejo površine, ki so pripisane k planini ali skupnemu pašniku. Plačilo za izvajanje intervencije se lahko uveljavlja za kmetijske rastline iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter podpor.

Če je nosilec KMG oddal zahtevek za beljakovinske rastline in ni izpolnil pogoja obtežbe, se zahtevek za ta del zavrne in se šteje, da ne gre za čezmerno prijavo ter se ne uporabijo upravne sankcije.

4.4 SHEME ZA PODNEBJE IN OKOLJE (SOPO)

Namen in seznam intervencij SOPO

Intervencija SOPO je novost v neposrednih plačilih, s katero želimo prispevati k vzpostavitvi ravnotežja med potrebo po pridelavi hrane ter varovanjem podnebja in okolja. Sheme so zahtevnejše od pogojenosti, presegajo običajno kmetijsko prakso in zadevne minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ter dobrobit živali, pa tudi druge zadevne obvezne zahteve, določene v nacionalnem pravu in pravu EU, ter presegajo pogoje, določene za kmetijsko dejavnost v obliki vzdrževanja kmetijske površine in se hkrati razlikujejo od nadstandardnih površinskih intervencij iz razvoja podeželja (npr. KOPOP).

V okviru intervencije SOPO lahko kmetje v letu 2023 izbirajo izmed naslednje sheme:

1. INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST;
2. INP 8.02 Tradicionalna raba travinja – TRT;
3. INP 8.03 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI;
4. INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki – NPP;
5. INP 8.06 Ozelenitev ornih površin prek zime – ZEL;
6. INP 8.07 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ;
7. INP 8.08 Zaplate neposejanih tal za poljskega škranca – POŠK;
8. INP 8.09 Varstvo gnezd pribe – VGP;
9. INP 8.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN;
10. INP 8.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN.

Upravičenci, pogoji in zahteve ter trajanje podpore

Upravičenci do plačil SOPO:

- izpolnjujejo pogoje in zahteve za izvajanje posamezne ali več shem SOPO, ki jih prostovoljno uveljavljajo,

- izpolnjujejo vstopni prag 1 ha upravičenih hektarjev površin,
- izvajajo kmetijsko dejavnost,
- so aktivni kmetje,
- v primeru uveljavljanja zahtevka za shemi POŠK in VGP so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost.

Podpora je letna, s čimer je kmetom dana večja prožnost, saj se vsako leto na novo prostovoljno odločijo, ali in v katere sheme SOPO se bodo vključili. Nosilec KMG lahko vsako leto vstopa v drugo shemo, lahko se vključi v dodatno shemo, prav tako pa lahko naslednje leto poveča ali zmanjša površine, če se odloči uveljavljati ponovno isto shemo. Za upravičen hektar za intervencijo SOPO ne šteje površina, ki je pripisana planini ali skupnemu pašniku.

Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne sheme v okviru intervencije SOPO je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v posamezno shemo v okviru intervencije SOPO vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen za shemo Zaplate neposejanih tal za poljskega škrjanca, kjer je lahko na KMG v shemo vključenih najmanj 0,1 ha kmetijskih površin.

4.4.1 Shema INP 8.01 Ekstenzivno travinje – EKST

Shema EKST se izvaja na GERK z vrstami rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen.

Zahteve za izvajanje sheme:

- obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja;
- mulčenje ni dovoljeno;
- po končanem obdobju paše se po potrebi opravi čistilna košnja, tudi z mulčenjem, vendar se lahko opravi šele po 15. septembru 2023;
- uporaba mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena;
- ni dovoljen prevzem živinskih organskih gnojil iz drugega KMG in uporaba drugih organskih gnojil, ki nimajo izvora iz zadevnega KMG;
- izvajati se mora na vseh zgoraj navedenih rabah GERK (1300, 1320 in 1222), ki so na KMG;
- izvaja se na območju celotne Republike Slovenije;
- povprečna letna obtežba z živino mora biti od 0,2 do 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na posameznem KMG v letu izvajanja sheme (2023),
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za trajno travinje ter evidence uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge.

Če pogoj obtežbe ni izpolnjen, nosilec KMG ni upravičen do plačila (zavrnitev zahtevka). Predvideno pa je odstopanje za 0,1 GVŽ z znižanjem plačila ([katalog upravnih sankcij](#)).

4.4.2 Shema INP 8.02 Tradicionalna raba travinja – TRT

Shema TRT se izvaja na GERK z vrstami rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen.

Zahteve za izvajanje sheme:

- na površini travinja, ki leži na območju evidence TRT_2x_23, lahko nosilec KMG izvaja dvakratno ali nižje število rab travinja. Na površini travinja, ki leži na območju TRT_3x_23, lahko nosilec KMG izvaja trikratno ali nižje število rab travinja;
- na površini travinja, ki leži na območju TRT_N2000_23, se shema ne izvaja;
- celoletna paša ni dovoljena; lahko se izvaja le jesenska paša (po 15. avgustu 2023), ki se šteje kot ena raba travinja;
- obvezno je spravilo travinja v primeru košnje;
- uporaba mineralnega dušika in fitofarmaceutskih sredstev ni dovoljena;
- na travinju, ki je vključeno v shemo, je dovoljena uporaba največ 40 kg dušika na hektar iz organskih gnojil na leto;
- povprečna letna obtežba z živino mora znašati več kot 0,9 GVŽ na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi na posameznem KMG v letu izvajanja sheme (2023);
- mulčenje ni dovoljeno;
- po končanem obdobju paše se po potrebi opravi čistilna košnja, tudi z mulčenjem, ki se lahko opravi šele po 15. septembru 2023;
- izvaja se lahko na delu površin travinja;
- nosilec KMG lahko v shemo vstopi z največ 20 % površine GERK z vrstami rabe 1300, 1320 in 1222 na KMG, pri čemer se upoštevajo le kmetijske parcele velikosti vsaj 0,1 ha,
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za trajno travinje ter evidence uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z

uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge.

GERK, ki z 10 ar leži znotraj območja grafičnih evidenc TRT_2x_23 ali TRT_3x_23, s površino vsaj 10 ar, se upošteva, da se celoten GERK nahaja znotraj območja evidence. Pri tem se za GERK, ki z vsaj 10 ar leži na obeh območjih TRT_2x_23 in TRT_3x_23, šteje da v celoti leži na območju TRT_2x_23. Če pa GERK leži vsaj z 10 ar površine na območju TRT_N2000_23, pomeni, da v celoti leži v območju Natura 2000 in se na tem GERK shema ne izvaja.

Primeri:

Primer 1. GERK leži v območju TRT_N2000_23 (15 ar), in območju TRT_2x_23 (30 ar) in območju TRT_3x_23 (50 ar): Kmet z GERK ne more sodelovati v shemi, ker se obravnava, kot da bi v celoti ležal v območju Natura 2000.

Primer 2. GERK leži z 0,7 ha v območju TRT_2x_23 in z 1,5 ha v območju TRT_3x_23: Za GERK se šteje, da v celoti leži na območju TRT_2x_23 (kmet lahko kosi le dvakrat ali enkrat in izvaja jesensko pašo, ki se šteje kot enkratna raba travinja).

Primer 3. kmet ima 7 ha travinja in obtežbo večjo kot 0,9 GVŽ/ha kmetijskih zemljišč v uporabi: V shemo TRT lahko vključi največ 1,4 ha travinja (za 20 % izriše poligon znotraj GERK z rabo 1300).

Pri izračunu obtežbe ([Priloga 2](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027) se na osnovnem KMG upošteva tudi živali, ki so odšle na planino, skupni pašnik (odmik od računanja obtežbe za aktivnega kmeta, kjer se v teh primerih obtežba na osnovnem KMG zmanjšuje). Če pogoj obtežbe ni izpolnjen, nosilec KMG ni upravičen do plačila (zavrnitev zahtevka). Predvideno pa je odstopanje za 0,1 GVŽ z znižanjem plačila ([katalog upravnih sankcij](#)).

4.4.3 Shema INP 8.03 Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak – NIZI

Shema NIZI se izvaja na GERK z vrstami rabe 1100 – njive, 1131 – začasni travnik, 1161 – hmeljišče v premeni, 1160 – hmeljišče, 1300 – trajno travinje in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, če je zatravljen.

Zahteve za izvajanje sheme

Shema NIZI se deli na tri kmetijske prakse glede na izvajanje sheme na rabah:

- **NIZI_orna zemljišča:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na ornih zemljiščih«;
- **NIZI_trajno travinje:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na trajnem travinju« in
- **NIZI_hmeljišče:** »Gnojenje z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak na hmeljišču«.

Kmetijski praksi NIZI_orna zemljišča in NIZI_trajno travinje pomenita nanos tekočih organskih gnojil z napravo za direkten vnos v tla ali napravo za nanos neposredno na površino tal. Pri tem mora nosilec KMG na kmetijski parceli, za katero v letu 2023 odda zahtevek za shemo NIZI, tekoča organska gnojila vedno aplicirati po sistemu NIZI. Nanos na površino tal pomeni raztros tekočih organskih gnojil skozi cevi ali sani, ki se vlečejo po tleh ali z vnosom gnojil neposredno v tla. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena.

Kmetijska praksa NIZI_hmeljišče pomeni zadelavo gnojevke, gnojnice in gnoja v tla najpozneje 24 ur po aplikaciji v hmeljišču. Zadelava v tla poteka s kultiviranjem oziroma zaoravanjem ali obsipavanjem hmelja. Tekoča organska gnojila se nanašajo z napravo za direkten vnos ali napravo za nanos na površino tal v hmeljišču. Uporaba opreme z razpršilno ploščo ni dovoljena. Tudi pri tej kmetijski praksi mora nosilec KMG na kmetijski parceli, za katero odda zahtevek za shemo NIZI v letu 2023 tekoča organska gnojila vedno aplicirati po sistemu NIZI.

Omejitve: Nosilci KMG, katerih površine GERK z dejansko rabo 1300 z vsaj 10 ar ležijo na:

- območjih traviščnih habitatov metuljev (v nadaljnjem besedilu: MET), steljnikov (v nadaljnjem besedilu: STE), mokrotnih travnikov (v nadaljnjem besedilu: HABM), mokrišč in barij (v nadaljnjem besedilu: MOKR_BAR), suhih kraških travnikov in pašnikov (v nadaljnjem besedilu: SUHI_KTP), območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (v nadaljnjem besedilu: VTR) ali območjih, na katerih se izvaja intervencij plačila Natura 2000, se na teh površinah trajnega travinja ne sme vključiti v shemo NIZI;
- območjih posebnih traviščnih habitatov (v nadaljnjem besedilu: HAB), lahko na teh površinah trajnega travinja izvajajo shemo NIZI_travinje le za 40 kg N na ha iz organskih gnojil na leto.

Shema NIZI se ne izvaja na območju VVO_I_DR.

Plačilo se lahko uveljavlja za najmanj 15 m³ porabljenih organskih gnojil na ha, pri čemer se lahko z organskimi gnojili gnoji v več odmerkih na način NIZI. Če je porabljenih manj kot 15 m³ organskih gnojil na hektar, se upoštevajo upravne sankcije v skladu s katalogom upravnih sankcij ([Priloga 10](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027), se pa manjša količina porabljenih organskih gnojil na hektar upošteva za izračun upravičene površine za plačilo.

V primerih nosilcev KMG, katerih površine GERK z dejansko rabo 1300 z vsaj 10 ar ležijo na območjih HAB, lahko na teh površinah trajnega travinja izvajajo kmetijsko prakso NIZI_travinje le za 40 kg N na ha iz organskih gnojil na leto in se lahko uveljavlja podpora za najmanj 5 m³ porabljenih organskih gnojil na ha, pri čemer se lahko z organskimi gnojili gnoji v več odmerkih na način NIZI. Hkrati se manjša količina porabljenih organskih gnojil na hektar upošteva za izračun upravičene površine za plačilo.

Na ravni KMG letni vnos dušika iz organskih gnojil na hektar posamezne enote rabe kmetijskih zemljišč oziroma letni

vnos dušika iz živinskih gnojil na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi ne sme presežati vrednosti, določenih v skladu z uredbo, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov.

Količina živinskih oziroma organskih gnojil se lahko proizvede na KMG, lahko pa jo KMG tudi prejme od drugega KMG oziroma kupi. Če se organska gnojila proizvedejo na KMG, mora nosilec KMG ob oddaji zahtevka za NIZI na obrazcu »Opredelitev načina reje za potrebe izvajanja zahtev z obveznostjo gnojenja z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak« iz uredbe, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge, na podlagi lastne ocene opredeliti pretežen način reje rejnih živali na KMG. Opredelitev pretežnega načina reje rejnih živali na KMG in podlaga za izračun proizvedene količine gnojil sta določena v obrazcu »Opredelitev pretežnega načina reje rejnih živali na kmetijskem gospodarstvu in izračun proizvedene količine gnojil« ([Priloga 9](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027). Prevzem gnojnice od drugega KMG se ne upošteva za izračun podpore.

Kot dokazilo mora biti na KMG prisotna ustrezna mehanizacija ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (v nadaljnjem besedilu: izjava izvajalca).

Nosilci KMG, ki imajo površine vključene v shemo NIZI morajo na teh površinah voditi evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil.

PRIMERI:

Primer 1: Kmet na obrazcu »Opredelitev načina reje za potrebe izvajanja zahtev z obveznostjo gnojenja z organskimi gnojili z majhnimi izpusti v zrak« označi, da ima 20 govedi v kategoriji starejše od dveh let in da ima sistem z gnojevko. Na geoprostorskem obrazcu označi, da ima 15 ha KZU (za preveritev mej nitratne uredbe). Na zahtevku NIZI označi, da izvaja apliciranje tekočih organskih gnojil na 10 ha (za izračun NIZI). Na obrazcu za oddajo/Prejem živinskih gnojil, digestata in komposta (obrazec je priloga Uredbe, ki ureja pravila pogojenosti) je označeno, da je prevzel količino goveje gnojnice od drugega KMG, in sicer v količini 150 m³.

IZRAČUN NIZI:

- Razpoložljiva količina tekočih organskih gnojil se izračuna na način:

20 govedih* 17,50 m³ (priloga 10 Uredbe o neposrednih plačilih) = **350,6 m³**

350,6 m³/10 ha (Zahtevki NIZI) = **35,6 m³/ha** (preveritev 15 m³ na ha za NIZI)

Zaključek: V tem primeru dobi nosilec KMG izplačanih vseh 10= ha NIZI, ker zadosti meji vsaj 15 m³ na hektar. V izračunu razpoložljive količine gnojevke se 150 m³ prevzete gnojnice ne upošteva!

- **Za preveritev upoštevanja pravil Uredbe o varstvu voda pred onesnaženji z nitrati iz kmetijskih virov (nitratna uredba) pa se upošteva tudi prevzem gnojnice – preveritev mej iz nitratne uredbe:**

20 govedih, starejših od dveh let, predstavlja, v skladu s prilogo 1 Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, 1.400 kg N (20 x 70 kg)

Prevzeta goveja gnojnica 150 m³ predstavlja v skladu s prilogo 2 Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov = 600 kg N (150 m³ x 4)

Zaključek: Nosilec KMG ima skupaj 2.000 kg N. Preveritev zgornje meje N / ha KZU iz Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov = 2.000 kg N/15 KZU= 133 kg N/Ha, meja nitratne ni presežena.

Dodatno: V mejnih primerih, kjer za prijavljene hektarje NIZI doma proizvedena tekoča organska gnojila ne bi zadoščala pogoju vsaj 15 m³ na hektar iz Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027, bi neupoštevanje prevzete gnojnice privedlo do drugačnega rezultata.

Npr. če bi nosilec KMG namesto 20 govedih, starejših od dveh let, redil le 8 govedih, starejših od dveh let, bi razpoložljiva količina tekočih organskih gnojil znašala 140 m³. V izračunu razpoložljive količine gnojevke se 150 m³ prevzete gnojnice ne upošteva.

Zaključek: Nosilec KMG v tem primeru ne zadosti pogoju iz uredbe o neposrednih plačilih vsaj 15 m³ na hektar (140 m³/10 ha NIZI) in bi v skladu s katalogom upravnih sankcij ([Priloga 10](#) Uredbe o neposrednih plačilih) bil deležen 20 % znižanja plačila na shemo.

4.4.5 INP 8.05 Naknadni posevki in podsevki – NPP

Shema NPP se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni.

Naknadni posevki in podsevki:

- kot naknadni neprezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh neprezimnih kmetijskih rastlin ali medovita kmetijska rastlina;

- kot naknadni prezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh prezimnih kmetijskih rastlin ali medovita kmetijska rastlina;
- posevek je posevek kmetijske rastline različnih botaničnih družin, katerega setev je opravljena v glavni posevek.

Zahteve za izvajanje sheme:

- setev naknadnega neprezimnega posevka ali medovite kmetijske rastline mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec za zbirno vlogo v letu 2023, tako da se zagotovi pokrovnost (tla z naknadnim neprezimnim posevkom ali medovito kmetijsko rastlino morajo biti pokrita od 15. avgusta 2023 do 15. oktobra 2023)
- obdelava naknadnih neprezimnih posevkov ali medovite kmetijske rastline oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 15. oktobru 2023;
- setev naknadnega prezimnega posevka ali medovite kmetijske rastline mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec za zbirno vlogo v letu 2023, tako da se zagotovi pokrovnost (tla z naknadnim prezimnim posevkom ali medovito kmetijsko rastlino morajo biti pokrita od 1. septembra 2023 do 30. oktobra 2023);
- obdelava naknadnih prezimnih posevkov ali medovite kmetijske rastline oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 30. oktobru 2023. Pri tem uporaba herbicidov za uničenje zelene odeje posevka ni dovoljena,
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za njivske površine.

Uporaba fitofarmaceutskih sredstev v času izvajanja zahtev sheme ni dovoljena oziroma v primeru posevkov ni dovoljena po pravilu glavne kmetijske rastline.

V letu 2024 posevki oziroma posevki oziroma medovita kmetijska rastlina ne smejo biti prisotni na površini v času glavnega posevka, ki je določen z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike. Do setve glavnega posevka morajo biti uničeni, vendar brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

Shema se ne izvaja na območju VVO_I_DR. Za pokritost tal se šteje, če je zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, kar pomeni, da mora biti setev izvedena na celotni površini, vznik pa viden na najmanj 70 % ozelenjene površine.

Podpora za shemo se lahko uveljavlja za neprezimne in prezimne kmetijske rastline in medovite kmetijske rastline ter posevke iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je objavljen na spletnih straneh ARSKTRP in ministrstva.

Primer:

Glavni posevek 2023: pšenica (setev jeseni leta 2022).

Po pravilu pšenice julija 2023: setev mešanice dveh neprezimnih KMRS v mesecu juliju (od tukaj dalje je prepovedana raba FFS).

Zagotovitev prisotnosti zelenega pokrova z mešanico dveh KMRS (ali monokulture za medovito KMRS): od 15. 8. 2023 do 15.10. 2023

Začetek maja 2024: košnja mešanice dveh KMRS.

Kasneje v maju 2024: uničenje mešanic dveh KMRS (vendar brez FFS).

Maj 2024: setev koruze (korusa je tudi kot glavni posevek prijavljena na zbirni vlogi za leto 2024).

4.4.6 Shema INP 8.06 Ozelenitev prek zime – ZEL

Shema ZEL prek zime se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni, določenimi v skladu s pravilnikom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Kot prezimni posevek se šteje mešanica vsaj dveh prezimnih kmetijskih rastlin.

Zahteve za izvajanje sheme:

- setev prezimnega posevka mora biti opravljena kadarkoli po glavnem posevku, ki ga nosilec KMG prijavi na geoprostorski obrazec zbirne vloge za leto 2023, tako da se zagotovi pokrovnost (tla s prezimnim posevkom morajo biti pokrita od 15. novembra 2023 do najmanj 15. februarja 2024 - zelen pokrov viden na najmanj 70 % ozelenjene površine, kar pomeni, da mora biti setev izvedena na celotni površini, vznik pa viden na najmanj 70 % ozelenjene površine);
- uporaba herbicidov v času izvajanja zahtev sheme ni dovoljena;
- obdelava prezimnih posevkov oziroma uporaba v proizvodne namene je dovoljena po 15. februarju 2024, pri tem uporaba herbicidov za uničenje zelene prezimne odeje ni dovoljena
- vodenje evidenc o delovnih opravilih za njivske površine ter evidence o uporabi fitofarmaceutskih sredstev.

V letu 2024 prezimni posevek ne sme biti prisoten v času glavnega posevka, ki je določen v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike. Do setve glavnega posevka mora biti uničen, vendar brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev.

Shema se ne izvaja na območju VVO_I_DR (pri tem se za GERK, ki na območju VVO_I_DR leži vsaj z 1 ar površine, šteje,

da v celoti leži na območju VVO_I_DR).

Podpora se lahko uveljavlja za prezimne kmetijske rastline iz šifranta vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in podpor.

Primer kombinacije:

Nosilec KMG ima 4 ha ornih površin. Od tega na 2 ha ozimni ječmen in na 2 ha koruzo za zrnje. Našteti KMRS sta glavni posevek 2023.

- Na 2 ha koruze opravi žetev oktobra 2023, nato opravi setev mešanice dveh KMRS, ki jih prijavi za shemo ZEL.
- Zeleni pokrov mešanice dveh KMRS mora biti prisoten od 15. novembra 2023 do 15. februarja 2024. Ves čas se herbicidi ne smejo uporabljati.
- Pred glavnim posevkom 2024 mora biti zeleni pokrov mešanice uničen vendar brez uporabe herbicidov.
- Na isti površini ni možna kombinacija s shemo NPP. Lahko pa na 2 ha, kjer je bil glavni posevek ozimni ječmen, odda zahtevek za shemo NPP.

4.4.7 Shema INP 8.07 Konzervirajoča obdelava tal – KONZ

Shema KONZ se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni.

Zahteve za izvajanje sheme

Konzervirajoča obdelava pomeni minimalno obdelavo tal s pasivnimi stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnanimi (aktivnimi) stroji za konzervirajočo obdelavo tal, pri čemer oranje ni dovoljeno.

Lahko se uveljavlja le za kmetijsko rastlino, ki je glavni posevek.

Za leto 2023 se upošteva le kmetijska rastlina, katere setev je bila izvedena v letu 2023 in ki jo nosilec KMG prijavi kot glavni posevek na geoprostorskem obrazcu zbirne vloge za leto 2023.

V času izvajanja zahtev sheme se herbicid lahko uporabi le enkrat. Količina herbicida za enkratno rabo se lahko nanese v deljenih odmerkih s t.i. split aplikacijo nanosa herbicida.

Podpora za izvajanje sheme se lahko uveljavlja za kmetijske rastline iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in podpor.

Na KMG mora biti prisotna mehanizacija (pasivni stroji za konzervirajočo obdelavo tal oziroma gnani (aktivni) stroji za konzervirajočo obdelavo tal) ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca.

Nosilec KMG mora na površinah, ki so vključene v shemo KONZ, voditi evidence o delovnih opravilih za njivske površine ter evidence o uporabi fitofarmacevtskih sredstev.

Primer:

Kmet spomladi leta 2023 pripravi njivo z GERKPID (xxxxxxx) na konzervirajoč način in na njej poseje koruzo. Pri tem enkrat uporabi herbicid. Koruza je glavni posevek na zbirni vlogi za leto 2023 in na njej lahko za leto 2023 vložijo zahtevek za shemo KONZ.

Še v istem letu jeseni kmet pripravi isto njivo z GERKPID (xxxxxxx) na konzervirajoči način in na njej poseje ozimno žito (pšenico).

- Pšenica je glavni posevek v letu 2024 in na njej lahko za leto 2024 vložijo zahtevek za shemo KONZ.
- Herbicid lahko uporabi spomladi leta 2024. Jeseni leta 2023 ga ne sme uporabiti.

4.4.8 Shema INP 8.08 Neposejana tla za poljskega škrjanca – POŠK

Shema je ciljni ukrep za ohranjanje in izboljšanje stanja populacije poljskega škrjanca. Izvaja se na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni.

Shema se lahko izvaja na kmetijski rastlini, ki je prijavljena kot glavni posevek, in sicer le na strnih žitih, oljni ogrščici, deteljah, lucerni, inkarnatki ali deteljno-travni mešanici.

Shema se lahko izvaja le na površinah, ki ležijo na območjih pojavljanja poljskega škrjanca: Goričko, Pomurska ravan, Dra-vsko-Ptujsko-Središko polje, Ljubljanska kotlina, Krško-Brežiško polje in Ljubljansko barje. Šteje se, da GERK leži v celoti na območju pojavljanja poljskega škrjanca, če na območju leži vsaj z 10 ar površine GERK.

Zahteve za izvajanje sheme so naslednje:

- posamezna zaplata mora biti v velikosti najmanj 25 m² in največ 100 m² in širine najmanj 2,5 m ter od roba njivske površine oddaljena najmanj 5 m;
- razdalja med zaplatami mora biti na vse strani vsaj 10 m;
- na površini do vključno 0,5 ha mora biti prisotna ena zaplata in za vsakega nadaljnjega 0,5 ha ena dodatna zaplata.

Zaplata se vzpostavi ob setvi kmetijske rastline iz prvega odstavka, lahko pa se mehansko vzpostavi tudi pozneje, vendar najpozneje do 15. marca 2023, razen če je setev kmetijske rastline opravljena po 15. marcu 2023, potem se zaplata vzpostavi ob setvi.

Zaplata mora biti prisotna do spravila kmetijske rastline.

Na kmetijski parceli, ki je posajena s predpisano kmetijsko rastlino, mora biti na površini do vključno 0,5 ha kmetijske parcele prisotna ena zaplata neposejanih tal. Pri tem se za namen sheme uporabi korekcijski faktor, s katerim se ena zaplata neposejanih tal šteje za 0,5 ha. Pri uporabi korekcijskega faktorja se za 0,5 ha vedno šteje le ena zaplata neposejanih tal, neodvisno od števila zaplat na kmetijski parceli površine do 0,5 ha.

Primer: Prikaz števila potrebnih zaplat na določene velikosti kmetijskih parcel in pripadajoče plačilo

- za kmetijsko parcelo 0,3 ha: Število potrebnih zaplat je 1, višina plačila je 30 EUR/ha;
- za kmetijsko parcelo 0,7 ha: Število potrebnih zaplat je 2, višina plačila je 60 EUR/ha;
- za kmetijsko parcelo 0,3 ha: Število potrebnih zaplat je 2, višina plačila je 60 EUR/ha
- za kmetijsko parcelo 1,2 ha: Število potrebnih zaplat je 3, višina plačila je 90 EUR/ha
- za kmetijsko parcelo 1,88 ha: Število potrebnih zaplat je 4, višina plačila je 120 EUR/ha.

Če bi kmet na npr. 0,7 ha namesto potrebnih dveh zaplat zagotovil tri, to ne vpliva na višino plačila.

Če bi na 0,7 ha zagotovil le eno zaplato, ustrezno izriše poligon in prejme plačilo le za eno zaplato. Ni treba prijaviti vseh ornih površin v to shemo.

4.4.9 Shema INP 8.09 Varstvo gnezd pribe – VGP

Shema VGP je rezultatska, saj se upošteva varovanje najdenega gnezda na ornih površinah. Shema se izvaja na GERK z rabo 1100 – njive in 1161 – hmeljišče v premeni, določenimi v skladu s pravilnikom, ki ureja register kmetijskih gospodarstev.

Zahteve za izvajanje sheme

Shema se izvaja:

- samo na ornih površinah na GERK z ustreznimi rabo, ki ležijo na območjih pojavljanja pribe (Dravsko-Ptujsko-Središko polje in Ljubljansko barje) in
- območja, kjer je s strani ornitologa najdeno in potrjeno gnezdo (upošteva se toleranca 2 m, če je gnezdo najdeno poleg ornih površin).

Potek iskanja gnezda:

- na območjih pojavljanja pribe bo ornitolog iskal gnezda pribe,
- ugotovitve o najdenih gnezdih pribe najpozneje v roku dveh delovnih dni sporoči ARSKTRP (koordinate x,y gnezda),
- ARSKTRP bo v roku dveh delovnih dni po prejemu koordinat gnezda o najdenem gnezdu obvestila Kmetijsko svetovalno službo iz območja, kjer se GERK z gnezdom nahaja (KGZS LJ in KGZS Ptuj ter lahko tudi KGZS MB (Občine Hoče-Slivnica, Rače in Starše)),
- Kmetijska svetovalna služba bo v roku dveh delovnih dni o gnezdu obvestila nosilca KMG, pri katerem se nahaja GERK z gnezdom, ter skupaj z ornitologom opravila svetovanje nosilcu KMG glede izvajanja rezultatske sheme varstvo gnezd pribe,
- nosilec KMG lahko odda zahtevek za shemo Varstvo gnezd pribe po obisku Kmetijsko svetovalne službe in ornitologa.

Zahteve za izvajanje sheme so naslednje:

- gnezdo na njivi se označi s palicami;
- na označenem delu njive niso dovoljena nobena dela s traktorjem ali drugo mehanizacijo, ki bi lahko poškodovala gnezdo do 15. junija 2023, ki omogoča uspešno gnezditve;
- v okolici gnezda lahko poteka normalna obdelava (ni predvidenih zahtev glede uporabe FFS);
- po 15. juniju 2023 je dovoljena normalna obdelava celotne njive (predhodno je obvezno narediti geografsko označeni fotografiji, da je bilo gnezdo ohranjeno).

Nosilec KMG mora kot dokazilo narediti dve geografsko označeni fotografiji gnezda in ju poslati ARSKTRP do 30. junija 2023:

- prva geografsko označena fotografija mora biti posneta na dan vzpostavitve ali vsaj v tednu dni po vzpostavitvi varovanja gnezda,
- druga geografsko označena fotografija pa mora biti posneta na zadnji dan varovanja gnezda oziroma vsaj do 20. junija 2023.

Za namen sheme se uporabi korekcijski faktor, s katerim se eno gnezdo šteje za 1 ha upravičene površine, ne glede na dejansko velikost kmetijske površine, na kateri je gnezdo.

Nosilec KMG, ki najde gnezdo pribe na rabi GERK 1100 ali 1161 zunaj evidence Varstvo gnezd pribe, to sporoči na območno Kmetijsko svetovalno službo, ki skupaj z ornitologom v roku dveh dni po prijavi najdenega gnezda pri nosilcu KMG

opravi svetovanje. Ornitolog bo v roku dveh delovnih dni sporočil ARSKTRP koordinate x,y o najdenem gnezdu. Evidenca gnezd pribe bo dostopna julija 2023 na spletnih straneh ministrstva.

4.4.10 Shema INP 8.10 Uporaba le organskih gnojil za zagotavljanje dušika v trajnih nasadih – OGNTN

Shema OGNTN se izvaja na GERK z vrstami rabe 1221 – intenzivni sadovnjak, GERK z rabo 1211 – vinogradi, GERK z rabo 1230 – oljčniki.

Zahteve za izvajanje sheme:

- v navedenih trajnih nasadih se za gnojenje z dušikom lahko uporabljajo samo organska gnojila, ki jih nosilec KMG lahko prevzame tudi z drugega KMG;
- kot izpolnjevanje zahteve se šteje tudi popolna opustitev gnojenja;
- shema se ne izvaja na območju VVO_I_DR;
- vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Na isti površini je možna kombinacija shem OGNTN in BIORAZTN. Nosilec kmetijskega gospodarstva mora zagotoviti rabo GERK do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge. V primeru uporabe mineralnih gnojil za fosfor in kalij mora hraniti račun o nakupu in deklaracije.

4.4.11 Shema INP 8.11 Ohranjanje biotske raznovrstnosti v trajnih nasadih – BIORAZTN

Shema BIORAZTN se izvaja na GERK z vrstami rabe 1221 – intenzivni sadovnjak, GERK z rabo 1211 – vinogradi, GERK z rabo 1230 – oljčniki.

Zahteve sheme se izvajajo v treh kmetijskih praksah, in sicer:

- življenjski prostor za koristne organizme;
- vzdrževanje medvrstnega prostora;
- vzpostavitev cvetočega pasu.

Nosilec KMG mora izvajati vsaj dve od treh kmetijskih praks iz naštetih kmetijskih praks na posameznem GERK z rabo 1221, 1211 ali 1230. Pri tem ni potrebno v shemo vključiti vse GERK z ustrezno rabo, tiste, ki pa vključijo, pa mora na njih izvajati vsaj dve kmetijski praksi. Za izbrane kmetijske prakse mora voditi evidenco o delovnih opravilih ter evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil.

Zahteve kmetijske prakse življenjski prostor za koristne organizme:

- zagotovitev življenjskega prostora za koristne organizme (skalnjaki, hoteli za koristne organizme, drogovi za ujede, netopirnice, gnezdilnice za ptice),
- zagotovitev enega življenjskega prostora pri skupni površini trajnega nasada do 1 ha,
- zagotovitev treh življenjskih prostorov pri skupni površini trajnega nasada od 1 do 5 ha,
- zagotovitev vsaj štiri življenjskih prostorov pri skupni površini trajnega nasada nad 5 ha,
- življenjski prostori morajo biti enakomerno razporejeni po površini,
- izpolnjevati dimenzije življenjskega prostora, ki bodo objavljene na spletni strani ministrstva in ARSKTRP.

Zahteve kmetijske prakse – vzdrževanje medvrstnega prostora:

- izvajanje košnje ali mulčenja ali valjanja zelenega medvrstnega pasu, kamor se štejejo tudi brežine teras, vendar istočasno samo v vsakem drugem medvrstnem prostoru,
- najkrajši možen čas med dvema mulčenjema ali košnjama ali valjanjem mora biti vsaj tri tedne,
- 14 dni pred obiranjem nasada se lahko istočasno mulči ali kosi ali valja vse medvrstne prostore.

Zahteve kmetijske prakse – vzpostavitev cvetočega pasu:

- vzpostavitev cvetočega pasu s setvijo na robu trajnega nasada na način, da je do 15. maja 2023 že viden zeleni pokrov zadevnih kmetijskih rastlin in
- cvetoči pas mora predstavljati vsaj 5 % površine trajnega nasada,
- za cvetoči pas se upoštevajo kmetijske rastline iz šifranta vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in podpor, pri tem se setev kmetijske rastline lahko opravi kot samostojna kmetijska rastlina ali kot mešanica kmetijskih rastlin (*abesinska gizotija, ajda, aleksandrijska detelja, bela gorjušica, detelja, facelija, grahor, grašica (jara), inkarnatka, krmna ogrščica (jara), krmna ogrščica (ozimna), krmna repica (jara), krmna repica (ozimna), krmni bob, krmni grah (jari), krmni grah (ozimni), lan, lucerna, navadna nokota, oljna buča, oljna ogrščica (jara), oljna ogrščica (ozimna), oljna redkev, oljna repica, perzijska detelja, riček, rjava, indijska gorčica, soja, sončnice, volčji bob*),
- za površine vključene v shemo o delovnih opravilih za kmetijske prakse, ki se bodo izvajale v letu 2023.

Nosilec KMG v geoprostorskem obrazcu označi, kateri dve kmetijski praksi bo izvajal na posameznem GERK. Cvetoči pas se na GERK posebej ne označi, mora nosilec KMG pa v sklopu evidenc o delovnih opravilih imeti narisano skico cvetočega pasu na robu trajnega nasada.

Nosilec KMG mora zagotoviti rabo GERK 1221, 1211 ali 1230 do dne, ki je kot zadnji določen za spremembe in umike zahtevkov v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto vložitve zbirne vloge. Shema BIORAZTN se lahko kombinira s shemo OGNTN.

Primer:

Vzdrževanje medvrstnega prostora:

Kmet ima na površini GERK intenzivni sadovnjak s 15 vrstami posajenih jablan. Kmet opravi prvo košnjo oz. mulčenje oz. valjanje v 1., 3., 5., 7., 9., 11. in 13. medvrstnem prostoru 10. maja 2023. Naslednjo košnjo oz. mulčenje oz. valjanje medvrstnih prostorov lahko izvede najhitreje 31. maja 2023, ko lahko pokosi oz. zmulči oz. povalja 2., 4., 6., 8., 10., 12. in 14. medvrstni prostor. Lihe medvrstne prostore (1., 3., 5., 7., 9., 11. in 13.) lahko ponovno pokosi oz. zmulči oz. povalja 21. junija 2023. Na tak način se lahko izmenjuje košnjo oz. mulčenje oz. valjanje lihih in sodih medvrstnih prostorov do obiranja nasada. Istočasno se lahko pokosi oz. zmulči oz. povalja vse medvrstne prostore šele dva tedna pred obiranjem nasada.

4.5 INP09 - DOPOLNILNA DOHODKOVNA PODPORA ZA MLADE KMETE

Namen intervencije

Podpora olajša zagon dejavnosti, strukturno prilagoditev, poveča vitalnost KMG mladih kmetov, poveča konkurenčnost in trajnost v najranljivejši fazi razvoja podjetniške zamisli, s čimer je spodbujena generacijska pomladitev. Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete je letno enotno plačilo na upravičen hektar za mlade kmete, ki se prvič vzpostavljajo kot mladi kmeti skladno z definicijo. Največje število hektarjev na nosilca KMG, za katero se izplača dohodkovna podpora za mlade kmete, znaša 90 ha.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Za namen dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete v okviru neposrednih plačil I. stebra SKP se za mladega kmeta šteje fizična ali pravna oseba, ki je:

- vodja kmetijskega gospodarstva,
- ni starejši od 40 let (v letu, ko prvič odda zahtevek za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete, ne sme doseči 41. rojstnega dne) ter
- ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti, za kar se šteje najmanj tri leta delovnih izkušenj na kmetijskem gospodarstvu.

Za vodjo kmetijskega gospodarstva se šteje:

- a) v primeru nosilca KMG, ki je pravna oseba, družbenik enoosebne družbe, ki je tudi poslovodja te enoosebne gospodarske družbe;
- b) v primeru nosilca KMG, ki je fizična oseba, je samostojni podjetnik (s.p.), ki je registriran skladno z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1), ali fizična oseba, ki je nosilec kmetije v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Kot delovne izkušnje na KMG se štejejo:

1. vsaj tri leta vključenost v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet v skladu s 17. členom ali petim odstavkom 25. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) ter 7. točko prvega odstavka v povezavi s prvo alinejo četrtega odstavka 15. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ). To opredeljujejo šifre zavarovalnih podlag 051, 052 ali 007, vendar v primeru 007, skupaj z 064 ali 065, in tudi naštetje šifre, 051, 052 in 007, v kombinaciji s šifro 072, ali
2. članstvo na KMG, ki se ugotavlja na podlagi podatkov v RKG, ali
3. izkušnje iz opravljanja kmetijske dejavnosti, kar mladi kmet dokazuje z:
 - izjavo fizične osebe, ki je bila v času pridobivanja izkušenj mladega kmeta nosilec KMG, na katerem je mladi kmet te izkušnje pridobil. To izjavo lahko poda le oseba, ki je bila najmanj tri leta vpisana v RKG kot nosilec KMG. Obrazec »Izjava o pridobljenih delovnih izkušnjah iz kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu« je [Priloga 1](#) Uredbe o neposrednih plačilih 2023-2027;

- ne glede na prejšnjo alinejo v primeru smrti fizične osebe, ki je bila nosilec na KMG v času pridobivanja izkušenj mladega kmeta, lahko izjavo poda novi nosilec, ki to postane v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, če novi nosilec ni mladi kmet, ali oseba, ki je bila v času pridobivanja izkušenj solastnik zadevnega KMG, če solastnik ni mladi kmet.

ARSKTRP bo po preverila izpolnjevanje pogojev za delovne izkušnje glede vključenosti v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet in članstvo na KMG (preveritev podatkov v RKG) na dan oddaje zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Če nosilec KMG ne izpolnjuje pogojev glede vključenosti v obvezno ali prostovoljno pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje kot kmet in članstvo na KMG mora ARSKTRP poslati izjavo, s katero dokazuje izkušnje iz opravljanja kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj). Če izjavo poda solastnik zadevnega KMG, mora biti poleg izjave poslano tudi dokazilo o solastništvu.

V letu 2023 so prvič do plačila za mlade kmete upravičeni nosilci KMG, ki:

- se štejejo prvič za »mladega kmeta«,
- so upravičeni do osnovne dohodkovne podpore za trajnostnost.

Upravičenec – nosilec KMG je fizična oseba

Nosilec KMG, ki je organizirano kot kmetija ali kot s.p., in je njen nosilec fizična oseba ali s.p., se za leto 2023 šteje za »mladega kmeta« za namen te intervencije, če:

- je prvič postal nosilec KMG v letu 2023 ali pa je prvič postal nosilec KMG v obdobju petih let pred prvo predložitvijo zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete leta 2023 (kar pomeni, da je prvič postal nosilec KMG 1. januarja 2019 ali pozneje), pri čemer v tem obdobju ni bilo prekinitve nosilca (kot dokazilo šteje vpis nosilca v RKG);
- ni starejši od 40 let (ne sme doseči 41. rojstnega dne v letu 2023, ko prvič odda zahtevek za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete);
- ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj).

Dodatni pogoji, kadar gre za KMG – kmetija:

Kljub prvemu vpisu fizične osebe kot nosilca kmetije v RKG, le-ta ni upravičen do plačila za mlade kmete, če je eden od prejšnjih nosilcev KMG že prejel plačilo za mlade kmete na podlagi uredbe o shemah neposrednih plačil (obdobje 2015-2022) ali dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (obdobje 2023-2027). Izjema: To ne velja, če je prejšnji nosilec KMG, prejemnik teh podpor, umrl.

Upravičenec – nosilec KMG je pravna oseba

Nosilec KMG, ki je organiziran kot pravna oseba, se šteje za »mladega kmeta« za namen te intervencije, če so izpolnjeni naslednji pogoji:

- pravna oseba je enoosebna gospodarska družba,
- družbenik je hkrati poslovodja te enoosebne gospodarske družbe,
- družbenik je postal leta 2023 prvič vpisan v sodni register kot edini družbenik in hkrati poslovodja te enoosebne gospodarske družbe, ali pa je prvič postal in je še vedno edini družbenik ter hkrati poslovodja te pravne osebe v obdobju petih let pred prvo predložitvijo zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete s strani te pravne osebe v letu 2023;
- družbenik in poslovodja izpolnjuje starostni pogoj, torej ni starejši od 40 let (ne sme doseči 41. rojstnega dne) v letu 2023, ko zadevna pravna oseba prvič odda zahtevek za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete;
- družbenik in poslovodja ima potrebno znanje in spretnosti za opravljanje kmetijske dejavnosti (opredeljeno zgoraj).

Kot ustrezno dokazilo za preveritev izpolnjevanja pogojev se upošteva akt o ustanovitvi kot ga zahteva zakon, ki ureja gospodarske družbe. Vlagatelj dokazilo priloži ob oddaji zahtevka ali najkasneje do 10. julija 2023 (zadnji dan za oddajo zbirne vloge za leto 2023).

Zadevna pravna oseba lahko uveljavlja plačilo za mlade kmete le eno (največ) petletno obdobje. Prav tako je pravna oseba neupravičena do podpore, če je »vodja gospodarstva«, torej družbenik, v preteklosti že prejel plačilo za mlade kmete na podlagi uredbe o shemah neposrednih plačil (obdobje 2015-2022) ali dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete (obdobje 2023-2027) ter v primeru, da je predhodno že vpisana v sodni register kot večinski družbenik, v kateri drugi gospodarski družbi, ki se ukvarja s kmetijstvom.

Upravičenci, ki so prejeli plačilo za mlade kmete pred letom 2023

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se izplača tudi upravičencem, ki so prvič oddali vlogo za plačilo za mlade kmete na podlagi 24. člena Uredbe o shemah neposrednih plačil (Uradni list RS, št. 2/15, 13/15, 30/15, 103/15, 36/16, 84/16, 23/17, 5/18, 10/19, 7/20, 78/20, 3/21, 67/21, 197/21 in 53/22) in z zbirno vlogo za leto 2022 še niso prejeli plačila za celotno obdobje petih let.

Ti upravičenci morajo spoštovati pogoje iz 24. člena Uredbe o shemah neposrednih plačil. Kar pomeni, da mora nosilec kmetije mladi kmet izvajati učinkovit in dolgoročen nadzor nad kmetijo v smislu učinkovitega in dolgotrajnega nadzora povezan z upravljanjem, ugodnostmi in finančnimi tveganji. Tudi za leto 2023 velja, da mladi kmet poda »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« le, če:

- izjava o odgovornosti in upravljanju kmetije za leto 2019 ali 2020 ali 2021 ali 2022 ni bila poslana;
- je KMG prvič vzpostavljen in za leto 2022 prvič vloži zbirno vlogo;
- je prišlo do spremembe članov kmetije od dne vložitve zbirne vloge za leto 2019 oz. 2020 oz. 2021 oz. 2022 do dne vložitve zbirne vloge za leto 2023 (priselitev, polnoletnost, ...).

Izjavo se priloži zbirni vlogi ob vložitvi zbirne vloge, ali se posreduje ARSKTRP najpozneje do 10. julija 2023. Na izjavo je treba vpisati podatke o nosilcu kmetije – mlad kmet (ime priimek, naslov, KMG-MID), datum, kdaj je v RKG postal nosilec, prav tako pa morajo izjavo podpisati in vpisati davčno številko vsi polnoletni člani, vključno z nosilcem, ki so na dan oddaje zbirne vloge vpisani kot člani zadevne kmetije v RKG.

Pri tem je treba upoštevati pravilo, da datumi podpisov nosilca in članov kmetije na izjavi ne sme biti po datumu vložitve zbirne vloge.

Vsi vneseni podatki morajo biti resnični, točni, popolni in podpisniki za svoje izjave prevzemajo kazensko in materialno odgovornost.

Trajanje podpore

Dopolnilna dohodkovna podpora za mlade kmete se, na podlagi vsakoletnega zahtevka, odobri mlademu kmetu za največ pet let. To obdobje se zmanjša za število let, ki so pretekla med letom prvega vpisa fizične osebe kot nosilca KMG v RKG oz. v primeru pravne osebe, prvi vpis kot edini družbenik in hkrati poslovodja družbe v obliki pravne osebe z enim družbenikom v sodnem registru in prve predložitve zahtevka za dopolnilno dohodkovno podporo za mlade kmete.

Upravičencem, ki do leta 2027 ne bodo zaključili največ petletnega obdobja upravičenosti do plačila za mlade kmete, se s 1. januarjem 2028 zaključi upravičenost do dopolnilne dohodkovne podpore za mlade kmete.

Najpozneje na dan vložitve zbirne vloge mora biti mlad kmet prvič vpisan kot nosilec KMG, npr. nosilec kmetije, in razpolagati z naštetimi dokazili (izpolnjevati pogoje), saj mora biti mlad kmet kot je opredeljeno za namen intervencije najpozneje na dan vložitve zbirne vloge!

Primeri:

Primer 1: Fizična oseba je leta 2023 prvič postala nosilec kmetije. Zato mora ob vložitvi zbirne vloge za leto 2023 izpolnjevati starostni pogoj, in sicer v letu 2023 ne sme doseči 41. rojstnega dne, ter pogoj delovnih izkušenj. Nosilec kmetije je bil pred oddajo zbirne vloge za leto 2023 tri leta vpisan v RKG kot član kmetije in mu zato ni treba prilagati [Izjave o pridobljenih delovnih izkušnjah iz kmetijske dejavnosti na kmetijskem gospodarstvu](#).

Primer 2: Fizična oseba je leta 2021 postala prvič nosilec kmetije in oddala vlogo za mladega kmeta. Leta 2021 je nosilec kmetije oddal »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« zato je v letu 2023 ne potrebuje oddati, mora pa biti neprekinjeno nosilec kmetije vsaj do vključno 30. maja 2024 in imeti v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, za kmetijske površine KMG, ki so vpisane v RKG, pravico do uporabe kot lastnik ali zakupnik ali ima za uporabo kmetijskih zemljišč soglasje lastnika zemljišč, če je nosilec pravic, obveznosti in sankcij, ki se nanašajo na neposredna plačila, in sredstva iz naslova neposrednih plačil se morajo nakazovati le na njegov transakcijski račun.

Primer 3: Fizična oseba je leta 2019 postala prvič nosilec kmetije in oddala vlogo za mladega kmeta. Leta 2020 je nosilec kmetije oddal »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije«, vendar se je povečalo število polnoletnih članov na kmetiji na dan oddaje ZV za leto 2023 v primerjavi z dnem oddaje ZV za leto 2022. V tem primeru mora nosilec tudi v letu 2023 ponovno oddati »Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije« s podpisi vseh polnoletnih članov na kmetiji in biti neprekinjeno nosilec kmetije vsaj do vključno 30. maja 2024 in imeti v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, za kmetijske površine KMG, ki so vpisane v RKG, pravico do uporabe kot lastnik ali zakupnik ali ima za uporabo kmetijskih zemljišč soglasje lastnika zemljišč, če je nosilec pravic, obveznosti in sankcij, ki se nanašajo na neposredna plačila, in sredstva iz naslova neposrednih plačil se morajo nakazovati le na njegov transakcijski račun.

5 INTERVENCIJE V OKVIRU RAZVOJA PODEŽELJA

Tudi v prihodnje se bodo kmetje lahko vključili v izvajanje zahtevnejših, nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki prispevajo k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam ter k varovanju naravnih virov (voda, tla, zrak) in biotske raznovrstnosti. Temu so v prvi vrsti namenjene tri KOPOP intervencije s skupno 31 operacijami:

- nova intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – podnebne spremembe** (KOPOP_PS), ki se nanaša na analizo krme in računanje krmnih obrokov za govedo, prašiče pitance in drobnico,
- intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – naravni viri** (KOPOP_NV), ki prinaša dosedanje operacije v prenovljeni obliki ter tudi nove operacije, kot npr. za integrirano pridelavo, za seneno prirejo, in
- intervencija **Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila – biotska raznovrstnost in krajina** (v nadaljevanju KOPOP_BK), ki ravno tako vključuje obstoječe kot tudi nove operacije, kot novost pa se ena izvaja po upravljavsko-rezultatski in ena po rezultatski shemi.

Pomembna gradnika okoljsko naravnane kmetijske politike sta še naprej **Plačilo za ekološko kmetovanje** in **Plačilo za ekološko čebelarjenje**, kjer je novost oblika izplačila. S tovrstnim spodbujanjem naravi prijaznega načina kmetovanja, ki prispeva k ohranjanju in izboljševanju biotske raznovrstnosti, k ohranjanju naravnih virov in kulturne kmetijske krajine, se posredno spodbuja tudi povečanje obsega tržne ekološke pridelave in predelave, kar je pomembno tudi z vidika povpraševanja po lokalno proizvedenih ekoloških proizvodih.

S ciljem, da se poveča prispevek kmetijstva k varovanju naravnih virov in biotske raznovrstnosti ter krajine, so v nabor intervencij vključene nove intervencije:

- Intervencija **Biotično varstvo rastlin** spodbuja zatiranje škodljivih organizmov in bolezni z nizkimi vnosi kemičnih fitofarmaceutskih sredstev.
- **Plačilo Natura 2000** zagotavlja finančno nadomestilo upravičencem, ki beležijo izpad dohodka in dodatne stroške zaradi naravovarstvenih režimov povezanih z upravljanjem omrežja Natura 2000. Režimi izhajajo iz zahtev izpolnjevanja obveznosti Direktive 2009/147/ES in Direktive 92/43/EGS .
- Intervencija **Lokalne pasme in sorte**, ki spodbuja ohranjanje genskih virov, in sicer avtohtonih in tradicionalnih pasem domačih živali in lokalnih sort, ki jim grozi prenehanje reje oz. genska erozija, ni novost, se pa po novem izvaja kot samostojna intervencija izven KOPOP intervencij.

Prav tako bo na voljo **OMD plačilo** oz. plačilo za naravne ali druge omejitve, ki je proizvodno nevezano ter je namenjeno nadomestitvi dela dodatnih stroškov in izpadu dohodkov, ki so na zadevnem območju vezani na naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje. Pomembna novost je nov model točkovanja. OMD plačilo bo za leto 2023 izjemoma še vedno izplačano v okviru Programa razvoja podeželja RS 2014-2020, z letom 2024 pa preko Strateškega načrta 2023-2027.

Pravila izvajanja za navedene intervencije določa Uredba o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti, naravne ali druge omejitve in območja Natura 2000 iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 za Slovenijo (v nadaljevanju Uredba SN 2023–2027)¹.

V Sloveniji ravno tako nadaljujemo s podpiranjem nadstandardnih praks za **dobrobit živali**. Uvajamo določene spremembe obstoječih intervencij in hkrati vključujemo nova področja, kot je dobrobit živali za kopitarje, in z letom 2024 tudi za perutninarstvo.

5.1 SPLOŠNA PRAVILA ZA INTERVENCIJE KOPOP

VSTOPI v intervencije KOPOP so **mogoči v letih 2023–2027, razen pri intervenciji:**

- KOPOP_NV, v okviru katere je v operacije KOL, IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG, BIOTM_TNS, VIN_HERB in VIN_INSK mogoče vstopiti le v letih 2023 in 2024.
- KOPOP_BK, v okviru katere je v operacije MOKR_BAR in SUHA_TRAV ter ITVR na območjih suhih travnišč iz evidence SUHT mogoče vstopiti v letih 2024–2027.

TRAJANJE OBVEZNOSTI intervencij KOPOP je 5 let. Odstopanja so dovoljena le v določenih primerih:

- višje sile ali izjemnih okoliščin;
- ko se pri intervenciji KOPOP_PS vse rejne živali, na katere se nanaša obveznost, ali celotno KMG prenese na drugega nosilca KMG v obdobju navedene obveznosti, lahko obveznost za preostanek obdobja prevzame ta drugi nosilec KMG ali pa obveznost lahko preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala;
- ko se pri intervencijah KOPOP_NV in KOPOP_BK celotno zemljišče oz. del zemljišča, na katero se nanaša obveznost, ali celotno KMG prenese na drugega nosilca KMG v obdobju navedene obveznosti, lahko obveznost ali njen del, ki ustreza prenesenemu zemljišču, za preostanek obdobja prevzame ta drugi nosilec KMG ali pa obveznost lahko preneha veljati in se ne zahteva povračila za obdobje, v katerem je obveznost veljala.

¹ V času priprave tega navodila v zaključni fazi postopka sprejemanja.

Obveznost izvajanja intervencij KOPOP traja celotno koledarsko leto. V obdobju trajanja obveznosti je treba vsako leto vložiti zahtevek za plačilo operacije oz. intervencije, za katero je bila prevzeta obveznost.

PRENOS OBVEZNOSTI NA DRUGEGA NOSILCA KMG se dopušča pod določenimi pogoji. Nosilec KMG, ki je v predhodnem letu uveljavljal zahtevke za intervencijo:

- KOPOP_PS za rejne živali, v tekočem letu pa s temi živalmi to intervencijo izvaja drug nosilec KMG, mora obvezno sporočiti podatke o številu teh živalih na obrazcu zmanjšanja ali prenosa površin, živali oz. obveznosti;
- KOPOP_NV ali KOPOP_BK na določenih površinah KMG, v tekočem letu pa na teh površinah to intervencijo izvaja drug nosilec KMG, mora obvezno sporočiti podatke o teh površinah na obrazcu zmanjšanja ali prenosa površin, živali oz. obveznosti. Če zaradi prenosa dela površin, površina, na kateri se na KMG prenosnika še naprej izvaja intervencija KOPOP_NV ali intervencija KOPOP_BK, na tem KMG ne dosega najmanjše velikosti, obveznost izvajanja teh intervencij na KMG prenosnika preneha brez dolžnosti vračila že prejetih sredstev za njihovo izvajanje.

ZMANJŠANJE ALI POVEČANJE POVRŠIN, VKLJUČENIH V OBVEZNOST:

V obdobju trajanja obveznosti se skupna velikost površin, s katerimi je upravičenec vstopil v obveznost, lahko:

- zmanjša za največ 10 % glede na vstopno površino, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin;
- poveča, razen pri operaciji ITVR, kjer povečanje površin ni mogoče. Zaradi povečanja površin KMG se obstoječa obveznost razširi, pri čemer se upošteva čas trajanja obstoječe obveznosti. Enako velja v primerih, kadar se v okviru KMG poveča površina, za katero je prevzeta obveznost.

Ne glede na skupno velikost povečanja površin se obveznost iz prvega leta petletne obveznosti nadaljuje, upravičenec pa je upravičen do plačila za celotno povečanje velikosti površin, ki vključuje obstoječe in povečane površine.

Med trajanjem obveznosti intervencij KOPOP ni dovoljena **MEDSEBOJNA ZAMENJAVA** teh intervencij ali zamenjava operacij znotraj intervencij KOPOP in operacij med intervencijami KOPOP.

Izjeme od tega pravila so pri intervenciji KOPOP_NV in KOPOP_BK:

V tekočem letu se na površini GERK, ki je bila v predhodnem letu vključena v operacijo:

- IPP, ta operacija lahko zamenja z operacijo IPZ in v primeru pridelave jagod z operacijo IPSO;
- IPH, ta operacija lahko za hmeljišča v premeni zamenja z operacijama IPP in IPZ ter v primeru pridelave jagod z operacijo IPSO;
- HAB, MET, STE, HABM, VTR ali SUHA_TRAV, posamezna operacija lahko zamenja z operacijo ITVR, če je v tekočem letu pri posamezni operaciji več kot 30 % te površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, kljub izvedbi predpisanih zahtev za njihovo odstranjevanje oz. omejevanje njihovega širjenja v predhodnem letu.

Obveznost izvajanja operacij intervencije KOPOP_NV se lahko zamenja z intervencijo EK v katerem koli letu trajanja obveznosti.

ANALIZO TAL IN GNOJILNI NAČRT je treba imeti izdelana za GERK, ki so vključeni v intervencije KOPOP, in na katerih se bodo uporabljala mineralna gnojila. Analiza tal mora pokriti naslednje parametre: pH, P, K in, če ne gre za trajno travinje, organsko snov.

Analize tal in gnojilnega načrta ni treba izdelati, če se:

- upravičenec vključi le v izvajanje operacij HAB, MET, STE, HABM, MOKR_BAR, SUHI_KTP, S50, GRB, MEJ, ITRV, VTR, VTSA in SUHA_TRAV. Velja tudi, če vključen le v PS_GOV, PS_PRAP, PS_DROB, PAS in SOR.
- uporabljajo le organska gnojila, a je v tem primeru treba voditi evidenco o uporabi organskih in mineralnih gnojil.

Za izdelavo analize tal in gnojilnega načrta se za operacije IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG upoštevajo zahteve iz tehnoloških navodil za te operacije. **Gnojilni načrt** je petleten, izdelava se pa na podlagi veljavne analize tal. Veljavnost analize tal je 5 let. Gnojilne načrte upravičenec hrani na KMG. Pomembno je, da je v času izdelave petletnega gnojilnega načrta analiza tal še veljavna.

Za leto 2023 velja izjemoma:

- še veljavne analize tal, izdelane pred letom 2023 oziroma v letu 2023, za parameter pH ni treba dopolniti.
- upravičenec mora imeti izdelano analizo tal in gnojilni načrt za leti 2023 in 2024 najpozneje do roka za oddajo zbirne vloge za leto 2024, če sta analiza tal in gnojilni načrt starejša od 5 let ali pa še nista izdelana za vse GERK, na katerih se uporabljajo mineralna gnojila.
- ARSKTRP izpolnjevanje zahteve glede izdelanih analiz tal za leto 2023 preveri s pregledom na kraju samem.
- Upravičenec rezultate analiz tal za leto 2023 hrani na KMG. Ne pošilja jih na ARSKTRP.

VELIKOST POVRŠIN: Najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje posamezne operacije intervencij KOPOP_NV in KOPOP_BK je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v posamezno operacijo intervencij KOPOP_NV in KOPOP_BK vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin, razen če pri posamezni operaciji teh intervencij ni določeno drugače.

Poleg zgoraj navedenih pravil (in pravil za vsako posamezno operacijo) mora upravičenec pri izvajanju intervencij KOPOP izpolnjevati tudi naslednje **POGOJE UPRAVIČENOSTI:**

- KMG mora biti vpisano v RKG; imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin na KMG, pri čemer se upoštevajo tudi GERK manjši od 0,1 ha, ne pa tudi površine s krajinskimi značilnostmi;

- do 20. decembra tekočega leta opraviti **program usposabljanja** v obsegu najmanj 15 ur v obdobju trajanja obveznosti v zvezi s kmetijsko okoljskimi in kmetijsko podnebnimi vsebinami ter ekosistemskimi storitvami in dodano vrednostjo nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki jih podpirajo intervencije KOPOP, pri čemer mora v prvih 3 letih trajanja obveznosti opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 9 ur;
- upoštevati **prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav in digestata ter komposta**, uporablja pa lahko digestat in kompost izdelan na KMG;
- ves čas trajanja obveznosti voditi **evidence o delovnih opravilih**, ki se izvajajo pri operacijah.

Glede pogoja o usposabljanju veljajo dodatna pravila za primere prenosa obveznosti intervencij KOPOP, za primere, ko je upravičenec vključen hkrati v več intervencij, in za primere, ko upravičenec, vstopi v operacije intervencij KOPOP v letih 2026 in 2027 (podrobneje na spletni strani MKGP www.skp.si).

Evidence o delovnih opravilih vključujejo naslednje evidence za:

1. živali za operacije PS_GOV, PS_PRAP in PS_DROB;
2. njivske površine za operacije VOD, KOL, IPP, IPZ, PGS, SENENA in PAS_VOD;
3. hmeljišča za operaciji iz IPH in PGS;
4. intenzivne sadovnjake in oljčnike za operacije IPSO, BIOTM_TNS in PGS;
5. vinograde za operacije IPG, BIOTM_TNS, VIN_HERB, VIN_INSK in PGS;
6. trajno travinje oziroma pašnike za operacije PGS, SENENA, HAB, MET, STE, HABM, MOKR_BAR, SUHI_KTP, S50, GRB, ITRV, ZVE, PP, VTR in SUHA_TRAV;
7. visokodebelne travniške sadovnjake za operacijo PGS, SENENA in VTSA;
8. mejice za operacijo MEJ;
9. uporabo organskih in mineralnih gnojil (izpolnjevanje osnovnih zahtev), kar se zahteva le za površine, vključene v intervenciji KOPOP_NV in KOPOP_BK;
10. uporabo FFS (izpolnjevanje osnovnih zahtev).

Evidence o delovnih opravilih se morajo sproti in nepretrgoma voditi v obdobju trajanja obveznosti.

Za leto 2023 se evidence vodijo na predpisanih obrazcih v tiskani obliki ali elektronski obliki (Excel), ki so dostopni na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/>, ali v elektronski obliki, ki vsebinsko ne odstopa od predpisanih obrazcev evidenc o delovnih opravilih. Predpisani obrazci pokrijejo tudi evidence za druge intervencije.

ARSKTRP preverja evidence o delovnih opravilih za leto 2023 s pregledom na kraju samem.

Vpogled v **GRAFIČNE EVIDENCE**, ki se uporabljajo za upravne preglede intervencij KOPOP, je mogoč na javnem spletnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP, dostopnem na spletni strani <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>.

OSNOVNE ZAHTEVE: Ker intervencije KOPOP spodbujajo izvajanje nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, morajo upravičenci izpolnjevati tudi **osnovne zahteve**, kot so **pravila pogojenosti, minimalne zahteve za uporabo gnojil in FFS; zahteve pri gnojenju z dušikom**, ...

KOMBINACIJE intervencij KOPOP so določene v prilogi 2 Uredbe SN 2023–2027. S kombinacijami je preprečeno dvojno financiranje med posameznimi intervencijami KOPOP in med posameznimi intervencijami KOPOP ter shemami za podnebje in okolje iz uredbe, ki ureja neposredna plačila. Več informacij o kombinacijah je na spletni strani <https://www.skp.si>.

5.2 KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA - PODNEBNE SPREMEMBE (KOPOP_PS)

Intervencija KOPOP_PS vključuje 3 operacije:

- PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved (operacija PS_GOV);
- PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih (operacija PS_PRAP);
- PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz (operacija PS_DROB).

Namen intervencije: Zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov (TGP) s spodbujanjem izboljšanja kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo (krave molznice in goveje pitance), prašiče pitance in drobnico (ovce in koze).

Analize krme lahko izdelajo laboratoriji na območju Republike Slovenije ali laboratoriji izven območja Republike Slovenije, rezultati analize krme pa morajo biti dostopni v slovenskem jeziku.

Krmne obroke za živali izračuna in po potrebi posodobi oseba, ki ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki v skladu z zakonom, ki ureja visoko šolstvo, ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje smeri zootehnika, veterina ali kmetijstvo. Krmne obroke za živali na lastnem KMG lahko izračuna in po potrebi posodobi tudi upravičenec sam, če ima najmanj peto stopnjo izobrazbe kmetijske smeri in mu izračun oz. posodobitev izračuna krmnih obrokov pregleda in potrdi strokovnjak kmetijske svetovalne službe.

Tehnološka navodila za izvajanje intervencije KOPOP_PS so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/>.

Splošni pogoji za izvajanje operacij intervencije KOPOP_PS so opisani v poglavju 5.1.

5.2.1 Operacija PS.1 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje govedi (PS_GOV)

Število živali: V operacijo PS_GOV mora biti v času trajanja obveznosti na letni ravni vključenih najmanj 10 krav molznic ali 10 govejih pitancev. V operacijo PS_GOV je treba vključiti vse živali iste vrste in kategorije. Lahko se vključi le krave molznice, le goveje pitance ali pa obe kategoriji živali. Če se v operacijo vključita obe kategoriji živali, je treba analizo krme in izračun krmnega obroka izdelati za vsako kategorijo živali posebej.

Kot goveji pitanec se šteje mlado govedo moškega spola od 6 mesecev do 1 leta, mlado govedo moškega spola od 1 do 2 let, mlado govedo moškega spola nad 2 leti in telica za pitanje, starosti najmanj 6 mesecev, ki še ni telila in je namenjena za zakol.

Povprečno število telic za pitanje se oceni po formuli: $N(TZ) = TZ \times F$, pri čemer je $N(TZ)$ ocenjeno povprečno število telic za zakol na KMG, TZ je število zaklanih telic pri starosti nad 6 mesecev v tekočem letu in F je faktor za oceno števila telic za pitanje, določen na podlagi števila zaklanih telic ($F = 2$).

Krave molznice morajo biti za tekoče leto vključene v kontrolo prireje mleka pri Kmetijskem inštitutu Slovenije od 1. novembra predhodnega leta do 31. oktobra tekočega leta.

Podatki o številu živali: Za število živali se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali upošteva za krave molznice in goveje pitance podatke o številu goveda, ki jih ARSKTRP prevzame iz CRG po stanju na dan 1. februarja tekočega leta in na reprezentativno izbrane datume, ki jih določi in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot 2 tedna po njihovi določitvi, ter podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

Obveznosti, prevzete za krave molznice, v času trajanja obveznosti ni mogoče zamenjati z obveznostjo za goveje pitance in obratno.

Zahteve za izvajanje:

- Analiza voluminozne krme, ki se mora izdelati vsako leto, mora obsegati najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi podatkov o sestavi krme je treba oceniti vsebnost neto energije za laktacijo in presnovljive energije.
- Analizo mineralnih elementov je treba obvezno izdelati najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Obsegati mora najmanj določitev Ca, P in K. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.
- Upravičenec mora imeti izračune krmnih obrokov najmanj za živali v laktaciji, če gre za rejo krav molznic, in najmanj za goveje pitance kategorije 300 do 400 kg telesne mase, če gre za živali v pitanju. Krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Izračun krmnih obrokov mora vključevati bilanco dušika v vampu.
- V mleku posameznih krav molznic je treba najmanj šestkrat letno določiti vsebnost sečnine.
- Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Spremljati mora osnovne rezultate analiz krme in rezultate reje ter jih primerjati s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države.

Minimalno število vzorcev za analizo voluminozne krme za KMG z:

- 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci sta 2 vzorca voluminozne krme,
- od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci so 3 vzorci voluminozne krme;
- 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci je 5 vzorcev voluminozne krme.

Z analizo voluminozne krme se praviloma analizira vsaj en vzorec travne silaže, en vzorec koruzne silaže in en vzorec mrve. Če se katera od navedenih vrst krme na KMG ne prideluje, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev krme, ki jo ima na KMG, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj:

- 2 na KMG z 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 na KMG s 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 na KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.

Po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko upravičenec odloči tudi za analizo zelene krme ali paše. Pri tem lahko ustrezno zmanjša število analiz konzervirane krme, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj:

- 2 na KMG z 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 3 na KMG s 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci;
- 5 na KMG z 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci.

Minimalno število vzorcev krme za analizo mineralnih elementov za KMG z:

- 10 do 15 kravami molznicami ali govejimi pitanci sta 2 vzorca;
- od 16 do 30 kravami molznicami ali govejimi pitanci so 3 vzorci;
- 31 ali več kravami molznicami ali govejimi pitanci je 5 vzorcev.

Najmanj 70 % vzorcev mleka krav molznic mora vsebovati med 15 in 30 mg sečnine na 100 ml mleka.

Izračunan krmnih obrokov mora vključevati vse zahtevane podatke (ime in priimek upravičenca, datum izračuna, preventivne ali posodobitve krmnega obroka, kategorijo živali, ...).

Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS_GOV.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- izdelane analize krme in izračune krmnih obrokov oz. posodobitev krmnih obrokov v pisni obliki;
- potrditev izračuna ali posodobitve krmnega obroka, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. krmne obroke posodobi upravičenec sam v pisni obliki;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

Letno plačilo za izvajanje operacije PS_GOV znaša za število krav molznic oz. govejih pitancev na KMG od:

- 10 do 15: **406,44 EUR na nosilca KMG;**
- 16 do 20: **440,46 EUR na nosilca KMG;**
- 21 do 25: **463,14 EUR na nosilca KMG;**
- 26 do 35: **576,23 EUR na nosilca KMG;**
- 36 do 50: **632,93 EUR na nosilca KMG;**
- 51 do 70: **689,63 EUR na nosilca KMG;**
- 71 do 100: **746,33 EUR na nosilca KMG;**
- 101 do 150: **803,03 EUR na nosilca KMG;**
- 151 do 250: **859,73 EUR na nosilca KMG;**
- 251 in več: **916,43 EUR na nosilca KMG.**

Upravičenec s kombinirano rejo lahko pridobi plačila za krave molznice in za goveje pitance.

5.2.2 Operacija PS.2 Krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih (PS_PRAP)

Število živali: V operacijo PS_PRAP mora biti vključenih najmanj 50 prašičev pitancev.

Prašič pitanec je prašič od 30 kg dalje, pitan na višjo težo, prašič iz kmečke reje prašičev in prašič od 30 do 110 kg.

Podatki o številu živali: Za število živali se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali upošteva za prašiče pitance podatke o številu prašičev pitancev po stanju na dan 1. februarja tekočega leta, podatke o povprečnem številu živali v turnusu in skupno število dni vseh turnusov iz evidence rejnih živali in podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

Zahteve za izvajanje:

- V rejah, ki uporabljajo krmila pridelana na lastnem KMG, se analizira 5 vzorcev doma pridelanih krmil. Dodatno se v rejah, ki same pripravljajo krmne mešanice, analizira 5 vzorcev krmil oz. dopolnilnih krmnih mešanic, ki se uporabljajo za pripravo popolnih krmnih mešanic in krmnih obrokov v reji. Izbor vzorcev določi upravičenec po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem.
- Analiza vzorcev mora obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnost presnovljive energije. V teh vzorcih je treba v obdobju trajanja obveznosti opraviti tudi skupno 5 analiz, ki morajo obsegati najmanj določitev kalcija, fosforja in kalija. V rejah, ki popolne krmne mešanice nabavljajo pri proizvajalcih krmnih mešanic, teh analiz krme ni treba izdelati.
- Upravičenec mora imeti izračune popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov najmanj za vsako fazo pitanja. Popolne krmne mešanice oziroma krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Pri računanju popolnih krmnih mešanic oziroma obrokov je treba upoštevati pravo ilealno prebavljivost aminokislin in pravo ilealno prebavljivost fosforja.
- Vsebnost dušika oz. surovih beljakovin je treba dvakrat letno določiti v vseh krmnih mešanicah oz. obrokih za vse faze pitanja. Ob tem mora analiza obsegati najmanj določitev sušine, surovih beljakovin, surovih maščob, škroba, sladkorja in pepela. Na podlagi analize je treba oceniti vsebnosti presnovljive energije v popolnih krmnih mešanicah oziroma obrokih. Če se uporablja več kot 4-fazno pitanje, se opravi analize le za 4 faze, obvezno za prvo in zadnjo fazo pitanja.
- Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Za spremljanje napredka šteje spremljanje osnovnih rezultatov analiz krme in rezultatov reje ter njihova primerjava s strokovnimi priporočili ali stanjem na ravni države.

Izračunan krmnih obrokov mora vključevati vse zahtevane podatke (ime in priimek upravičenca, datum izračuna, preveritve ali posodobitve krmnega obroka, kategorijo živali, ...).

Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS_PRAP.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- izdelane analize krme in izračune popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov v pisni obliki;
- izdelane posodobitve popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov v pisni obliki;
- potrditev izračuna popolnih krmnih mešanic oz. krmnih obrokov ali posodobitve popolnih krmnih mešanic oz. krmnih

- obrokov, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. izračun krmnih obrokov posodobi upravičenec sam;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

Letno plačilo za izvajanje operacije PS_PRAP znaša za število prašičev pitancev na KMG od:

- 50 do 70: **524,13 EUR na nosilca KMG;**
- 71 do 100: **558,15 EUR na nosilca KMG;**
- 101 do 150: **603,51 EUR na nosilca KMG;**
- 151 do 250: **637,53 EUR na nosilca KMG;**
- 251 do 400: **694,23 EUR na nosilca KMG;**
- 401 do 700: **750,93 EUR na nosilca KMG,**
- 701 in več: **807,63 EUR na nosilca KMG.**

5.2.3 Operacija PS.3 Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje ovc in koz (PS_DROB)

Število živali: V operacijo PS_DROB mora biti v času trajanja obveznosti vključenih **najmanj 14 ovc oz. koz.** V operacijo PS_DROB se lahko vključijo ovce oz. koze mlečne in mesne reje.

Za plemenske živali drobnice se štejejo ženske živali ovc in koz, starosti najmanj 9 mesecev.

Podatki o številu živali: Za število živali se šteje povprečno število živali v tekočem letu trajanja obveznosti, pri čemer se v izračunu povprečnega števila živali upošteva za ovce in koze podatke o številu ovc in koz po stanju na dan 1. februarja tekočega leta, podatke o številu ovc in koz, ki jih ARSKTRP prevzame iz CRD po stanju na 4 reprezentativno izbrane datume, ki jih določi in objavi na svoji spletni strani, vendar ne prej kot 2 tedna po njihovi določitvi, ter podatek o številu živali s pregleda na kraju samem.

Zahteve za izvajanje:

- Analiza voluminozne krme, ki se mora izdelati vsako leto, mora obsegati najmanj določitev sušine, surove vlaknine, surovih beljakovin in pepela. Na podlagi podatkov o sestavi krme je treba oceniti vsebnost presnovljive energije.
- Analizo mineralnih elementov je treba obvezno izdelati najmanj enkrat v obdobju trajanja obveznosti, in sicer v prvem ali drugem letu. Analiza mora obsegati najmanj določitev kalcija, fosforja in kalija. Če so vzorci odvzeti ločeno od vzorcev za določitev energijske vrednosti krme, je treba v njih določiti tudi vsebnost sušine.
- Upravičenec mora imeti izračunane krmne obroke najmanj za živali v laktaciji oz. za pitanje jagnjet in kozličkov. Krmni obroki morajo biti preverjeni in po potrebi posodobljeni vsaj enkrat letno. Izračun krmnih obrokov za odrasle živali mora vključevati bilanco dušika v vampu.
- Upravičenec do plačil mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje.

Minimalno število vzorcev za analizo voluminozne krme sta za KMG z najmanj 14 ovcami oz. kozami 2 vzorca voluminozne krme. Analizira se najmanj 1 vzorec travne silaže, 1 vzorec mrve in 1 vzorec s paše. Če se katera od navedenih krm na KMG ne prideluje, se lahko upravičenec odloči za analizo več vzorcev druge krme, po lastni presoji ali po posvetovanju s kmetijskim svetovalcem se lahko odloči tudi za analizo zelene krme ali paše, pri čemer mora biti skupno število analiziranih vzorcev najmanj 3.

Z analizo mineralnih elementov je treba analizirati najmanj vzorce voluminozne krme, praviloma najmanj po 1 vzorec mrve, travne silaže ali paše.

Izračunan krmnih obrokov mora vključevati vse zahtevane podatke (ime in priimek upravičenca, datum izračuna, preveritve ali posodobitve krmnega obroka, kategorijo živali, ...).

Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS_PRAP.

Upravičenec mora spremljati napredek na KMG na področju pridelovanja krme in reje. Doseganje napredka ni pogoj za pridobitev plačila za operacijo PS_DROB.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- izdelane analize krme in izračune krmnih obrokov oz. posodobitev krmnih obrokov v pisni obliki;
- potrditev izračuna ali posodobitve krmnega obroka, izdane s strani strokovnjaka kmetijske svetovalne službe, če krmne obroke za živali na lastnem KMG izračuna oz. krmne obroke posodobi upravičenec sam v pisni obliki;
- dokumente, iz katerih je razvidno spremljanje napredka.

Letno plačilo za izvajanje operacije PS_DROB znaša za število plemenskih živali ovc oz. koz na KMG od:

- 14 do 20: **382,89 EUR na nosilca KMG;**
- 21 do 30: **416,91 EUR na nosilca KMG;**
- 31 do 50: **439,59 EUR na nosilca KMG;**
- 51 do 80 in več: **473,61 EUR na nosilca KMG.**

5.3 KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – NARAVNI VIRI (KOPOP_NV)

Namen intervencije KOPOP_NV je podpiranje kmetijstva v njegovi okoljski funkciji in spodbujane nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje s tlemi ter zmanjševanje negativnih vplivov kmetovanja na zrak.

Intervencija KOPOP_NV vključuje 13 operacij:

- NV.1 Vodni viri (operacija VOD);
- NV.2 Ohranjanje kolobarja (operacija KOL);
- NV.3 Integrirana pridelava poljščin (operacija IPP);
- NV.4 Integrirana pridelava zelenjave (operacija IPZ);
- NV.5 Integrirana pridelava hmelja (operacija IPH);
- NV.6 Integrirana pridelava sadja in oljk (operacija IPSO);
- NV.7 Integrirana pridelava grozdja (operacija IPG);
- NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih (operacija BIOTM_TNS);
- NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih (operacija VIN_HERB);
- NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih (operacija VIN_INSK);
- NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje (operacija PGS);
- NV.12 Senena prireja (operacija SENENA);
- NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih (operacija PAS_VOD).

Vstop v operacije intervencije KOPOP_NV: V operacije VOD, PGS, SENENA in PAS_VOD je mogoče vstopiti v letih 2023–2027, v operacije KOL, IPP, IPZ, IPH, IPSO, IPG, BIOTM_TNS, VIN_HERB in VIN_INSK pa le v letih 2023 in 2024. Obveznost izvajanja operacij traja 5 let, z določenimi izjemami (višja sila ali izjemne okoliščine, prenos površin, prenos KMG, ...).

Poleg pogojev in zahtev za posamezne operacije, predstavljene v nadaljevanju, veljajo za upravičence **splošna pravila za intervencije KOPOP** (poglavje 5.1.).

Najvišji zneski plačil na ha zemljišč upravičenca, ki jih je mogoče pridobiti s kombinacijo operacij intervencije KOPOP_NV so za:

- njivske površine: **600 EUR/ha** letno;
- trajne nasade: **900 EUR/ha** letno.

5.3.1 Operacija NV.1 Vodni viri (operacija VOD)

Zahteve za izvajanje operacije VOD so:

1. Uporabljajo se lahko samo FFS (aktivne snovi), ki so dovoljena na najožjih vodovarstvenih območjih (VVO_I) iz uredb, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov Ruš, Vrbankega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja, Dravsko-ptujskega polja, Apaškega polja, Selniške dobrove, Ljubljanskega polja, Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, Rižane, za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, na območju občine Jezersko, na območju občine Jesenice, na območju Slovenj Gradca, za območje Celja in Žalca, za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, za občini Škofja Loka in Gorenja vas-Poljane ter v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer.
2. V kolobar za 5-letno obdobje morajo biti vključene najmanj 3 kmetijske rastline kot glavni posevek, naknadni posevki se ne upoštevajo kot ena od 3 različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar.
3. Zelenjadnice so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj 3 različne zelenjadnice kot glavni posevek.
4. Njivska zelišča so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključena vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj 3 različna njivska zelišča kot glavni posevek.
5. Jagode so lahko v kolobar za 5-letno obdobje vključene največ trikrat kot glavni posevek.
6. Na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« je praha lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila ni mogoče uveljavljati.
7. Jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.
8. Koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.
9. Trava in travno deteljne mešanice so v kolobar lahko vključene največ trikrat, pri čemer se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.
10. Obvezen je celoletni zeleni pokrov.

Za operacijo VOD velja, da:

- mora biti za vsako poljino kolobar za 5-letno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se mora vsako leto izvajati na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha;
- se izvaja na prispevnih območjih vodnih teles iz evidenc VT_POV_HRA, VT_POV_FFS in VT_POD_NIT, razen na VVO_I; obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec mora na KMG hraniti zasnovo kolobarja za 5-letno obdobje, deklaracije za mineralna gnojila, etikete in na-

vodila za uporabo FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije VOD znaša **340,24 EUR/ha**.

5.3.2 Operacija NV.2 Ohranjanje kolobarja (operacija KOL)

Operacija KOL se izvaja v treh stopnjah zahtevnosti s sledečimi zahtevami:

a) stopnja I (KOL_1):

1. Žita so lahko v kolobarju največ trikrat.
2. Koruza je lahko v kolobarju največ trikrat, vendar nikoli zaporedoma.
3. V kolobar za 5-letno obdobje je treba vsaj enkrat v 5 letih vključiti setev kmetijskih rastlin za zeleno gnojenje, ki se sejejo po pravilu glavnega posevka, pred setvijo naslednje kmetijske rastline, najpozneje do 15. novembra tekočega leta, pa se posevek zadela v tla.
4. Naknadni posevki ne predstavljajo ene od 3 različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar za 5-letno obdobje.
5. Zelenjadnice so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj 3 različne zelenjadnice kot glavni posevek.
6. Njivska zelišča so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključena vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj 3 različna njivska zelišča kot glavni posevek.
7. Jagode so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene največ trikrat kot glavni posevek.
8. Praha na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« je lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila ni mogoče uveljavljati.
9. Jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.
10. Koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.
11. Trava in travno deteljne mešanice so v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene največ trikrat, pri čemer se različne vrste trav in travno deteljnih mešanic štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju.

b) stopnja II (KOL_2):

- Pri KOL_2 je poleg zahtev za KOL_1 treba upoštevati, da mora biti v kolobarju vsaj enkrat v 5 letih prisotna metuljnica ali okopavina, ki izboljšuje tla, ali druga ugodilka.

c) stopnja III (KOL_3):

- Pri KOL_3 je poleg zahtev za KOL_1 in KOL_2 treba upoštevati, da se lahko uporabljajo samo FFS (aktivne snovi), ki so dovoljena na VVO_I iz uredb, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov Ruš, Vrbanškega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, Dravsko-ptujskega polja, Apaškega polja, Selniške dobrave, Ljubljanskega polja, Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, Rižane, za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, na območju občine Jezersko, na območju občine Jesenice, na območju Slovenj Gradca, za območje Celja in Žalca, za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, za občini Škofja Loka in Gorenja vas-Poljane ter v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer.

Za operacijo KOL (za vse 3 stopnje zahtevnosti) velja, da:

- mora biti za vsako poljino kolobar za 5-letno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se izvaja na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha;
- površine iz prejšnje alineje upravičenec lahko vključi le v eno od stopenj zahtevnosti kolobarja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije, razen KOL_3, ki se ne more izvajati na VVO_I;
- obtežba z živino ni relevantna.

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnjami zahtevnosti operacije KOL ni mogoč.

Za vse stopnje zahtevnosti velja, da morajo biti kot glavni posevek v kolobar za 5-letno obdobje vključene najmanj 3 različne kmetijske rastline.

Upravičenec mora na KMG hraniti: zasnovo kolobarja za 5-letno obdobje, deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije KOL znaša za:

- KOL_1: **84,40 EUR/ha**;
- KOL_2: **108 EUR/ha**;
- KOL_3: **134,40 EUR/ha**.

5.3.3 Operacija NV.3 Integrirana pridelava poljščin (operacija IPP)

Upravičenec mora pri izvajanju operacije IPP:

- upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo poljščin, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.. Dostopna pa bodo tudi na spletni strani MKGP <https://www.gov.si teme/integrirana-pridelava/>. Poleg tega:
- se mora vsako leto pri pooblaščen organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave poljščin prijaviti oz.

- obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 30. marca 2023;
- mora v operacijo IPP vključiti vse površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, na katerih prideluje poljščine v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
 - mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi poljščin;
 - ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje v tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto).

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo IPP upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije IPP znaša **171 EUR/ha**.

5.3.4 Operacija NV.4 Integrirana pridelava zelenjave (operacija IPZ)

Upravičenec mora pri izvajanju operacije IPZ:

- upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo zelenjave, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2023/>. Dostopna pa bodo tudi na spletni strani MKGP <https://www.gov.si/teme/integrirana-pridelava/>. Poleg tega:
- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave zelenjave prijavi oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 20. marca 2023;
- mora v operacijo IPZ vključiti vse površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, na katerih prideluje zelenjavo na prostem in v zavarovanih prostorih v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi zelenjave;
- ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje v tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto).

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo IPZ upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije IPZ na prostem in v zavarovanih prostorih znaša **257,50 EUR/ha**.

5.3.5 Operacija NV.5 Integrirana pridelava hmelja (operacija IPH)

Upravičenec mora pri izvajanju operacije IPH:

- upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo hmelja, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2023/>. Dostopna pa bodo tudi na spletni strani MKGP <https://www.gov.si/teme/integrirana-pridelava/>. Poleg tega:
- se mora vsako leto pri pooblašteni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave hmelja prijavi oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 30. marca 2023;
- mora v operacijo IPH vključiti vse površine, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, na katerih prideluje hmelj v tekočem letu in so v njegovi lasti ali zakupu, razen površin, ki so v premeni ali v preusmerjanju v ekološke ali so ekološke v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi hmelja;
- ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje v tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto).

Na površinah v premeni upravičenec lahko izvaja operacijo IPP, IPZ ali IPSO z jagodami, pri čemer mora biti vključen v kontrolo pri organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave poljščin ali zelenjave ali sadja in oljk.

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo IPH upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije IPH znaša **325,50 EUR/ha**.

5.3.6 Operacija NV.6 Integrirana pridelava sadja in oljk (operacija IPSO)

Upravičenec mora pri izvajanju operacije IPSO:

- upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo sadja in oljk, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/teme/integrirana-pridelava/>.

[si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/](https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/). Dostopna pa bodo tudi na spletni strani MKGP <https://www.gov.si teme/integrirana-pridelava/>. Poleg tega:

- se mora vsako leto pri pooblašeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave sadja in oljk prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 30. marca 2023;
- mora v operacijo IPSO vključiti vse površine, na katerih prideluje sadne vrste in katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, ki jih obdeluje v tekočem letu, in so v njegovi lasti ali zakupu, razen intenzivnih sadovnjakov z mešanimi sadnimi vrstami in oljčnikov, intenzivnih sadovnjakov in oljčnikov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo, in ekstenzivnih sadovnjakov – upravičenec v operacijo IPSO lahko vključi vse površine le ene sadne vrste, na katerih prideluje to sadno vrsto v tekočem letu;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi sadja in oljk;
- ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto).

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo IPSO upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije IPSO znaša **450 EUR/ha**.

5.3.7 Operacija NV.7 Integrirana pridelava grozdja (operacija IPG)

Upravičenec mora pri izvajanju operacije IPG:

- upoštevati tehnološka navodila za integrirano pridelavo grozdja, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>. Dostopna pa bodo tudi na spletni strani MKGP <https://www.gov.si teme/integrirana-pridelava/>. Poleg tega:
- se mora vsako leto pri pooblašeni organizaciji za kontrolo in certificiranje integrirane pridelave grozdja prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 30. marca 2023;
- mora v operacijo IPG vključiti vse vinograde, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, ki jih obdeluje v tekočem letu, in so v njegovi lasti ali zakupu, razen vinogradov, ki so v preusmerjanju v ekološke ali so ekološki v skladu s predpisi, ki urejajo ekološko pridelavo;
- mora pridobiti certifikat o integrirani pridelavi grozdja;
- ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje v tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto).

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo IPG upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije IPG znaša **450 EUR/ha**.

5.3.8 Operacija NV.8 Uporaba biotehniških metod za obvladovanje škodljivih organizmov v trajnih nasadih (operacija BIOTM_TNS)

Biotehniške metode obvladovanja škodljivih organizmov v okviru operacije BIOTM_TNS so:

- uporaba feromonskih razpršilcev (dispensorjev);
- uporaba naprave za razprševanje feromonov;
- uporaba zastrupljene vabe s privabilom;
- masovni ulov.

Zahteve za izvajanje operacije BIOTM_TNS so:

- Najmanj ena od zgoraj navedenih metod mora biti vpeljana pred pojavom škodljivca oz. ob napovedi Javne službe zdravstvenega varstva rastlin.
- Zgoraj navedene metode se uporabljajo kot samostojna ali kot dopolnilna nekemična metoda varstva rastlin pred škodljivci.
 - Pri določitvi števila potrebnih feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov na enoto površine se upoštevajo navodila proizvajalca in tehnološka navodila za izvajanje operacije BIOTM_TNS, ki so dostopna na spletni strani »Oddaja zbirne vloge za leto 2023«, <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.
 - Uporaba doma izdelanih zastrupljenih vab s privabilom in enot za masovni ulov ni dovoljena. Izjema je uporaba doma izdelanih enot (pasti) za masovni ulov plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*). V tem primeru morajo biti enote (pasti) za masovni ulov izdelane in izobešene v skladu tehnološkimi navodili za izvajanje operacije BI-

OTM_TNS.

- Dispensorji, zastrupljene vabe, naprave za razprševanje feromonov oz. enote (pasti) za masovni ulov morajo biti v trajnem nasadu nameščene v času, ko je možno obvladovati posameznega škodljivca z eno od zgoraj omenjenih metod v skladu s tehnološkimi navodili za izvajanje operacije BIOTM_TNS.

Za operacijo BIOTM_TNS velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin intenzivnih sadovnjakov, oljčnikov oz. vinogradov, vendar na celem GERK – na GERK, na katerih se pridelujejo različne sadne vrste, se operacija izvaja na delu GERK s sadno vrsto, za katero je mogoče izvajati eno od prej omenjenih metod;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja se na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- zastrupljene vabe s privabilom oz. naprave za razprševanje feromonov oz. enote za masovni ulov in račune o njihovem nakupu, izjema so vabe za masovni ulov, ki jih lahko upravičenec naredi sam ob upoštevanju tehnoloških navodil iz izvajanje operacije BIOTM_TNS;
- deklaracije za mineralna gnojila in FFS;
- račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS;
- račune o nakupu feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov;
- navodila za uporabo feromonskih razpršilcev (dispensorjev), naprav za razprševanje feromonov, zastrupljenih vab s privabilom ali enot (pasti) za masovni ulov.

Letno plačilo za izvajanje operacije BIOTM_TNS znaša **110,03 EUR/ha**.

5.3.9 Operacija NV.9 Opustitev uporabe herbicidov v vinogradih (operacija VIN_HERB)

Zahtevi za izvajanje operacije VIN_HERB sta:

- v vinogradih uporaba herbicidov ni dovoljena;
- nego tal oz. plevelov pod gojenimi rastlinami se izvaja mehansko s plitvo obdelavo, krtačenjem, košnjo, mulčenjem, valjanjem ali zastiranjem.

Za operacijo VIN_HERB velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin vinogradov, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja se na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- mora biti na KMG prisotna ustrezna mehanizacija oz. oprema ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca, kadar se strojna storitev opravlja kot sosedska pomoč v skladu z zakonom, ki ureja preprečevanje dela in zaposlovanja na črno (izjava izvajalca).

Upravičenec mora na KMG, poleg zgoraj omenjenega računa ali izjave izvajalca, hraniti tudi deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije VIN_HERB znaša **284,40 EUR/ha**.

5.3.10 Operacija NV.10 Opustitev uporabe insekticidov v vinogradih (operacija VIN_INSK)

Pri izvajanju operacije VIN_INSK ni dovoljena uporaba insekticidov v vinogradih v rastni dobi vinske trte zoper škodljivce vinske trte, razen za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov. Seznam insekticidov, ki so dovoljeni za obvladovanje karantenskih škodljivih organizmov, pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin, dostopen pa bo na spletni strani: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Za operacijo VIN_INSK velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin vinogradov, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

V primeru večjega pojava škodljivcev se lahko uporabijo insekticidi, katerih seznam pripravi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin. Dostopen bo na spletni strani: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Upravičenec mora na KMG hraniti deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije VIN_INSK znaša **119,72 EUR/ha**.

5.3.11 Operacija NV.11 Precizno gnojenje in škropljenje (operacija PGS)

Zahteve za izvajanje operacije PGS so:

- uporabljati je treba mehanizacijo za precizno gnojenje oz. škropljenje;
- izdelan mora biti gnojilni oz. škropilni načrt, iz katerega je razvidno zmanjšanje porabe gnojil oz. FFS zaradi izvajanja te operacije.

Za operacija PGS velja, da:

- se lahko izvaja na delu na njivskih površin, hmeljišč, trajnih nasadov oz. trajnega travinja, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja v času trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba za živino ni relevantna;
- mora biti na KMG prisotna ustrezna mehanizacija oz., oprema ali shranjen račun izvajalca za opravljeno strojno storitev ali shranjena izjava izvajalca.

Upravičenec mora na KMG, poleg zgoraj omenjenega računa ali izjave izvajalca, hraniti tudi gnojilni oz. škropilni načrt, deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije PGS znaša **182,50 EUR/ha**.

5.3.12 Operacija NV.12 Senena prireja (operacija SENENA)

Pri izvajanju operacije SENENA mora upravičenec:

- upoštevati tehnološka navodila za seneno prirejo, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>. Poleg tega:
- se mora vsako leto pri pooblaščen organizaciji za kontrolo in certificiranje senene prireje prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra v tekočem letu za naslednje leto, razen za leto 2023, ko se lahko prijavi oz. obnovi prijavo v kontrolo najpozneje do 30. junija 2023;
- mora v letu oddaje zahtevka za to operacijo pridobiti certifikat zaščitene kmetijskih pridelkov in živil za seneno mleko ali kozje seneno mleko ali ovčje seneno mleko ali seneno meso;
- upoštevati, da ne more zamenjati organizacije za kontrolo in certificiranje senene prireje v tekočem letu, lahko pa jo zamenja med posameznimi leti (do 31. decembra tekočega leta za naslednje leto);
- upoštevati, da je lahko vključen v kontrolo le pri 1 organizaciji za kontrolo in certificiranje senene prireje.

Za operacijo SENENA velja, da:

- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, na delu njivskih površin s kmetijskimi rastlinami za pridelavo voluminozne krme, ki se jih lahko pospravi kot mrvo, in na delu površin travniških sadovnjakov, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha, vendar na celem GERK;
- se izvaja se na območju celotne Republike Slovenije;
- mora biti povprečna letna obtežba z živino od 0,3 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha, na KMG pa morata biti najmanj 2 GVŽ travojedih živali.

Certifikat, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za operacijo SENENA upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za operacijo SENENA znaša **148,37 EUR/ha** ne glede na to, ali se na KMG izvaja le senena prireja mleka, ali le senena prireja mesa ali senena prireja mleka in senena prireja mesa.

5.3.13 Operacija NV.13 Varovalni pasovi ob vodotokih (operacija PAS_VOD)

Zahteve za izvajanje operacije PAS_VOD so:

- Ob vodnih telesih se z namenom ustvarjanja fizičnih preprek pri preprečevanju zanosa in gnojil in FFS vzpostavi 40 metrski varovalni pas.
- Uporaba gnojil in FFS v 40 metrskem varovalnem pasu ni dovoljena.
- Preprečevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst v 40 metrskem varovalnem pasu se izvaja z mehanskim zatiranjem.

Na preostali površini, izven 40 metrskega varovalnega pasu:

1. se lahko uporabljajo samo FFS, ki so dovoljena na VVO_I iz uredb, ki urejajo vodovarstvena območja za vodna telesa vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja, Dravsko-ptujskega polja, Apaškega polja, Selniške dobrove, Ljubljanskega polja, Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, Rižane, za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, na območju občine Jezersko, na območju občine Jesenice, na območju Slovenj Gradca, za območje Celja in Žalca, za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič, za občini Škofja Loka in Gorenja vas-Poljane ter v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer;

2. se na njivskih površinah izvaja kolobar, v katerega morajo biti v 5-letnem obdobju vključene najmanj 3 kmetijske rastline kot glavni posevek, naknadni posevki se ne upoštevajo kot 1 od 3 različnih kmetijskih rastlin, ki morajo biti vključene v kolobar, pri čemer;
 - so zelenjadnice v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključene najmanj 3 različne zelenjadnice kot glavni posevek;
 - so njivska zelišča v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključena vsako leto, pri čemer morajo biti v ta kolobar vključena najmanj 3 različna njivska zelišča kot glavni posevek;
 - so jagode v kolobar za 5-letno obdobje lahko vključene največ trikrat kot glavni posevek;
 - je praha na GERK z vrsto rabe »1100 – njive« lahko del kolobarja, vendar zanjo plačila ni mogoče uveljavljati;
 - se jare in ozimne kmetijske rastline iste vrste štejejo kot ena kmetijska rastlina v kolobarju;
 - se koruza za zrnje, silažna koruza in sladka koruza štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju;
 - so trava in travno deteljne mešanice v kolobar lahko vključene največ trikrat, različne vrste trav in travno deteljnih mešanic pa se štejejo kot 1 kmetijska rastlina v kolobarju;
3. je obvezen celoletni zeleni pokrov.

Za operacijo PAS_VOD velja, da:

- mora biti za vsako poljino kolobar za 5-letno obdobje zasnovan ob vstopu v operacijo;
- se mora vsako leto izvajati na vseh njivskih površinah, katerih velikost je večja ali enaka 0,1 ha;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na vplivnih območjih vodotokov Ledava in Ščavnica iz evidence VT_LESA_FFS, razen na VVO_I;
- obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec mora na KMG hraniti: zasnovo kolobarja za petletno obdobje, deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS.

Letno plačilo za izvajanje operacije PAS_VOD znaša **450 EUR/ha**. Dodeli za celotno površino GERK.

5.4 KMETIJSKO-OKOLJSKA-PODNEBNA PLAČILA – BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN KRAJINA (KOPOP_BK)

Namen intervencije je podpiranje kmetijstva in je namenjena spodbujanju nadstandardnih sonaravnih kmetijskih praks, ki so usmerjene v ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajine.

Intervencija KOPOP_BK obsega 15 operacij:

- BK.1 Posebni traviščni habitati (operacija HAB),
- BK.2 Traviščni habitati metuljev (operacija MET),
- BK.3 Steljniki (operacija STE),
- BK.4 Mokrotni traviščni habitati (operacija HABM),
- BK.5 Ohranjanje mokrišč in barij (operacija MOKR_BAR),
- BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki (operacija SUHI_KTP),
- BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki (operacija VTSA),
- BK.8 Strmi travniki (operacija S_50),
- BK.9 Grbinasti travniki (operacija GRB),
- BK.10 Ohranjanje mejic (operacija MEJ),
- BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (operacija ITRV),
- BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi (operacija ZVE);
- BK.13 Planinska paša (operacija PP);
- BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (operacija VTR);
- BK.15 Ohranjanje suhih travšč (operacija SUHA_TRAV).

V operacije je mogoče vstopiti v letih 2023–2027, v operaciji MOKR_BAR in SUHA_TRAV pa v letih 2024–2027. Obveznost izvajanja operacij traja 5 let, z določenimi izjemami (višja sila ali izjemne okoliščine, prenos površin, prenos KMG, ...).

Operacije intervencije KOPOP_BK se izvajajo na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je dostopen na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Splošni pogoji za izvajanje operacij intervencije KOPOP_BK so opisani v poglavju 5.1 teh navodil. Eden od teh pogojev je tudi izdelava analize tal in gnojilnih načrtov, vendar pa za operacije HAB, MET, STE, HABM, MOKR_BAR, SUHI_KTP, S50, GRB, MEJ, ITRV, VTR in SUHA_TRAV velja izjema, saj upravičencu, ki se vključi le v izvajanje teh operacij, analize tal in gnojilnega načrta ni treba izdelati.

Informacije o območjih, na katerih se izvaja posamezna operacija, so dostopne na spletnem pregledovalniku, ki je dostopen na spletni strani <http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>.

5.4.1 Operacija BK.1 Posebni traviščni habitati (HAB)

Operacija HAB se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I (HAB_1):

1. košnja in paša sta dovoljeni od:
 - 20. 5. tekočega leta na območju slovenske Istre,
 - 30. 5. tekočega leta na območjih območja Bela Krajina, Boč – Haloze – Donačka gora, Boletina – velikonočnica, Črete, Dobljica, Dobrava – Jovsi, Drava, Dravinja s pritoki, Goričko, Goriška Brda, Haloze – vinorodne, Kožbana, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Kras 1, Lahinja, Ličenca pri Poljčanah, Marindol, Mirna, Mura, Nanoščica, Osrednje Slovenske gorice, Pregara – travišča, Reka, Soča z Volarjo, Stobe – Breg, Trnovski gozd – Nanos 1, Trnovski gozd – Nanos 2, Vejar, Vrbina in Vrhoveljska planina,
 - 10. 6. tekočega leta na območjih Belški potok, Češeniške gmajne z Rovščico, Črna dolina pri Grosuplju, Črni potok, Grad Brdo – Preddvor, Huda luknja, Kočevsko, Kozjansko, Ljubljansko barje, Mišja dolina, Notranjski trikotnik 1, Polhograjsko hribovje, Radensko polje – Viršnica, Rašica, Ribniška dolina, Rinža, Sava Medvode – Kresnice, Šmarna gora, Vitanje – Oplotnica, Vzhodni Kozjak in Zadnje struge pri Suhadolah,
 - 20. 6. tekočega leta na območjih Banjšice, Bloščica, Bohinjska Bistrica in Jereka, Bohor, Čemšeniška planina, Gorjanci – Radoha, Kras 2, Krimsko hribovje – Menišija, Kum, Menina, Mrzlica, Notranjski trikotnik 2, Notranjski trikotnik 3, Razbor, Trnovski gozd – Nanos 3 in Zahodni Kozjak,
 - 30. 6. tekočega leta na območjih Breginjski Stol, Julijske Alpe, Kamniško – Savinjske Alpe, Karavanke, Pohorje in Ratitovec;
2. mulčenje ni dovoljeno čez vse leto;
3. obvezno je spravilo travinja, če se izvaja košnja;
4. uporaba mineralnih gnojil ni dovoljena čez vse leto;
5. letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha (za izpolnjevanje te zahteve se šteje tudi, če se na GERK gnojila ne uporabljajo);
6. v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje in paše v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>;
7. na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerastle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

b) stopnja II (HAB_2):

- Veljajo vse zahteve v rokih in na območjih, kot veljajo za HAB_1.
- Za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najožjem delu ne sme biti ožji od 5 m. Nepokošen pas se mora vzpostaviti ob vsaki košnji. Pokosi se ga ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika. Po košnji predhodnega nepokošenega pasu je obvezno tudi spravilo travinja. Na nepokošenem pasu paša ni dovoljena.
- Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnjama zahtevnosti operacije HAB ni mogoč.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- pri HAB_1 in HAB_2: deklaracije za mineralna gnojila in FFS račune, s katerih je razviden nakup vrste gnojil in račune o nakupu FFS;
- pri HAB_2: skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

Za operacijo HAB velja, da:

1. uporaba FFS in mineralnih gnojil ni dovoljena na celem GERK;
2. se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
3. se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
4. se izvaja na območjih posebnih traviščnih habitatov iz evidenc HAB_20_05, HAB_30_05, HAB_10_06, HAB_20_06, in HAB_30_06;
5. obtežba z živino ni relevantna.

Operacija se izvaja na GERK z vrsto rabe pri:

- HAB_1: »1300 – trajni travnik« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«;
- HAB_2: »1300 – trajni travnik«.

Letno plačilo za operacijo HAB znaša za:

- HAB_1: **312,90 EUR/ha**;
- HAB_2: **362,03 EUR/ha**.

5.4.2 Operacija BK.2 Traviščni habitati metuljev (MET)

Operacija MET se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I (MET_1):

- košnja ni dovoljena od 15. junija do 15. septembra tekočega leta, na Ljubljanskem barju pa od 15. unija do 1. septembra tekočega leta;
- paša ni dovoljena čez vse leto;
- mulčenje ni dovoljeno čez vse leto;
- gnojenje ni dovoljeno čez vse leto;
- obvezno je spravilo travinja po košnji;
- v primeru posamičnega pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst sta obvezni dve košnji, ena do 15. junija tekočega leta in druga po 15. septembru tekočega leta (za Ljubljansko barje po 1. septembru tekočega leta);
- na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

b) stopnja II (MET_2):

- Veljajo vse zahteve v rokih in na območjih, kot veljajo za MET_1.
- Za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najžjem delu ne sme biti ožji od 5 m. Nepokošen pas se mora vzpostaviti ob vsaki košnji. Pokosi se ga ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika. Po košnji predhodnega nepokošenega pasu, je obvezno tudi spravilo travinja. Nepokošen pas mora biti vedno na drugem delu travnika..

Navodila za odstranjevanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnjami zahtevnosti operacije MET ni mogoč.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- pri MET_1 in MET_2: deklaracije za mineralna gnojila in FFS, račune, s katerih je razviden nakup vrste gnojil in račune o nakupu FFS;
- pri MET_2: skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

Za operacijo MET velja, da:

- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja se na območjih traviščnih habitatov metuljev iz evidence MET_15_6_1_9 in evidence MET_15_6_15_9;
- obtežba z živino ni relevantna.

Operacija se izvaja na GERK z vrsto rabe pri:

- MET_1: »1300 – trajni travnik« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«;
- MET_2: »1300 – trajni travnik«.

Letno plačilo za operacijo MET znaša za:

- MET_1: **394,20 EUR/ha**;
- MET_2: **422,06 EUR/ha**.

5.4.3 Operacija BK.3 Steljniki (STE)

Operacija STE se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I (STE_1):

- Košnja se izvaja mozaično. Vsako leto se pokosi del površine travnika (med 40 in 60 %), pri čemer se travnik za name- ne mozaične košnje ne sme razpoloviti na robni in osrednji del. Krožna košnja travnika ni dovoljena. Isti del površin ne sme ostati nepokošen dve leti zaporedoma.
- Košnja je dovoljena od 1. avgusta tekočega leta.
- Gnojenje, mulčenje in paša niso dovoljeni čez vse leto.
- Obvezno je spravilo travinja po košnji.
- Nasipavanje travnikov ni dovoljeno (npr. z zemljinjo ali drugim odpadnim oz. gradbenim materialom).
- Zatravljanje oz. dosejevanje travnikov s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici (npr. travno deteljne meša- nice, deteljno travne mešanice, mešanice trav) ni dovoljeno.
- V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju potrebno takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovne omejitve koš- nje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje, ki so dostopna na spletni strani [https://www.gov. si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/](https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/).
- Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cve- teti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

b) stopnja II (STE_2):

- Veljajo vse zahteve v rokih in na območjih, kot veljajo za STE_1.
- Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnja zahtevnosti operacije STE ni mogoč.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- deklaracije za gnojila in FFS;
- račune o nakupu gnojil in FFS;
- račune, s katerih mora biti razviden nakup semena;
- deklaracije uporabljenega semena, ki je bilo kupljeno;
- deklaracije za nazaj (od prvega nakupa semena), če se uporablja lastno pridelano seme;
- kopije deklaracij za seme, če se seme pridobi od drugega KMG;
- skice travnika z vrisanimi deli, na katerih se izvaja košnja.

Za operacijo STE velja, da:

- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK, pri čemer isti del GERK ne sme biti nepokošen dve leti zaporedoma;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti iz prvega odstavka 8. člena te uredbe ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih steljnikov iz evidence STE;
- obtežba z živino ni relevantna.

Operacija se izvaja na GERK z vrsto rabe pri:

- STE_1: »1300 – trajni travnik« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«;
- STE_2: »1300 – trajni travnik«.

Letno plačilo za operacijo STE znaša za:

- STE_1: **476 EUR/ha**;
- STE_2: **526 EUR/ha**.

5.4.4 Operacija BK.4 Mokrotni traviščni habitati (HABM)

Operacija HBAM se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I (HABM_1):

- Košnja je dovoljena od 30. junija tekočega leta.
- Paša ni dovoljena čez vse leto.
- Mulčenje ni dovoljeno čez vse leto.
- Obvezno je spravilo travinja po košnji.
- Uporaba mineralnih in organskih gnojil ni dovoljena.
- V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstra- niti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje, ki so dostopna na spletni strani [https://www.gov.si/ zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/](https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/).

- Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oziroma se širiti na druge načine.

b) stopnja II (HABM_2):

- Veljajo vse zahteve v rokih in na območjih, kot veljajo za HABM_1.
- Za GERK, velikosti najmanj 0,3 ha se pusti nepokošen pas, ki mora predstavljati 5 do 10 % površine GERK in na najžjem delu ne sme biti ožji od 5 m. Nepokošen pas se mora vzpostaviti ob vsaki košnji. Pokosi se ga ob naslednji košnji, ko se vzpostavi nov nepokošen pas obvezno na drugem delu travnika. Po košnji predhodnega nepokošenega pasu, je obvezno tudi spravilo travinja. Nepokošen pas mora biti vedno na drugem delu travnika.
- Trava se pospravi v obliki mrve. Siliranje pokošene trave in povijanje trave s folijo (baliranje v silažne bale) nista dovoljena.

Med trajanjem obveznosti prehod med stopnja zahtevnosti operacije HABM ni mogoč.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- pri HABM_1 in HABM_2: deklaracije za gnojila in FFS, račune o nakupu gnojil in FFS;
- dodatno za HABM_2: skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

Za operacijo HABM velja, da:

- paša, mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja se na območjih mokrotnih traviščnih habitatov iz evidence HABM;
- obtežba z živino ni relevantna.

Operacija se izvaja na GERK z vrsto rabe pri:

- HABM_1: »1300 – trajni travnik« in »1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi«;
- HABM_2: »1300 – trajni travnik«.

Letno plačilo za operacijo HABM znaša za:

- HABM_1: **320,80 EUR/ha**;
- HABM_2: **372 EUR/ha**.

5.4.5 Operacija BK.4 Mokrotni traviščni habitati (MOKR_BAR)

Operacija MOKR_BAR se bo začela izvajati z letom 2024.

5.4.6 Operacija BK.6 Suhi kraški travniki in pašniki (SUHI_KTP)

Pri izvajanju operacije SUHI_KTP mora upravičenec:

- imeti ob vstopu v operacijo izdelan načrt košnje oz. paše, s katerim ob pomoči kmetijskega svetovalca za travništvo/pašništvo določi predviden terminski načrt košnje oz. paše na posameznih čredinkah – načrt košnje oz. paše za leto 2023 upravičenec lahko izdelava sam;
- pri pripravi načrta košnje oz. paše upoštevati, da se košnja in paša lahko kombinirata, košnja ali paša pa izvajata enkrat ali dvakrat letno.

Upravičenec mora upoštevati:

1. pri košnji in paši, da:

a) košnja in paša nista dovoljeni od 15. novembra tekočega leta do:

- 20. maja naslednjega leta na območju slovenska Istra,
- 30. maja naslednjega leta na območjih Kras in Trnovski gozd – Nanos 2,
- 10. junija naslednjega leta na območju Notranjski trikotnik 1,
- 20. junija naslednjega leta na območjih Banjšice – travišča, Kras 2, Notranjski trikotnik 2, Trnovski gozd – Nanos 3;

b) se druga košnja ali paša lahko opravi najmanj 5 tednov po zaključku prve košnje ali paše;

2. pri košnji, da:

- se kosi od enega roba travnika proti drugemu, ali od sredine travnika proti zunanjemu robu travnika,
- se pokošena trava odstrani s travnika in pospravi kot seno – ročno, z nakladalko ali kot bale suhega sena,
- mulčenje, kot glavna oblika obdelave, ni dovoljeno;

3. pri paši, da:

- se mora paša izvajati po čredinkah, pri čemer so živali na posamezni čredinki v tekočem letu lahko prisotne največ 14 dni ob prvi paši in največ 14 dni ob drugi paši,
- se na travniku ne smejo pojavljati znaki prepašenosti, kot so gole zaplate prsti in paša do korenin,
- se po končanem obdobju paše po potrebi opravi čistilna košnja, ki se v primeru, da se izvede z mulčenjem, lahko opravi po 1. septembru tekočega leta in najpozneje do 15. novembra tekočega leta,

- se živali na pašniku dodatno ne krmi, razen z mineralno-vitaminskimi dodatki,
 - se živali ne smejo nahajati na golih ali blatnih tleh,
 - paša gojene divjadi v oborah in domačih prašičev ni dovoljena,
 - je treba ustrezno poskrbeti za varnost živali na paši;
4. gnojenje in uporaba FFS nista dovoljena čez vse leto;
 5. požiganje travnika/pašnika ni dovoljeno;
 6. travnika oz. pašnika ni dovoljeno dosejevati z neavtohtonimi oz. komercialnimi travnimi mešanici, lahko pa s senenim drobirjem iz istega travnika ali okoliških travnikov;
 7. čiščenje za omejevanje velikosti lesnih struktur se lahko izvaja med 1. septembrom tekočega leta in 1. marcem naslednjega leta, pri čemer se prednostno ohranja grmovne vrste s plodovi v obliki jagod, kot sta glog in črni trn, ki se jih redno redči na 2 do 3 leta, posekano lesno biomaso pa odstrani s površine;
 8. v primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev košnje in paše v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/>;
 9. prednostno se odstranjujeta invazivni tujerodni vrsti veliki pajesen in raznozobi grint (pri odstranjevanju invazivnih tujerodnih drevesnih vrst se pri večjih drevesih, debeline nad 6 cm, najprej izvede obročkanje, posek drevesa pa šele čez 1 ali 2 leti, ko se rastlina povsem posuši);
 10. na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- načrt košnje oz. paše;
- deklaracije za gnojila in FFS;
- račune o nakupu FFS in gnojil;
- račune, s katerih mora biti razviden nakup semena;
- deklaracije uporabljenega semena, ki je bilo kupljeno;
- deklaracije za nazaj (od prvega nakupa semena), če se uporablja lastno pridelano seme; kopije deklaracij za seme, če se seme pridobi od drugega KMG.

Za operacijo SUHI_KTP velja, da:

- mulčenje in gnojenje ter uporaba FFS niso dovoljeni na celem GERK;
- požiganje travnika oz. pašnika ni dovoljeno na celem GERK;
- se lahko izvaja na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja se na območjih kraških travnikov in pašnikov iz evidence KRAS;
- obtežba z živino ni relevantna.

Letno plačilo za operacijo SUHI_KTP znaša 249 EUR/ha.

5.4.7 Operacija BK.7 Visokodebelni travniški sadovnjaki (VTSA)

Zahteve za izvajanje operacije VTSA so:

- Sadovnjak mora biti zatravljen z negovano ledino.
- Obvezna je kosna ali pašna raba zatravljenih površin (tudi pod krošnjami dreves).
- Obvezna je nega dreves in obnova nasadov.
- Če se drevo posuši ali odmre, pri dopolnjevanju praznih mest ni dovoljeno uporabljati šibko rastočih podlag (seznam ustreznih podlag je dostopen na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/>).
- Pri dopolnjevanju praznih mest se sadijo vsaj 3 leta stara sadna drevesa, ki že imajo izoblikovano krošnjo, pri čemer se lahko uporabijo lastno pridelane sadike sadnih dreves.
- Oživitvena rez mora biti opravljena v prvem ali drugem letu trajanja obveznosti. Oživitvena rez ni potrebna, če so drevesa redno vzdrževana in negovana.
- Odstranjevanje je treba belo omelo, bršljan in druge ovijalke.
- Zapiranje dupel na sadnem drevju ni dovoljeno.
- Uporabljajo se lahko samo FFS in drugi pripravki za varstvo rastlin, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi, v skladu z Izvedbeno uredbo 2021/1165/EU (za izpolnjevanje zahteve se šteje, tudi, če se na GERK FFS ne uporabljajo).
- Uporaba insekticidov je dovoljena največ dvakrat letno (za izpolnjevanje zahteve se šteje tudi, če se na GERK insekticidi ne uporabljajo).
- Gostota dreves je od najmanj 50 do največ 200 dreves na ha.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- deklaracije nabavljenih FFS in gnojil ter račune, s katerih je razviden nakup vrste FFS in gnojil;

- deklaracije podlag in deklaracije sadik sadnih dreves v primeru dopolnjevanja praznih mest v visokodebelnih travniških sadovnjakih .

Za operacijo VTSA velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin visokodebelnih travniških sadovnjakov, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna.

Če je na GERK z vrsto rabe »1222 – ekstenzivni sadovnjak« ena ali več njiv in je posamezna manjša od 10 arov, se te površine štejejo kot del GERK z vrsto rabe »1222 – ekstenzivni sadovnjak«.

Letno plačilo za operacijo VTSAi znaša **192 EUR/ha**.

5.4.8 Operacija BK.8 Strmi travniki (S50)

Zahteve za izvajanje operacije S50 so:

- Nagib travnika mora biti najmanj 50 %.
- Obvezna sta najmanj enkratna košnja (ročna ali s specialno mehanizacijo) in spravilo (ročno ali s specialno mehanizacijo) letno.
- Paša ni dovoljena čez vse leto.
- Letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha.
- Uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto.
- Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije nabavljenih gnojil in račune, s katerih je razviden nakup vrste gnojil;
- deklaracije za FFS in račune o nakupu FFS.

Za operacijo S50 velja, da:

- uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena na celem GERK;
- je do plačila upravičena površina v obsegu najmanj 0,1 ha površine GERK;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- obtežba z živino ni relevantna.

Letno plačilo za operacijo S50 znaša: **245,46 EUR/ha**.

5.4.9 Operacija BK.9 Grbinasti travniki (GRB)

Zahteve za izvajanje operacije GRB so:

- Obvezna sta najmanj enkratna raba letno in spravilo v primeru košnje.
- Dovoljena je paša, pri čemer na površini, na kateri se pasejo živali, ne smejo biti vidni znaki prepašenosti oz. pregaženosti.
- Pašne ostanke je treba odstraniti najpozneje do 15. novembra tekočega leta.
- Letni vnos dušika iz organskih gnojil ne sme preseči 40 kg na ha.
- Uporaba mineralnih gnojil in FFS ni dovoljena čez vse leto.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- deklaracije nabavljenih gnojil in račune, s katerih je razviden nakup vrste gnojil;
- deklaracije za FFS in račune o nakupu FFS.

Za operacijo GRB velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, vendar na celem GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območjih grbinastih travnikov;
- obtežba z živino ni relevantna.

Letno plačilo za operacijo GRB znaša **276,02 EUR/ha**.

5.4.10 Operacija BK.10 Ohranjanje mejic (MEJ)

Pri izvajanju operacije MEJ mora upravičenec upoštevati, da:

- se plačilo lahko uveljavlja za površino mejice, katere velikost je večja ali enaka 25 m²;
- je mejico treba obrezovati in redčiti vsako drugo leto oz. manj pogosto, če ni potrebe;
- se mejico lahko vzdržuje vsako leto, če je to potrebno;
- je obrezovanje mejice treba izvesti tako, da se mejica ne poškoduje in se ne prekine njene zveznosti.

Za operacijo MEJ velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na celem GERK;
- se lokacija izvajanja operacije v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;

- se izvaja na območjih iz evidence EKRZ;
- obtežba z živino ni relevantna.

Operacija MEJ se izvaja na grafičnih enotah krajinskih značilnosti (KRZ), pomembnih za ohranjanje biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti, ki so pripisane k posameznemu GERK. KRZ se na predlog nosilca ob njegovi prisotnosti vpišejo v RKG na upravni enoti glede na dejansko stanje v naravi, kot je razvidno iz ortofoto posnetka ali drugih razpoložljivih podatkov. **Upravičenec lahko uveljavlja plačilo za mejico, ki je pripisana posameznemu GERK in leži na zemljišču, za katerega ima upravičenec pravico uporabe, in to mejico vzdržuje v skladu z zahtevami operacije MEJ.**

Letno plačilo za operacijo BK.10 Ohranjanje mejic znaša: **450 EUR/ha.**

5.4.11 Operacija BK.11 Obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst (ITRV)

Zahteve za izvajanje operacije ITRV so:

- V operacijo se lahko vključi GERK, na katerem je več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami.
- Košnjo je treba izvajati najmanj štirikrat letno, obvezno pred cvetenjem invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.
- Paša in mulčenje nista dovoljena.
- Površin z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami ni dovoljeno gnojiti z organskimi in mineralnimi gnojili čez vse leto.
- Invazivne tujerodne rastlinske vrste se po izvedeni košnji odstrani iz travnika v skladu z navodili za ravnanje z ostanki invazivnih tujerodnih rastlin, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-leto-2023/>.
- V četrtem in petem letu izvajanja operacije je treba površino zatraviti s senenim drobirjem iz istega dela travnika, ki ne vključuje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

Invazivne tujerodne rastlinske vrste ki se jih odstranjuje v okviru operacije ITRV, so:

- ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*);
- enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*);
- češki dresnik (*Fallopia bohemica*);
- japonski dresnik (*Fallopia japonica*);
- kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*);
- navadna barvilnica (*Phytolacca americana*);
- orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*);
- rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*);
- sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*);
- sirska svilnica (*Asclepias syriaca*);
- veliki pajesen (*Ailanthus altissima*);
- žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*).

Pri ravnanju z ambrozijo/pelinolistno žvrkljo mora upravičenec upoštevati odredbo, ki ureja ukrepe za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia*, ki je dostopna na spletni strani <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODRE2061>.

Namen operacije je omejevanje širjenja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst na način izčrpanja rastlin. Paša in mulčenje sta s tega vidika neustrezni praksi, saj se lahko invazivne tujerodne rastlinske vrste s pašo in mulčenjem raznašajo, zato paša in mulčenje nista dovoljena.

Upravičenec mora na KMG hraniti:

- deklaracije za gnojila in FFS;
- račune o nakupu gnojil in FFS;
- evidenco o delovnih opravilih.

Za operacijo ITRV velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na celem GERK, na katerem je več kot 30 % površine prerasle z zgoraj navedenimi invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati;
- se izvaja na območjih iz evidenc HAB_20_5, HAB_30_5, HAB_10_6, HAB_20_6, HAB_30_6, MET_15_6_1_9, MET_15_6_15_9, STE, HABM, VTR in SUHT;
- obtežba z živino ni relevantna.

Letno plačilo za operacijo ITRV znaša: **220 EUR/ha.**

5.4.12 Operacija BK.12 Sobivanje z velikimi zvermi (ZVE)

V okviru operacije ZVE se pašne živali varuje na 3 načine:

- z elektroograjami in elektromrežami (ZVE_OGRM);

- s pastirjem (ZVE_PAST);
- s pastirskimi psi (ZVE_PSI).

Živali morajo biti na izbran način varovane ves čas prisotnosti na površini z zahtevkom.

ZVE_OGRM se izključuje z ZVE_PAST in ZVE_PSI, ZVE_PAST in ZVE_PSI pa se lahko dopolnjujeta.

Za vse tri načine varovanja velja, da:

- je treba izdelati načrt ureditve pašnika in paše;
- se morajo vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvajajo na območju pojavljanja medveda, volka in risa iz evidenc MEDO, VOLK in RIS;
- mora biti povprečna letna obtežba z živino od 0,2 do 1,8 GVŽ travojedih živali na ha kmetijskih površin.

Upravičenec mora na KMG hraniti načrt ureditve pašnika in paše in pri ZVE_PAST tudi izjavo o prisotnosti pastirja.

Varovanje črede z elektroograjami in elektromrežami (ZVE_OGRM)

Zahteve za izvajanje so:

- Ograja mora biti zgrajena iz visokih elektromrež, višine vsaj 160 cm in pod električno napetostjo najmanj 5kV ves dan, podnevi in ponoči, tudi ko živali niso v ograji.
- Uporabljajo se lahko staje oziroma stalne ograde iz betonskega železa, ki onemogočajo fizični dostop velikih zveri do živali.
- Živali je treba zjutraj spustiti iz nočne ograje, zvečer pa jih ponovno zbrati na pašniku in zapreti v ogrado, razen, če se ograja iz varovalnih elektromrež uporablja tudi kot dnevna ograja.
- Površine morajo biti pasene.
- Ograja iz varovalnih elektromrež se lahko uporablja tudi kot dnevna ograja.
- Ograjo iz varovalnih elektromrež je treba premestiti vsakokrat, ko sta travna ruša in zemljišče pogažena.

Varovanje črede s pastirjem (ZVE_PAST)

Zahteve za izvajanje so:

- Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja ob prisotnosti pastirja.
- Površine morajo biti pasene.
- Živali se čez noč ali ob odsotnosti pastirja zapre na varno v hlev, ki preprečuje dostop zverem, ogrado iz varovalne elektromreže ali v stalno ogrado iz betonskega železa.

Pri ZVE_PAST, za katerega je bil vložen zahtevek, upravičene poda izjavo o prisotnosti pastirjev. Ta izjava se pripravi na obrazcu izjave o prisotnosti pastirjev za potrebe izvajanja operacij – sobivanje z velikim zvermi in planinska paša, ki je dostopen na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Varovanje črede s pastirskimi psi (ZVE_PSI)

Zahteve za izvajanje so:

- Varovanje črede pred napadi velikih zveri se izvaja z najmanj tremi pastirskimi psi.
- Ko pastir ni prisoten ob čredi, ki jo varujejo pastirski psi, mora biti čreda s pastirskimi psi zavarovana z ogrado, ki onemogoča pobeg črede in psov s pašnika.
- Ob ogradi, v kateri se nahajajo pastirski psi, mora na vhodu in na predelih, kjer bi lahko mimoidoči prišli v neposredno bližino pašnika, stati opozorilna tabla, ki mimoidoče opozarja na prisotnost pastirskih psov.
- Pastirski psi ne potrebujejo prisotnosti pastirja, omogočeno jim mora biti prosto gibanje brez priveza.

Obrazec načrta ureditve pašnika in paše je dostopen na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Priročnik »Reja domačih živali in sobivanje z zvermi – Varovanje drobnice pred velikimi zvermi« je dostopen na spletni strani <https://skp.si/download/varovanje-drobnice-pred-velikimi-zvermi-koncna-spletna-pdf>.

Letno plačilo za operacijo ZVE znaša za:

- ZVE_OGRM: **118,64 EUR/ha**;
- ZVE_PAST: **269,20 EUR/ha**;
- ZVE_PAST: **85,60 EUR/ha**.

5.4.13 Operacija BK.13 Planinska paša (PP)

Operacija PP vključuje planinsko pašo:

- po čredinkah (PP_CRED);
- s pastirjem (PP_PAST).

Zahteve za izvajanje operacije PP so:

- Paša na planinah se izvaja po čredinkah, ki so lahko ograjene, ali pa se za te namene uporabijo naravne omejitve na planini. Minimalno število čredink je 2 čredinki.

- Živali se morajo na planini pasti najmanj 80 dni letno na minimalno 5 ha površin.
- Paša se mora izvajati na vseh površinah trajnega travinja na planini.
- Izdelati je treba načrt ureditve pašnika in paše ter skice čredink.
- Voditi je treba dnevnik paše.
- V primeru pojava razraščanja alpske kislice je treba izvajati ukrepe za njeno omejevanje.
- V obdobju paše na planini mora biti obtežba z živino od 0,5 do 1,8 GVŽ travojedih živali na hektar površin trajnega travinja na planini.
- V primeru planinske paše s pastirjem je prisotnost pastirja na planini obvezna. S pastirjem mora biti sklenjena pogodba, pri čemer en pastir skrbi za največ 50 GVŽ.

Pri operaciji je dodana zahteva za odstranjevanje alpske kislice. Alpska kislica je namreč indikator tal bogatih z dušikom in se razrašča na pašnih površinah, ki so preobremenjene. Gre za zelo kompetitivno in uspešno rastlino, ki se zelo hitro razrašča, kar povzroča izgubo pašnih površin. V naravovarstvenem smislu monokulturni sestoji alpske kislice pomenijo izgubo življenjskega prostora varovanih vrst in habitatnih tipov. Njeno omejevanje je zahtevno, zato se je odstranjevanja nujno lotiti že ob prvih pojavljanjih.

Osnovno načelo za omejevanje širjenja alpske kislice je siromašenje zaloga dušika v tleh. To se lahko doseže na različne načine:

- če se pojavljajo posamične rastline, je najučinkovitejša metoda ročno puljenje oz. odstranjevanje;
- površine z alpsko kislico se začasno izloči kot pašne površine (na njih se ne pase, saj izločki živali pomenijo dodaten vnos dušika);
- na površinah s kislico se izvaja intenzivno košnjo (izčrpavanje rastlin).

Pri PP_PAST poda nosilec KMG izjavo o številu prisotnih pastirjev na planini, za katero je bil vložen zahtevek.

Obrazci za dnevnik paše, načrt ureditve pašnika in paše ter izjavo o številu prisotnih pastirjev na planini so dostopni na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

Upravičenec mora na KMG hraniti dnevnik paše in skice čredink, načrt ureditve pašnika in paše ter pri PP_PAST tudi izjavo o številu prisotnih pastirjev na planini in pogodbo s pastirjem.

Letno plačilo za operacijo PP znaša za :

- PP_CRED: **113,40 EUR/ha**;
- PP_PAST: **270 EUR/ha**.

5.4.14 Operacija BK.14 Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (VTR)

Operacija VTR je upravljavsko-rezultatska. Ima upravljavski del, pri katerem je plačilo odvisno od izvajanja določenih zahtev. Upravljavski del je nadgrajen z rezultatskim delom, pri katerem je plačilo odvisno od rezultata – prisotnosti kosca.

Zakaj se operacija VTR izvaja stopenjsko?

Dvostopenjsko izvajanje je posledica dveh možnih datumov košnje. Na površinah, kjer bo kosec v tekočem letu prisoten, bo košnja dovoljena **od 1. avgusta tekočega leta dalje**. Na površinah, kjer kosec v tekočem letu ne bo prisoten, pa bo dovoljena zgodnejša košnja, od **10. julija tekočega leta dalje**. Upravičence bo ARSKTRP vsako leto obvestila o datumu košnje. Določitev dveh datumov omogoča še večjo ciljnost izvajanja. Pozno se kosijo le travniki, na katerih je kosec prisoten, zgodnejši datum košnje pa omogoča učinkovitejše obvladovanje invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst.

Upravljavski del operacije VTR se izvaja v dveh stopnjah zahtevnosti:

a) stopnja I (VTR_1):

1. Košnja je dovoljena od:
 - 10. julija tekočega leta za travnike, na katerih kosec v tekočem letu ne bo prisoten ali
 - 1. avgusta tekočega leta za travnike, na katerih se bo prisotnost kosca v tekočem letu potrdila z vsakoletnim monitoringom kosca, ki poteka v okviru monitoringa populacij izbranih ciljnih vrst ptic na območjih Natura 2000.
2. Košnja se izvaja od sredine travnika navzven aliz ene strani travnika proti drugi ali od zunanjega roba travnika proti sredini.
3. Pri košnji od zunanjega roba travnika proti sredini se (na sredini) travnika obvezno pusti t.i. nepokošen rešilni otok, ki na najožjem delu meri od najmanj 10 m, na najširšem pa do največ 20 m.
4. Rešilni otok mora upravičenec pokositi najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, a ne prej kot 3 dni po košnji glavnine travnika.
5. Gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni čez vse leto.
6. V primeru pojavljanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst je le-te ob posamičnem pojavljanju treba takoj odstraniti ročno oz. obvezno izvesti interventno košnjo za omejevanje njihovega širjenja ob upoštevanju časovnih omejitev

košnje v okviru te operacije in v skladu z navodili za odstranjevanje, ki so dostopna na spletni strani <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-letno-2023/>.

7. Na GERK ne sme biti več kot 30 % površine prerasle z invazivnimi tujerodnimi rastlinskimi vrstami, ki ne smejo cveteti ali semeniti oz. se širiti na druge načine.

b) stopnja II (VTR_2):

- Izvajajo se vse zahteve, ki veljajo za VTR_1.
- Nepokošeni pas se mora v naslednjem letu pokositi od 10. julija oziroma od 1. avgusta, pri čemer je obvezno spravilo travinja s površine tega pasu.
- Za GERK velikosti najmanj 0,3 ha v tekočem letu površina strnjene nepokošenega pasu, ki se pokosi naslednje leto, znaša 5 do 10 % površine travnika.
- Če je površina velikosti 10 ha ali več, je strnjen nepokošeni pas lahko v 2 ali več delih, pri čemer ta nepokošeni pas ne sme biti manjši od 0,05 ha in večji od 1 ha.

Za VTR_1 in VTR_2 velja, da:

- se mora vsako leto izvajati na delu površin trajnega travinja, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja operacije v obdobju trajanja obveznosti ne sme spreminjati, pri čemer nepokošeni pas pri upravljalnem VTR_2 ne sme biti na istem delu GERK dve leti zaporedoma;
- se izvaja na območjih pojavljanja ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov iz evidence VTR;
- obtežba z živino ni relevantna.

Upravičenec mora na KMG hraniti pri:

1. VTR_1 in VTR_2 deklaracije za gnojila in FFS, račune o nakupu gnojil in FFS ter skice travnika z vrisanim:
 - načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu,
 - načinom (smerjo) košnje in nepokošenim rešilnim otokom, če se košnja izvaja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka;
2. VTR_2:
 - skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi.

Rezultatski del operacije VTR

Pozitiven rezultat predstavlja prisotnost prehranjevalnega in gnezditvenega habitata kosca, ki se ju določi na podlagi lokacije pojočih samcev. Za doseganje rezultata – gnezditvenega oz. prehranjevalnega habitata kosca – upravičenec prejme plačilo, ki se dodeli v treh stopnjah:

- **1. stopnja – prehranjevalni habitat:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnega habitata kosca. To je območje v radiju 150 m okoli pojočega samca kosca, ki predstavlja njegov življenjski prostor in območje, na katerem se prehranjuje.
- **2. stopnja – gnezditveni habitat:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost gnezditvenega habitata kosca. To je območje v radiju 50 m okoli pojočega samca. Gre za ozko območje, na katerem samec privablja samico in kjer si bo samica naredila gnezdo.
- **3. stopnja – zgostitev populacije:** plačilo se dodeli za doseganje rezultata – prisotnost prehranjevalnih in gnezditvenih habitatov več osebkov kosca na istem območju. Območja, kjer so pogoji ugodni in je naravnih virov dovolj, da je mogoče preživetje več posameznih osebkov kosca, so za ptice najboljši predeli travnikov. Na teh območjih pride do t.i. zgostitve populacije.

Podatki o lokacijah gnezdilnih in prehranjevalnih habitatov koscev za pretekla tri leta so dostopni v Javnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP pod zavihkom »Narava«: <https://rkg.gov.si/GERK/WebViewer>. Iz podatkov je mogoče sklepati, na katerih GERK je večja verjetnost za pojavljanje kosca in s tem upravičenost do plačila za rezultatski del operacije VTR.

Letno plačilo znaša za operacijo VTR:

a) upravljaljski del:

- VTR_1: košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu: **349,99 EUR/ha,**
- VTR_1: košnja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka: **386,59 EUR/ha,**
- VTR_2: košnja od sredine travnika navzven ali od enega roba travnika proti drugemu in nepokošen pas: **395,49 EUR/ha,**
- VTR_2: košnja od zunanje strani travnika navznoter s puščanjem nepokošenega rešilnega otoka in nepokošen pas: **432,09 EUR/ha;**

b) rezultatski del:*

1. stopnja – prehranjevalni habitat: **151,20 EUR/ha,**
2. stopnja – gnezdilni habitat: **359,10 EUR/ha,**
3. stopnja – zgostitve populacij:
 - 2 prehranjevalna habitata: **302,40 EUR/ha,**
 - 3 ali več prehranjevalnih habitatov: **456,60 EUR/ha,**

- prehranjevalni habitat in gnezdilni habitat: **510,30 EUR/ha**,
- 3 ali več prehranjevalnih in gnezdilnih habitatov: **661,50 EUR/ha**.

* *Plačilo za doseganje rezultata ni vezano na celoten GERK, temveč le na površino z rezultatom (radij okoli pojočega kosca). Upoštevati je treba tudi, da najvišja plačila za zgostitve v naravi nastopijo razmeroma redko in zaradi drobne parcelacije upravičenec praviloma dobi le delež zneska.*

V primerih poplav oz. izdatne namočenosti tal, ki ne omogočajo strojne obdelave (košnje), mora upravičenec travnike vseeno vzdrževati, saj je rast lesnih vrst (npr. vrba, krhlika) v takih rastihi zelo bujna. Ker je strojna obdelava (košnja) travnika zaradi namočenosti nemogoča, mora upravičenec v tekočem letu ročno odstraniti mlade poganjke lesnih vrst, zaradi česar je upravičen do polnega plačila za upravljavski del operacije VTR. Neizvedbo košnje mora upravičenec sporočiti ARSKTRP v skladu s pravili za sporočanje primera višje sile ali izjemnih okoliščin.

Dodatne informacije o operaciji VTR na posnetuk, ki je nastal v okviru projekta LIFE-IP NATURA.SI in je dostopen na spletni strani <https://www.youtube.com/watch?v=z1-dCeGBhEU>.

5.4.15 Operacija BK.15 Ohranjanje suhih travnišč

Operacija SUHA_TRAV se bo začela izvajati z letom 2024.

5.5 EKOLOŠKO KMETOVANJE

Na ravni EU je bil leta 2019 sprejet »Evropski zeleni dogovor«, del katerega sta tudi »Strategija za biotsko raznovrstnost do leta 2030« in »Strategija od vil do vilic« za preobrazbo prehranskega sistema.

V obeh navedenih strategijah ima zelo pomembno vlogo tudi ekološko kmetijstvo. Zato si je EU zadala tudi zelo ambiciozen cilj, da se do leta 2030 poveča delež ekoloških kmetijskih zemljišč na 25 %.

Slovenija si je do leta 2027 zastavila cilj - doseči minimalno 18 % delež ekoloških kmetijskih zemljišč. Ta cilj je zastavljen ambiciozno in v skladu z usmeritvami EU. Slovenija bi se v primeru doseganja tega cilja približala tudi cilju EU – 25 % ekoloških KZU do leta 2030.

Namen intervencije

Namen intervencije je spodbujati kmetijska gospodarstva za izvajanje naravi prijaznega načina kmetovanja. Z intervencijo se podpira ohranjanje izvajanje ekološkega kmetovanja kakor tudi preusmerjanje v ekološko kmetovanje. Vstop v intervencijo je prostovoljen.

Pogoji upravičenosti

V nadaljevanju so naštetih pogoji za izvajanje intervencije IRP 19:

- Upravičenec je nosilec KMG;
- KMG mora biti vpisano v RKG v skladu s pravilnikom RKG;
- Obveznost traja 5 let;
- Upravičenec se mora vsako leto pri pooblašeni organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra preteklega leta za tekoče leto (z izjema leto 2023: najpozneje do 30. marca 2023);
- Upravičenec mora opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti, pri čemer mora v prvih treh letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 15-urni program usposabljanja v zvezi v vsebinami, ki se nanašajo na ekološko kmetovanje oziroma ekološko čebelarjenje. Ni dvojnega usposabljanja, če je upravičenec hkrati prijavljen v intervencijo Ekološko kmetovanje in Ekološko čebelarjenje;
- Upravičenec mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 in uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov in živil;
- Upravičenec mora imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin na KMG;
- Na KMG mora biti v intervencijo IRP 19 vključeno najmanj 0,3 ha kmetijskih zemljišč iste rabe. Najmanjša velikost površine kmetijskega zemljišča iste vrste dejanske rabe ne sme biti manjša od 0,1 ha. Izjema je pri pridelavi zelenjadnic in semenskega materiala kmetijskih rastlin, kjer je najmanjša velikost strnjene površine lahko 0,01 ha;
- Če upravičenec uveljavlja plačilo za trajno travinje, mora rediti travojede živali v skladu z uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil;
- V primeru trajnega travinja mora biti obtežba vsaj 0,3 GVŽ na ha trajnega travinja (raba 1300 in 1320);
- Če upravičenec uveljavlja plačilo za pridelavo semenskega materiala kmetijskih rastlin mora biti vpisan v register dobaviteljev semenskega materiala kmetijskih rastlin skladno s predpisom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin.

Minimalne zahteve za uporabo gnojil in fitofarmaceutskih sredstev

Minimalne zahteve za uporabo gnojil se nanašajo na vodenje evidenc uporabe organskih in mineralnih gnojil, ki jih mora voditi upravičenec za vsa kmetijska zemljišča na kmetijskem gospodarstvu in iz katerih morajo biti razvidni najmanj količina in vrsta organskih in mineralnih gnojil, čas gnojenja ter podatki o površini, kjer se ta gnojila uporabljajo. Minimalne zahteve za uporabo fitofarmaceutskih sredstev niso določena, ker zahteve glede uporabe teh sredstev predstavljajo standard in so vključene v sklop zahtev v okviru pravil o pogojenosti.

Kombinacije

Intervencija Ekološko kmetovanje se lahko kombinira z intervencijami KOPOP, DŽ in SOPO. Pred izvedbo je potrebno preveriti možnosti kombinacij.

Letno plačilo

Za intervencijo Ekološko kmetovanje (IRP 19) je namenjeno 92 mio EUR. Plačilo se dodeli na hektar kmetijskih zemljišč v uporabi, in sicer tako za izvajanje praks ekološkega kmetovanja kakor tudi za preusmeritev v prakse ekološkega kmetovanja.

EKOLOŠKO KMETOVANJE (plačilo v EUR/ha/leto)									
NJ.- POLJ.	ZEL. PR.	ZEL. ZP	ISAD	VTSA	VIN	HML	DREV	TT	SEME
607	1.021	1.131	885	258	888	796	1.200	159	785

PREUSMERITEV V EKOLOŠKO KMETOVANJE (plačilo v EUR/ha/leto)									
NJ.- POLJ.	ZEL. PR.	ZEL. ZP	ISAD	VTSA	VIN	HML	DREV	TT	SEME
800	1.200	1.200	1.200	320	1.200	1.200	1.200	1.200	1.200

Prijava v kontrolo in certificiranje

V Sloveniji delujejo štiri imenovane nadzorne organizacije, pri katerih je mogoča prijava v kontrolo in certificiranje.

Za izvedbo postopka prijave in certificiranja se obrnete na eno od spodaj naštetih pooblaščenih organizacij, kjer vam bodo svetovali in pomagali tudi ob prvi prijavi in pri preusmeritvi.

- Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu (KON-CERT), šifra: SI-EKO-001, <https://www.kon-cert.si/sheme-certificiranja/ekolosko-kmetovanje/>
- Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze Maribor (IKC-UM), šifra: SI-EKO-002, <https://www.ikc-um.si/predprijava-v-postopek-certificiranja>
- Bureau Veritas, d. o. o., šifra: SI-EKO-003, <https://www.bureauveritas.si/nase-storitve/certificiranje>
- TÜV SÜD Sava d. o. o., šifra: SI-EKO-004. <https://www.tuvsud.com/sl-si>

Pred pridobitvijo eko certifikata je najprej potrebna prijava v kontrolo, čemur običajno sledi obdobje preusmeritve. Ko izvajalec pridobi certifikat, ga mora vsako leto obnoviti, saj s tem zagotavlja skladnost s predpisi, ter da proizvaja kmetijski pridelek ali živilo višje ali posebne kakovosti.

Prodaja ekoloških pridelkov

Vsi subjekti, ki so vključeni v verigo oskrbe potrošnikov in želijo pridelke prodajati kot ekološke pridelke, morajo upravljati procese skladno z veljavno zakonodajo za ekološko kmetovanje, postopki pa morajo biti nadzorovani s strani certifikacijske organizacije, ki preverja dejansko stanje na kmetijskem gospodarstvu in skladnost pridelave na kmetijskem gospodarstvu z veljavnimi predpisi za ekološko pridelavo.

Kmetijski pridelek ali živilo je mogoče označiti kot ekološko, če je zanj izdan certifikat. Obvezna oznaka za certificirane kmetijske pridelke in živila je evropski zaščitni znak:

5.6 EKOLOŠKO ČEBELARJENJE

Namen intervencije

Namen intervencije je spodbujati KMG k izvajanju naravi prijaznega načina kmetovanja. Z intervencijo se podpira izvajanje ekološkega čebelarjenja kakor tudi preusmerjanje v ekološko čebelarjenje. Vstop v intervencijo je prostovoljen.

Pogoji upravičenosti

V nadaljevanju so naštetih pogoji za izvajanje intervencije:

- Upravičenec je nosilec KMG;
- KMG mora biti vpisano v RKG v skladu s pravilnikom RKG;
- Upravičenec mora biti vpisan v Centralni register čebelnjakov;
- Upravičenec mora imeti najmanj 5 čebeljih družin, pri čemer se za izračun upoštevajo podatki o številu čebeljih družin iz CRČ na dan 1. decembra tekočega leta in pooblaščenih organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave;
- Obveznost traja 5 let, odstopanje dovoljeno le v primerih prenosa vseh čebeljih družin, ki so v obveznosti, ali celega KMG, ter z določenimi pogoji;
- Upravičenec se mora vsako leto pri pooblaščenih organizaciji za kontrolo in certificiranje ekološke pridelave oziroma predelave prijaviti oz. obnoviti prijavo v kontrolo najpozneje do 31. decembra preteklega leta za tekoče leto (izjema leto 2023: najpozneje do 30. marca 2023);
- Upravičenec mora opraviti program usposabljanja v obsegu najmanj 25 ur v obdobju trajanja obveznosti, pri čemer mora v prvih treh letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 15-urni program usposabljanja v zvezi v vsebinami, ki se nanašajo na ekološko kmetovanje oziroma ekološko čebelarjenje. Ni dvojnega usposabljanja, če je upravičenec hkrati prijavljen v intervencijo Ekološko kmetovanje in Ekološko čebelarjenje;
- Upravičenec mora pridobiti certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil za tekoče leto v skladu z Uredbo (EU) 2018/848 in uredbo, ki ureja ekološko pridelavo in predelavo kmetijskih pridelkov in živil, ter izpolnjuje zahteve ter uredb;
- Certifikat za ekološko pridelavo oziroma predelavo kmetijskih pridelkov oziroma živil, ki je izdan v tekočem letu, se za namen izplačila zahtevkov za intervencijo EKČ upošteva za obdobje od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta.

Letno plačilo

Za intervencijo EKČ je namenjenih 1,5 mio EUR (EU in nacionalna sredstva) za obdobje 2023-2027. Plačilo se po novem dodeli kot **pavšal na število čebeljih družin na nosilca KMG**, in sicer po razredih.

EKOLOŠKO ČEBELARJENJE (plačilo v EUR)											
ŠTEVILO ČEBELJIH DRUŽIN											
	5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-75	76-100	101-150	151-200	201-300	301 in več
ZNESEK	273	545	909	1.272	1.636	2.272	3.181	4.544	6.361	9.088	14.540

PREUSMERITEV V EKOLOŠKO ČEBELARJENJE (plačilo v EUR)											
ŠTEVILO ČEBELJIH DRUŽIN											
	5-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-75	76-100	101-150	151-200	201-300	301 in več
ZNESEK	294	588	981	1.373	1.765	2.451	3.432	4.903	6.864	9.805	15.688

Prijava v kontrolo in certificiranje

Prijava je mogoče v nadzorne organizacije, predstavljene v poglavju 5.5 Ekološko kmetovanje.

Prodaja ekoloških pridelkov

Glede prodaje veljajo pravila iz poglavja 5.5 Ekološko kmetovanje.

5.7 LOKALNE PASME IN SORTE (LOPS)

Namen intervencije LOPS je ohranjanje genskih virov s spodbujanjem KMG k reji lokalnih pasem domačih živali, ki jim grozi prenehanje reje, in pridelavi lokalnih sort, ki jim grozi genska erozija.

Intervencija LOPS vključuje dve operaciji:

- LO.1 Lokalne pasme (operacija PAS);
- LO.2 Lokalne sorte (operacija SOR).

Vstop v intervencijo LOPS je mogoč v letih 2023–2027. **Obveznost izvajanja traja 5 let**, pri čemer so odstopanja od te obveznosti dovoljena le v nekaterih primerih pod določenimi pogoji (višja sila ali izjemne okoliščine, prenos KMG, ...). Obveznost izvajanja traja celotno koledarsko leto. Med trajanjem obveznosti se pri operaciji PAS lahko zamenjajo lokalne pasme znotraj posamezne vrste domačih živali in pri operaciji SOR vrste in lokalne sorte kmetijskih rastlin v tekočem letu in med leti. Pod določenimi pogoji se dopušča nadomestitev živali, zmanjšanje števila živali in premike živali.

Poleg zahtev za posamezno operacijo mora upravičenec pri intervenciji LOPS izpolnjevati tudi naslednje **pogoje upravičenosti**:

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- v obdobju trajanja obveznosti (v 5 letih) mora opraviti najmanj 15 ur usposabljanja v zvezi z vsebinami, ki jih podpira intervencija LOPS, pri čemer mora v prvih 3 letih trajanja obveznosti opraviti najmanj 9 ur usposabljanja – če upravičenec vstopi v operacijo LOPS v letu 2026, mora v letih 2026 in 2027 opraviti najmanj 6 ur usposabljanja, če vstopi v letu 2027, pa mora v tem letu opraviti najmanj 3 ure usposabljanja;
- upoštevati mora prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav ter digestata in komposta (tudi 1. kakovostnega razreda), lahko pa uporablja digestat in kompost, izdelan na KMG;
- imeti mora izdelano analizo tal in gnojilni načrt (kot je opisano v poglavju o KOPOP);
- v obdobju trajanja obveznosti mora nepretrgoma in sproti voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri operacijah intervencije LOPS (na način kot je opisano v uvodnem delu poglavja 5.3.), in sicer za živali za operacijo PAS in za njivske površine, hmeljišča, intenzivne sadovnjake in oljčnike, vinograde in visokodebelne travniške sadovnjake za operacijo SOR, vključno z evidenco uporabe organskih in mineralnih gnojil, evidenco uporabe FFS.

5.7.1 Operacija lokalne pasme (PAS)

Operacija PAS se izvaja za naslednje vrste lokalnih pasem domačih živali:

1. avtohtone pasme domačih živali:

- govedo: cikasto govedo, istrsko govedo,
- konji: bosanski planinski konj, lipicanski konj, posavski konj, slovenski hladnokrvni konj,
- prašiči: krškopoljski prašič,
- ovce: belokranjska pramenka, bovška ovca, istrska pramenka – istrijanka, jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca,
- koze: drežniška koza,
- kokoši: štajerska kokoš;

2. tradicionalne pasme domačih živali:

- konji: ljutomerski kasač, haflinški konj,
- prašiči: slovenski landrace – linija 11, slovenski landrace – linija 55, slovenski veliki beli prašič,
- koze: slovenska sanska koza, slovenska srnasta koza,
- kokoši: slovenska grahasta kokoš, slovenska srebrna kokoš, slovenska rjava kokoš, slovenska pozno operjena kokoš.

Upravičenec mora v izvajanje operacije PAS vključiti pri pasmah:

- belokranjska pramenka, istrska pramenka, drežniška koza najmanj 3 živali;
- kokoši najmanj 30 živali;
- ostalih vrst živali najmanj 1 GVŽ.

Plačilo za izvajanje operacije PAS se lahko uveljavlja le za avtohtone in tradicionalne pasme domačih živali, ki so vpisane v izvorno rodovniško knjigo, rodovniško knjigo oz. registre ali evidence porekel.

Za plačilo se za preračun števila živali v GVŽ uporabljajo koeficienti iz priloge Izvedbene uredbe 2021/2290/EU. Za plemenske merjasce in konje, mlajše od šestih mesecev, se v skladu s SN 2023–2027 uporablja koeficient 0,4.

Letno plačilo za izvajanje operacije PAS znaša za:

- avtohtone pasme domačih živali: **168,79 EUR/GVŽ**;
- tradicionalne pasme domačih živali člena **112,52 EUR/GVŽ**.

5.7.2 Lokalne sorte (SOR)

Za operacijo SOR velja, da:

- se izvaja za lokalne sorte poljščin, krmnih rastlin, trav, oljnic in predivnic, zelenjadnic, hmelja, sadnih rastlin in vinske trte iz priloge 3 Uredbe SN 2023–2027;
- se mora vsako leto izvajati na delu površin, lahko na delu GERK;
- se lokacija izvajanja zahteve v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- se izvaja na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči;
- najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje operacije iz SOR je 0,1 ha, na KMG pa mora biti v operacijo SOR vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin;
- se za gojenje lokalnih sort konoplje oziroma maka, ki se šteje za lokalno sorto, zahteva dovoljenje v skladu s pravilnikom, ki ureja pogoje za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

Upravičenec mora na KMG hraniti: deklaracije za mineralna gnojila in FFS ter račune o nakupu mineralnih gnojil in FFS. Razen za trajne nasade, ki so bili vzpostavljeni pred letom vlaganja zahtevka, mora upravičenec na KMG hraniti, če se v letu vlaganja zahtevka uporabljajo:

- kupljeno seme oziroma sadike: račune, s katerih mora biti razviden nakup semena oz. sadik lokalnih sort kmetijskih rastlin, ki so upravičene do te podpore, in uradne etikete ali etikete oz. potrdila dobavitelja, s katerimi so opremljeni ta semena oz. sadike ob nakupu;
- lastno pridelano seme oziroma sadike: dokazila iz prejšnje alineje o prvem nakupu semena oz. sadik in kopije zbirnih vlog, iz katerih mora biti razvidno, da se je v času od prvega nakupa semena ta sorta pridelovala na KMG.

V tekočem letu se na isti površini GERK plačilo za operacijo SOR lahko uveljavlja le za glavni ali prezimni ali neprezimni posevek.

Letno plačilo za izvajanje operacije SOR znaša **181,60 EUR/ha**.

5.8 BIOTIČNO VARSTVO RASTLIN

Namen intervencije biotično varstvo rastlin (BVR) je zmanjšati uporabo kemičnih FFS in spodbuditi nadstandardne prakse varstva rastlin pred škodljivimi organizmi. Tako prispevajo k varovanju voda in tal.

Vstop: V intervencijo je mogoče vstopiti v letih 2023–2027. Obveznost izvajanja je 5 let, pri tem so odstopanja dovoljena le v nekaterih primerih pod določenimi pogoji (višja sile, prenos, ...). Površine, vključene v obveznost, se v obdobju trajanja obveznosti lahko povečajo brez omejitev, zmanjšajo pa se lahko za največ 10 % glede na vstopno površino, razen v primeru višje sile ali izjemnih okoliščin.

Pri izvajanju intervencije BVR morajo upravičenci izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- KMG mora biti vpisano v RKG;
- imeti mora najmanj 1 ha kmetijskih površin;
- vsako leto pred sezono mora opraviti program predhodnega usposabljanja v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z zatiranjem škodljivih organizmov s FFS na osnovi mikroorganizmov in pripravkov za biotično varstvo rastlin, ter najmanj enkrat v prvih dveh letih trajanja obveznosti uporabiti storitev svetovanja, v okviru katere se mu svetuje o izvajanju biotičnega varstva rastlin – za leto 2023 je pogoj glede usposabljanja izpolnjen, če je za KMG usposabljanje opravljeno do 14. julija 2023;
- imeti mora izdelan program zatiranja bolezni in škodljivcev s FFS na osnovi mikroorganizmov in tržnih proizvodov za biotično varstvo rastlin v skladu s tehnološkimi navodili za intervencijo BVR, ki ga predhodno potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin (program izvajanja BVR), in mora biti izdelan do 31. marca tekočega leta, za leto 2023 pa izjemoma do 14. julija 2023;
- vsako leto v času trajanja obveznosti mora voditi evidence o izvajanju biotičnega varstva rastlin, izvedena opravila pa v te evidence vpisati najpozneje v 30 dneh po tretiranju oz. vnosu koristnega organizma.

Zahteve za izvajanje intervencije BVR so:

- v program izvajanja BVR je treba vključiti koristne organizme ali FFS na osnovi mikroorganizmov oz. kombinacijo obeh in navesti katere koristne organizme in FFS na osnovi mikroorganizmov se bo v posameznem letu uporabljalo;
- upravičenec mora ta program pripraviti vsako leto, izvaja pa ga lahko le, če ga pred izvedbo potrdi Javna služba zdravstvenega varstva rastlin.
- intervencij se mora vsako leto izvajati na delu površin, lahko na delu GERK;
- lokacija izvajanja zahteve se v obdobju trajanja obveznosti lahko spreminja;
- intervencij se izvaja na območju celotne Republike Slovenije;
- obtežba z živino ni relevantna;
- najmanjša površina kmetijske parcele za izvajanje intervencije BVR je 0,1 ha, razen v primeru izvajanja v zavarovanih

- prostorih pri pridelavi zelenjadnic, kjer je najmanjša površina 0,01 ha.
- na KMG mora biti v intervencijo BVR vključenih najmanj 0,3 ha kmetijskih površin;
- se izvaja na GERK z vrstami rabe, določenimi v šifrantu vrst oz. skupin kmetijskih rastlin in pomoči.

Upravičenec mora koristne organizme oziroma FFS na osnovi mikroorganizmov uporabiti v skladu s programom izvajanja BVR, da je upravičen do plačila. Če upravičenec v tekočem letu tega ne more narediti zaradi vremenskih razmer, nedostopnosti sredstva na trgu ali na podlagi obvestila Javne službe zdravstvenega varstva rastlin, mora to obvezno sporočiti na obrazcu za sporočanje sprememb v zvezi z izvajanjem intervencije BVR. V tem primeru to ni kršitev, vendar se plačilo za tekoče leto ne dodeli.

Letno plačilo za izvajanje intervencije BVR znaša za:

- poljščine: **176 EUR/ha**;
- zelenjadnice na prostem: **612,80 EUR/ha**;
- zelenjadnice v zavarovanih prostorih: **1.857,60 EUR/ha**;
- hmelj: **487,20 EUR/ha**;
- sadjarstvo in oljkarstvo: **458,40 EUR/ha**;
- vinogradništvo: **209,60 EUR/ha**.

5.9 PLAČILA NATURA 2000

Namen intervencije

Plačila Natura 2000 (N2000), ki se kot nova intervencija uvaja z letom 2023, je zagotavljanje finančnega nadomestila nosilcem KMG, ki imajo kmetijska zemljišča, za katera veljajo obvezne zahteve na podlagi izvajanja Direktive 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic in Direktive 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst. Izvajanje te intervencije bo prispevalo k učinkovitemu upravljanju območij Natura 2000.

Upravičenci, pogoji in zahteve

V intervencijo je mogoče vstopiti v letih 2023–2027. Obveznost izvajanja intervencije traja eno leto, skozi celotno kalendarско leto. Najmanjša površina kmetijske parcele za vključitev v intervencijo je 0,1 ha.

Upravičenec mora pri izvajanju intervencije izpolnjevati naslednje pogoje upravičenosti:

- KMG mora biti vpisano v register kmetijskih gospodarstev, v skladu s pravilnikom RKG;
- imeti na območju Natura 2000 najmanj 0,1 hektar kmetijskih površin;
- upravljati kmetijsko zemljišče v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028;
- upoštevati prepoved uporabe blata iz komunalnih čistilnih naprav, digestata in komposta iz kompostarn;
- voditi evidence o delovnih opravilih, ki se izvajajo pri intervenciji.

Zahteve za izvajanje intervencije N2000 v letu 2023 so na območju:

1) Ljubljanskega barja – cona barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*):

- košnja ni dovoljena do 1. avgusta tekočega leta;
- košnja se izvaja mozaično, in sicer se vsako leto lahko pokosi del (od 40 do 60 %) površine travnika, vključene v zahtevek za to intervencijo, pri čemer se travnik za namene mozaične košnje ne sme razpoloviti na robni in osrednji del (krožna košnja travnika ni dovoljena);
- gnojenje, paša in mulčenje niso dovoljeni čez vse leto;
- nasipavanje travnikov ni dovoljeno;
- zatavljanje oziroma dosejevanje travnikov s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici ni dovoljeno;
- spravilo mrve s travinja brez ovijanja v plastično folijo;
- uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto.

2) Planinskega polja – cona travniške morske čebulice (*Scilla litardierei*):

- košnja se izvaja enkrat letno;
- košnja do 30. junija tekočega leta ni dovoljena – izvede se po tem, ko semena in čebulice dozoriyo;
- pokošeno travo se pusti na površini še najmanj dva dni, da se semena čebulice otresejo in rastline lahko semenijo;
- gnojenja in paša nista dovoljena čez vse leto;
- brananje ni dovoljeno čez vse leto;
- dosejevanje travnikov s komercialnimi travnimi in drugimi mešanici ni dovoljeno;
- vzdrževati je treba ugodne hidrološke razmere, vzpostavitev novih jarkov za odvodnjavanje ni dovoljeno;
- na površini travnika, ki je vključena v zahtevek za intervencijo, je treba preprečevati zaraščanje;
- uporaba FFS ni dovoljena čez vse leto.

3) Goriškega – traviščni habitatni tipi:

- mulčenje ni dovoljeno, razen izjemoma le prvo in drugo sezono po vzpostavitvi režima v primerih rekultivacije zaraščajočih površin nazaj v travniške površine ob predhodnem soglasju Javnega zavoda Krajinski park Goričko;
- dovoljene so največ tri košnje v tekočem letu;
- obvezno je spravilo pokošene in posušene trave, ki mora na pokošeni površini ostati vsaj 1 dan po opravljeni košnji;

- na površini GERK, velikosti 0,1 ha ali več, je treba ob vsaki košnji v tekočem letu pustiti najmanj 5 do 15 % travnika nepokošenega, pri čemer se nepokošen del ob vsaki košnji lahkousti na drugem delu travnika, nepokošen del travnika, ki je bil puščen ob zadnji košnji v tekočem letu, je treba obvezno pokositi ob prvi košnji v naslednjem letu;
- na površini travnika, vključno z nepokošenim delom, ki je vključena v zahtevek za intervencijo N2000, se morajo invazivne tujerodne rastlinske vrste odstranjevati pred cvetenjem;
- obvezna je košnja od enega roba travnika proti drugemu ali od sredine travnika navzven, če je površina večja od 0,5 ha.

V intervencijo N2000 se lahko vključi del površin trajnega travinja, vendar cel GERK na zadevnem območju Natura 2000, predpisane zahteve pa se morajo izvajati na vseh površinah trajnega travinja na zadevnem območju Natura 2000 ne glede na to, ali se zahtevek za intervencijo vložil za del površin trajnega travinja.

Kmetijska rastlina, za katero se lahko uveljavlja intervencijo, je trajno travinje.

Upravičenec mora hraniti:

- račune o nakupu gnojil za intervencijo N2000 na območju Ljubljanskega barja, Planinskega polja in Goričkega;
- račune o nakupu FFS za intervencijo N2000 na območju Ljubljanskega barja in Planinskega polja;
- skice travnika z vrisanimi deli, na katerih se izvaja košnja za intervencijo N2000 na območju Ljubljanskega barja;
- račune, s katerih mora biti razviden nakup semena, deklaracije uporabljenega semena, deklaracije za nazaj (od prvega nakupa semena), če se uporablja lastno pridelano seme oziroma kopije deklaracij za seme, če se seme pridobi od drugega KMG za intervencijo N2000 na območju Ljubljanskega barja in Planinskega polja;
- soglasje Javnega zavoda Krajinski park Goričko, skice travnika z vrisanim načinom (smerjo) košnje, če se košnja izvaja od enega roba travnika proti drugemu ali od sredine travnika navzven in skice travnika z vrisanimi nepokošenimi pasovi za intervencijo N2000 na območju Goričkega.

Letno plačilo za intervencijo N2000 znaša na območju:

- Ljubljanskega barja: **663 EUR/ha**;
- Planinskega polja: **389,33 EUR/ha**;
- Goričkega: **390,12 EUR/ha**.

Intervencija N2000 se bo na območju Ljubljanskega barja in Planinskega polja od leta 2024 izvajala v skladu s Programom upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028.

5.10 PLAČILA OBMOČJEM Z NARAVNIMI ALI DRUGIMI POSEBNIMI OMEJITVAMI

Namen ukrepa

Namen intervencije plačila za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (v nadaljevanju plačilo OMD) je plačilo dela dodatnih stroškov in izpada prihodka pri kmetovanju zaradi težjih pridelovalnih razmer in zagotavljanje primerne obdelanosti kmetijskih površin na območjih z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami.

V letu 2023 se bo intervencija plačila OMD izvajala v okviru Programa razvoja podeželja 2014 – 2020 in Uredbe o ukrepih kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 16/16, z vsemi spremembami). Upravičenost do zahtevka za OMD plačilo za leto 2023 se lahko spremeni v skladu s PRP 2014-2020, veljavnim na dan odločanja o zahtevku.

Upravičenci, pogoji in zahteve

Upravičenci so nosilci KMG, ki se obvežejo, da bodo na OMD opravljali svojo kmetijsko dejavnost v času trajanja obveznosti. Intervencija OMD je enoletna. Posamezen upravičenec lahko vložil zbirno vlogo le za eno KMG.

Veljajo naslednji pogoji:

- za vstop v intervencijo OMD plačilo mora KMG imeti najmanj 1 ha kmetijskih površin v OMD;
- najmanjša velikost površine kmetijskega zemljišča je 0,01 ha;
- KMG mora biti vpisano v RKG;
- upravičenec mora biti »aktiven kmet«, kot je veljalo za leto 2022;
- upravičenec mora izpolnjevati zahteve navzkrižne skladnosti, kot je veljalo za leto 2022 (podrobnejše informacije so na spletni strani ministrstva www.skp.si)

Letno plačilo:

Do plačil za intervencijo plačilo OMD so upravičene vse kmetijske površine na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD).

Višina plačila za intervencijo plačilo OMD na hektar se določi tako, da se pomnoži povprečno število točk KMG/ha z vrednostjo točke.

Za KMG s travojedimi živalmi na trajnem travinju se plačilo za intervencijo plačilo OMD določi po naslednji formuli:

Število točk na ha x vrednost točke iz preglednice 1 x površina njiv, trajnih nasadov in trajnega travinja v OMD.

Preglednica: KMG s travojedimi živalmi na trajnem travinju

Razred	Število točk	Vrednost točke
		Leto 2023
1. razred	do 199	0,49
2. razred	od 200 do 299	0,47
3. razred	od 300 do 399	0,45
4. razred	od 400 do 499	0,43
5. razred	od 500 do 599	0,40
6. razred	od 600 do 799	0,37
7. razred	800 in več	0,34

Za KMG s travojedimi živalmi na trajnem travinju se štejejo KMG, ki imajo obtežbo najmanj 0,2 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja na KMG. Upoštevajo se vse površine trajnega travinja na KMG površine v območjih OMD in izven območij OMD.

Primer izračuna:

Število točk na KMG: 420

Površina: 5 ha njiv, 10 ha trajnega travinja, 2 ha intenzivnega sadovnjaka.

10 GVŽ travojedih živali --> obtežba = 1 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja

Plačilo OMD/ha = $420 \times 0,43 = 180,6$ EUR/ha

Plačilo OMD = $420 \times 0,43 \times 17$ ha = 3.070,2 EUR

Za KMG brez travojedih živali na trajnem travinju se plačilo za intervencijo OMD določi po naslednji formuli:

(Število točk x vrednost točke iz preglednice 1 x površina njiv in trajnih nasadov v območjih OMD) + (Število točk x vrednost točke iz preglednice 2 x površina trajnega travinja v območjih OMD).

Preglednica: KMG brez travojedih živali na trajnem travinju

Razred	Število točk	Vrednost točke
		2023
1. razred	do 199	0,39
2. razred	od 200 do 299	0,37
3. razred	od 300 do 399	0,35
4. razred	od 400 do 499	0,33
5. razred	od 500 do 599	0,29
6. razred	od 600 do 799	0,26
7. razred	800 in več	0,23

Primer izračuna:

Število točk na KMG: 420

Površina: 5 ha njiv, 10 ha trajnega travinja, 2 ha intenzivnega sadovnjaka.

0 GVŽ travojedih živali --> obtežba = 0 GVŽ travojedih živali na ha trajnega travinja

Plačilo OMD/ha = $(420 \times 0,43 \times 7$ ha) + $(420 \times 0,33 \times 10$ ha) = 1.264,2 + 1.386 = 2.650,2 / 17 ha = 155,89EUR/ha

Plačilo OMD = $(420 \times 0,43 \times 7$ ha) + $(420 \times 0,33 \times 10$ ha) = 1.264,2 + 1.386 = 2.650,2 EUR

Minimalno plačilo za intervencijo plačilo OMD ne sme biti manjše od 25 EUR/ha. Če izračunano plačilo ne dosega 25 EUR, se plačilo ne dodeli.

Če na KMG obseg kmetijskih površin, vključenih v intervencijo plačilo OMD, presega 50 ha, se znesek plačil za intervencijo OMD zniža na sledeč način:

1. do 50,00 ha je plačilo 100-odstotno;
2. od 50,01 do 60,00 ha je plačilo 90-odstotno;

3. od 60,01 do 70,00 ha je plačilo 80-odstotno;
4. od 70,01 do 80,00 ha je plačilo 70-odstotno;
5. od 80,01 do 90,00 ha je plačilo 60-odstotno;
6. od 90,01 do 100,00 ha je plačilo 50-odstotno;
7. od 100,01 ha naprej je plačilo 40-odstotno.

5.11 DOBROBIT ŽIVALI

Vsebino in izvedbo intervencije dobrobit živali določa Uredba o intervenciji dobrobit živali za leto 2023 (Uradni list RS, št. 166/22). Intervencija DŽ (IRP28) se bo v letu 2023 izvajala v štirih podintervencijah, in sicer za:

- prašiče (podintervencija DŽ – prašiči),
- govedo (podintervencija DŽ – govedo),
- drobnico (podintervencija DŽ – drobnica) in
- konje (podintervencija DŽ – konji).

Namen intervencije

Namen intervencije DŽ je spodbujanje kmetijskih gospodarstev k izpolnjevanju zahtev za dobrobit živali, ki presegajo predpisane zahteve ravnanja, navedene v uredbi, ki ureja pogojenost, in običajno rejsko prakso, ki je v skladu z Uredbo 2021/2115/EU opredeljena za te zahteve v strateškem načrtu SKP.

Upravičenci

Upravičenec do plačil iz intervencije DŽ je nosilec kmetijskega gospodarstva, ki se prostovoljno vključi v eno ali več podintervencij intervencije DŽ in izpolnjuje pogoje iz uredbe.

Vlaganje zahtevkov

Intervencija DŽ je enoletna intervencija. Zahtevki za intervencijo DŽ so sestavni del zbirne vloge in se vložijo ločeno za posamezno podintervencijo.

Zahtevki za podintervencijo DŽ – govedo, podintervencijo DŽ – drobnica in podintervencijo DŽ – konji se vlagajo za kmetijsko gospodarstvo. Zahtevki za podintervencijo DŽ – prašiči pa se, kjer je na kmetijskem gospodarstvu več gospodarstev, vložijo za vsako posamezno gospodarstvo, za katero se podintervencija DŽ – prašiči uveljavlja.

Usposabljanje

Upravičenec mora opraviti usposabljanje v obsegu najmanj 4 ure v zvezi z vsebinami s področja dobrobiti živali v letu prve oddaje zahtevka za intervencijo dobrobit živali v tekočem programskem obdobju. V letošnjem letu mora biti usposabljanje opravljeno najpozneje do 15. decembra 2023.

5.11.1 Podintervencija DŽ – prašiči

Vstopni pogoji

Upravičenec mora imeti za gospodarstvo, na katerem uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, izveden pregled gospodarstva in podatke iz pregleda gospodarstva najpozneje en dan pred vložitvijo zahtevka vnesene v CRPŠ.

Pregled gospodarstva obsega pregled in popis podatkov o objektih na gospodarstvu, podatkov o številu plemenskih svinj in plemenskih mladic ter številu tekačev in pitancev, pregled pogojev za izpolnjevanje posamezne zahteve iz uredbe, določitev največjega dovoljenega števila živali v primeru uveljavljanja zahtev za večjo neovirano talno površino in izris tlorisa za posamezen objekt na gospodarstvu, v katerem je bil opravljen pregled izpolnjevanja zahtev. **Podatke iz pregleda gospodarstva mora izvajalec pregleda vnesti v CRPŠ najpozneje en dan pred oddajo zahtevka.** Pregled gospodarstva izvaja ARSKTRP!

Na dan pregleda gospodarstva mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, rediti:

- **10 ali več plemenskih svinj oziroma plemenskih mladic**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na plemenske mladice, plemenske svinje ali tekače;
- **50 ali več tekačev**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na tekače, in vstopni pogoj iz prejšnje alineje ni izpolnjen;
- **50 ali več pitancev**, če uveljavlja zahteve, ki se nanašajo na prašiče pitance.

Trajanje obveznosti za podintervencijo DŽ - prašiči

Upravičenci morajo izpolnjevati obveznosti iz podintervencije DŽ – prašiči od **1. januarja 2023 do 31. decembra 2023.**

Nabor zahtev in višina plačila za posamezno zahtevo

Za pridobitev plačil za podintervencijo DŽ – prašiči mora upravičenec na posameznem gospodarstvu, za katero uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči, izpolnjevati najmanj eno izmed naslednjih zahtev:

1. za plemenske svinje in mladice:

- zahteva za skupinsko rejo z izpustom: **41,06 EUR/GVŽ**;
- zahteva za 15 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali: **121,06 EUR/GVŽ**;
- zahteva za dodatno ponudbo strukturne voluminozne krme: **69,75 EUR/GVŽ**;

2. za tekače in pitance:

- zahteva za 15 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali, z najmanj 40 % deležem polnih tal: **75,66 EUR/GVŽ**;
- zahteva za 20 % večjo neovirano talno površino na žival v skupinskih boksih glede na površino, določeno s pravilnikom, ki ureja zaščito rejnih živali: **65,44 EUR/GVŽ**;
- zahteva za zagotovitev obogatitve okolja z zaposlitvenim materialom **21,47 EUR/GVŽ**;

3. za pitance: zahteva za skupinsko rejo z izpustom: **41,06 EUR/GVŽ**.

Upravičenec mora na celotnem gospodarstvu izvajati izbrano zahtevo pri vseh prašičih posamezne kategorije, na katero se izbrana zahteva nanaša. Kombinacija zahtev za tekače in pitance za 15 % in 20 % večjo neovirano talno površino na žival pri isti kategoriji prašičev na istem gospodarstvu ni mogoča, kar pomeni, da se lahko na primer za vse tekače na gospodarstvu izvaja zahteva za 15 %, za pitance pa zahteva za 20 % večjo neovirano talno površino na žival, ni pa mogoče pri enem delu tekačev ali pitancev izvajati eno zahtevo pri drugem delu tekačev ali pitancev pa drugo.

Sporočanje staleža

Podatke o staležu prašičev na prvi dan v mesecu mora upravičenec sporočiti najpozneje do sedmega dne v mesecu za tekoči mesec. Če je sedmi dan sobota, nedelja ali praznik, se zadnji dan za poročanje prenese na prvi naslednji delovni dan. Če je v okviru kmetijskega gospodarstva več gospodarstev, potem morajo biti podatki o številu prašičev sporočeni za vsako gospodarstvo (za vsak G-MID), ne glede na to ali upravičenec za to gospodarstvo uveljavlja podintervencijo DŽ – prašiči ali ne.

Stalež je treba sporočiti za naslednje kategorije prašičev:

- sesni pujski,
- tekači,
- pitanci,
- plemenske svinje in
- plemenske mladice.

Sporočanje staleža prašičev mora biti redno, saj so sporočeni podatki o številu prašičev podlaga za izračun izplačila za podintervencijo DŽ – prašiči. Tudi v primeru, ko se zgodi, da na prvi dan v mesecu na gospodarstvu ni prašičev (na primer pri sistemu reje vse noter vse ven), je treba v CRPš sporočiti stanje nič (0).

Če upravičenec staleža prašičev v CRPš ne sporoči, se mu plačilo za podintervencijo DŽ – prašiči ustrezno zniža. Če staleža ne sporoči enkrat, se mu plačilo za celotno podintervencijo DŽ – prašiči zniža za 15 %, če se to ponovi, se plačilo zniža za 30 %, če pa staleža ne sporoči trikrat ali večkrat, se plačilo za celotno podintervencijo DŽ – prašiči zavrne.

Opozarjamo, da se morajo podatki o staležu prašičev na dan 1. februar, sporočeni v CRPš v skladu s predpisom, ki ureja intervencijo DŽ, ujemati s podatki o staležu prašičev na dan 1. februar, ki so sporočeni v CRPš na podlagi predpisa, ki ureja Evidenco imetnikov rejnih živali in Evidenco rejnih živali, ob oddaji zbirne vloge.

Podatke o staležu prašičev morajo upravičenci v CRPš vnesti neposredno v elektronski obliki. To lahko v njihovem imenu naredi tudi druga pooblaščenca oseba. Ker je rok za sporočanje razmeroma kratek, priporočamo, da si upravičenci uredijo elektronski dostop do CRPš. Dostop do CRPš preko portala Volos je za rejce brezplačen, pridobijo pa ga lahko z izpolnitvijo vloge, ki je objavljena na spletni strani UVHVVR:

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/dostop-do-spletnega-portala-volos/>

5.11.2 Podintervencija DŽ – govedo

Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za posamezno zahtevo za podintervencijo DŽ – govedo **rediti najmanj tako število goveda kot ustreza 2 GVŽ goveda**, razen za zahtevi za vzrejo telet in izkoreninjenje BVD kjer se pogoj 2 GVŽ preverja pred izplačilom.

Paša goveda

Paša goveda se lahko izvaja na kmetijskih površinah upravičenca in na planini oz. skupnem pašniku drugega nosilca.

Pri izvajanju paše morajo biti za govedo, za katero upravičenec uveljavlja pašo goveda, izpolnjeni naslednji pogoji:

- govedo se mora neprekinjeno pasti **najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila 2023 do 15. novembra 2023**,
- govedo lahko prenočuje v hlevu,
- krave molznice se morajo dnevno pasti vsaj v času med obema molžama,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše,
- voditi je potrebno dnevnik paše;
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presežati 3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri tem se upoštevajo le GERK-i, ki imajo določeno vrsto rabe 1100 – njiva, 1131 – začasno travinje, 1161 – hmeljišče v premeni, 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, ki mora biti zatavljen. GERK-i z vrsto rabe 1100 – njiva in 1161 – hmeljišče v premeni morajo biti zasejani s travami, travno deteljnimi mešanici ali deteljno travnimi mešanici, ki so na površini prisotne pretežni del vegetacijskega obdobja.

Pri izračunu obtežbe se upošteva površina GERK-ov (POLJINE), pri katerih je vlagatelj na zbirni vlogi označil PAŠO in je paša tam dovoljena.

Koprološke analize:

- koprološka analiza in izdaja zdravil za tretiranje živali na podlagi rezultatov koprološke analize **morata biti opravljeni spomladi pred začetkom paše in v jeseni po končanem obdobju paše za govedo v letu 2023**;
- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 20 govedi**;
- **spomladi mora biti koprološka analiza izdelana** in podatki, razen datuma izdaje zdravil, vneseni v seznam koproloških analiz (Volos) **pred datumom vnosa zahtevka, jeseni pa mora biti koprološka analiza izdelana in podatki vneseni v seznam koproloških analiz najpozneje do 31. decembra 2023**;
- izdaja zdravil za tretiranje živali proti notranjim zajedavcem se izvede na podlagi pozitivnih rezultatov koprološke analize in strokovne presoje veterinarja;
- **jeseni upravičenec odda vzorec blata** za koprološko analizo pooblaščenim organizacijam po končanem obdobju paše za govedo **najpozneje do 30. novembra 2023**.

Na podlagi uredbe o intervenciji DŽ za leto 2023 bodo veterinarske organizacije, ki opravljajo koprološke analize, rezultate koproloških analiz vnašale v seznam koproloških analiz v spletnem portalu Volos. Podatki iz seznama koproloških analiz (datum koprološke analize, število vzorcev blata in potrebnost tretiranja živali) se bodo uporabljali za upravni pregled že ob oddaji zahtevka.

Paša se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe, izjemnih vremenskih razmer in nevarnosti napada velikih zveri. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni se trajanje in razlog za prekinitev navedeta le v dnevniku paše, če traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevnem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti.

Če se paša prekine zaradi pogina ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše za govedo, mora upravičenec v CRG sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Če v obdobju paše za govedo poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo goveda, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše za govedo.

Pri izvajanju paše je treba tudi upoštevati, da je paša na določenih ekološko pomembnih območjih, ki so navedena v prilogi uredbe o intervenciji DŽ, datumsko omejena ali prepovedana. Na GERK-u ali delu GERK-a, ki leži znotraj določenega območja je treba izvajati pašo v skladu z naravovarstvenim režimom glede izvajanja paše na tem območju.

Izpust

Govedu mora biti zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta prek celega leta.

Izpust je ograjena površina ob hlevu, namenjena gibanju živali na prostem. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtokanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.

Površina izpusta mora za posamezno kategorijo goveda obsegati najmanj:

• teleta	2 m ² na žival;
• mlado govedo od 6 mesecev do 1 leta	2,5 m ² na žival;
• mlado govedo nad 1 leto do 2 let	4 m ² na žival;
• govedo nad 2 leti	4,5 m ² na žival;
• plemenski bik	30 m ² na žival;

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

Izpust se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek.

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRG sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva, pravočasno javljen v CRG, se šteje za izpolnjevanje zahteve.

Zahteve za izpust in zahteve za pašo goveda ni mogoče uveljavljati hkrati za isto žival.

Vzreja telet

Teletom v skupinskih boksih mora biti prek celega leta zagotovljena najmanj naslednja neovirana talna površina:

- teleta do treh mesecev starosti vsaj 2 m² na žival,
- teleta starejša od treh mesecev vsaj 2,5 m² na žival.

Vsaj na dveh tretjinah talne površine boksa morajo biti tla polna (ne rešetkasta) in nastlana. Kot ustrezen nastilj se štejejo slama, seno, lesni sekanci, lesni oblanci oziroma žagovina.

Upravičenec je upravičen do plačila, če so poleg neovirane talne površine in nastilja izpolnjeni tudi naslednji pogoji:

- zahteva se izvaja za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu,
- **teleta morajo biti v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu upravičenca neprekinjeno najmanj štiri mesece;**
- v obdobju iz prejšnje alineje morajo biti teleta označena, registrirana in vodena v skladu s predpisi, ki urejajo identifikacijo in registracijo govedi,
- upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu na kmetijskem gospodarstvu izpolnjuje zahtevo glede neovirane talne površine in nastilja, za vsa teleta na kmetijskem gospodarstvu.

Če se na kmetijskem gospodarstvu za teleta uveljavlja zahteva za vzrejo telet, hkrati za teleta ni mogoče uveljavljati zahteve za pašo goveda in izpust.

Izkoreninjenje goveje virusne diareje (BVD)

Aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD, se izvajajo v skladu s Pravilnikom o statusu črede, proste goveje virusne diareje (Uradni list RS, št. 92/22).

Upravičenec, ki bo v letu 2023 izvajal aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, ali aktivnosti za ohranitev statusa črede, proste BVD, **mora do 28. februarja 2023 veterinarski organizaciji predložiti izjavo o izvedbi aktivnosti za pridobitev ali ohranitev statusa črede, proste BVD**, na obrazcu iz Priloge 6 uredbe o intervenciji DŽ. Veterinarska organizacija v sedmih dneh od prejema izjave vnese podatek o predloženi izjavi v seznam v Volos.

Upravičenec, ki bo v letu 2023 izvajal aktivnosti za pridobitev statusa črede, proste BVD, mora imeti opravljeno **prvo vzorčenje za pridobitev statusa črede, proste BVD, najpozneje do 31. maja 2023**. Če so rezultati preiskav negativni, mora upravičenec izvesti **drugo vzorčenje najpozneje do 15. novembra 2023**. Prijavo za odvzem vzorcev za drugo vzorčenje mora upravičenec dati veterinarski organizaciji najpozneje do 30. septembra 2023. **Če so rezultati preiskav pozitivni, mora upravičenec zagotoviti, da veterinarska organizacija, na katero je dal prijavo za odvzem vzorcev, do 15. novembra 2023 začne z vzorčenjem živali.**

Upravičenec, ki bo v letu 2023 izvajal aktivnosti za ohranitev statusa črede proste BVD mora imeti v tekočem letu opravljeno vzorčenje in testiranje za ohranitev statusa črede proste BVD.

Višina plačila za posamezno zahtevo

Letno plačilo za izvajanje posamezne zahteve za podintervencijo DŽ – govedo letno znaša:

- paša goveda **52,90 EUR/GVŽ**,
- izpust **41,06 EUR/GVŽ**,
- vzreja telet **60,71 EUR/GVŽ**,
- izkoreninjenje BVD:
 - a. za pridobitev statusa **8,26 EUR/GVŽ**,
 - b. za vzdrževanje statusa **4,13 EUR/GVŽ**.

5.11.3 Podintervencija DŽ – drobnica

POMEMBNO: novosti v sistemu za identifikacijo in registracijo drobnice:

Nov sistem uvaja **obvezno registracijo individualno označenih ovc in koz ter prigrasitev premikov individualno označenih živali v CRD**, elektronski spremni list za drobnico in elektronski register drobnice na obratu.

Za ta namen sta izdelani nova spletna in mobilna aplikacija. Vsak rejec drobnice ima možnost, da si aktivira uporabniški račun in s tem pridobi dostop do spletne oz. mobilne aplikacije in lahko vse aktivnosti v CRD izvaja sam. Podrobne informacije so objavljene na spletni strani UVHVVR na naslovu:

<https://www.gov.si/teme/identifikacija-in-registracija-drobnice/>

Ovce in koze morajo biti označene najpozneje do starosti 9 mesecev, če pa se živali premikajo z obrata prej, se jih označi pred premikom.

Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za posamezno zahtevo za podintervencijo DŽ – drobnica **rediti najmanj tako število drobnice kot ustreza 2 GVŽ drobnice**. Za preračun števila drobnice v GVŽ se za ovce in koze upošteva koeficient 0,15. **Na zahtevek se iz CRD lahko prenese živali, ki so na dan vnosa zahtevka stare najmanj 9 mesecev.**

Obvezna in izbirni zahtevi

Podintervencija DŽ – drobnica vključuje obvezno zahtevo in izbirni zahtevi. **Obvezna zahteva je paša drobnice, izbirni zahtevi pa sta hlevska reja drobnice in izpust.**

Upravičenec mora izvajati obvezno zahtevo, lahko pa izbere tudi eno ali obe izbirni zahtevi te podintervencije. **Izbirni zahtevi mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja obvezno zahtevo.**

Paša drobnice

Paša drobnice se lahko izvaja na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva upravičenca in na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva.

Pri izvajanju paše morajo biti za vse živali, za katere upravičenec uveljavlja pašo drobnice, izpolnjeni naslednji pogoji:

- drobnica se mora neprekinjeno pasti **najmanj 210 dni ali najmanj 180 dni na kmetijskih gospodarstvih, razvrščenih na območje s krajšo vegetacijsko dobo v času od 15. marca 2023 do 30. novembra 2023**,
- drobnica lahko prenočuje v hlevu,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, **spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše**,
- voditi je treba dnevnik paše;
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presegati 3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu obtežbe veljajo enaka pravila kot pri paši goveda.

Koprološke analize:

- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 100 živali**;
- **jeseni upravičenec odda vzorec blata** za koprološko analizo pooblaščenim organizacijam po končanem obdobju paše za govedo **najpozneje do 15. decembra 2023**.

Ostali pogoji enaki kot pri govedu.

Paša se lahko prekine zaradi jagnjitve ali jaritve, bolezni ali poškodbe, izjemnih vremenskih razmer in nevarnosti napada velikih zveri. Če ta prekinitve ne traja skupno več kot deset dni se trajanje in razlog za prekinitve navedeta le v dnevniku paše, če traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti.

Če se paša prekine zaradi pogina ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše za drobnico, mora upravičenec v CRD sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Če v obdobju paše poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo drobnice, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše za drobnico.

Pri izvajanju paše je treba upoštevati ekološko pomembna območja na katerih je paša časovno omejena ali prepovedana!

Hlevska reja drobnice

Izbirno zahtevo za hlevsko rejo mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo. Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za hlevsko rejo za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo.

V času bivanja v hlevu izven obdobja paše za drobnico v tekočem letu mora biti ovcam in kozam v skupinskih boksih zagotovljeno najmanj:

- **1,5 m² neovirane talne površine na ovco oziroma kozo,**
- **0,35 m² neovirane talne površine na jagnje oziroma kozlička.**

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja hlevske reje, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRD sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva javljen v CRD se šteje za izpolnjevanje zahteve za hlevsko rejo drobnice.

Izpust

Izpust mora upravičenec izvajati za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo. Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za izpust za vse živali za katere uveljavlja zahtevo za pašo.

V celotnem obdobju bivanja v hlevu, v času izven obdobja paše za drobnico v tekočem letu, mora biti drobnici zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta;

Izpust je ograjena površina ob hlevu, namenjena gibanju živali na prostem. Izpust mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

Živali morajo biti v izpustu najmanj po 2 uri na dan.

Površina izpusta mora obsegati najmanj:

- **2,5 m² na ovco oziroma kozo,**
- **0,5 m² na jagnje oziroma kozlička;**

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

Izpust se lahko prekine zaradi telitve, bolezni ali poškodbe in izjemnih vremenskih razmer. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek.

Če upravičenec za posamezno žival ali več živali ne zagotovi celotnega obdobja izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP;
- pogina živali ali če žival zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred koncem tekočega leta, v CRD sporočiti premik, ki se šteje kot pisni umik zahtevka za posamezno žival.

Premik na sejem, razstavo ali na drugo gospodarstvo (G-MID) znotraj kmetijskega gospodarstva, javljen v CRD, se šteje za izpolnjevanje zahteve za izpust.

Višina plačila za posamezno zahtevo

Letno plačilo za izvajanje posamezne zahteve za podintervencijo DŽ – drobnica letno znaša:

- paša drobnice:
 - a) **50,67 EUR/GVŽ** za najmanj 210 dni paše ali
 - b) **43,43 EUR/GVŽ** za najmanj 180 dni paše,
- hlevska reja drobnice:
 - a) **52,25 EUR/GVŽ** na območju z 210 dni paše ali
 - b) **62,70 EUR/GVŽ** na območju s 180 dni paše,
- izpust:
 - a) **17,10 EUR/GVŽ** na območju z 210 dni paše ali
 - b) **20,52 EUR/GVŽ** na območju s 180 dni paše.

5.11.4 Podintervencija DŽ – konji

Vstopni pogoji

Upravičenec mora na dan vnosa zahtevka za podintervencijo DŽ – konji **rediti najmanj tako število konj kot ustreza 2 GVŽ konjev**. Za preračun števila konj v GVŽ se **za konje nad 6 meseci upošteva koeficient 1, za konje stare do vključno 6 mesecev pa se uporablja koeficient 0,4**. Podpora se dodeli za **vse kategorije registriranih čistopasemskih konj (seznam**

pasem v prilogi uredbe), ki potencialno vstopajo v prehransko verigo. Reja privezanih konj ni dovoljena, razen v času krmljenja.

Paša konj in izpust

Paša konj in izpust se izvajata v „paketu“ kot ena zahteva.

Paša:

Paša konj se lahko izvaja na kmetijskih površinah kmetijskega gospodarstva upravičenca in na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva.

Pri izvajanju paše morajo biti za vse živali, za katere upravičenec uveljavlja pašo konj, izpolnjeni naslednji pogoji:

- konji se morajo pasti **najmanj 120 dni v letu v obdobju od 1. aprila 2023 do 15. novembra 2023**,
- zatiranje zajedavcev na podlagi predhodne koprološke analize, **spomladi pred začetkom paše in jeseni po zaključku paše**,
- konji lahko prenočujejo v hlevu,
- voditi je potrebno dnevnik paše,
- **obtežba z živalmi**, ki jih upravičenec navede na zahtevku, glede na skupno površino GERK-ov, na katerih je izvajanje paše dovoljeno, **ne sme presegati 3 GVŽ/ha**, razen v primeru, ko se paša izvaja tudi na planini oziroma skupnem pašniku drugega nosilca kmetijskega gospodarstva. Pri izračunu obtežbe veljajo enaka pravila kot pri paši goveda.

Izpust:

V tekočem letu mora biti v času izven obdobja paše za konje konjem zagotovljen stalni ali izmenični dostop do izpusta.

Upravičenec mora ob oddaji zahtevka podati izjavo, da v tekočem letu izpolnjuje zahtevo za izpust za vse živali za katere uveljavlja to zahtevo.

Izpust je ograjena površina ob hlevu, namenjena gibanju živali na prostem in mora biti urejen tako, da se prepreči izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali okolje.

Pri izpuščanju konj v izpuste je treba upoštevati naslednje pogoje:

- mlade živali v starosti od 6 mesecev do treh let ter odrasli konji, starejši od treh let in plemenske kobile morajo biti v **izpustu vsaj 2 uri na dan v čredi, ki šteje najmanj 2 živali**, velikost izpusta mora biti **50 m² na posamezno žival**,
- plemenski žrebci morajo biti v izpustu vsaj 2 uri na dan; velikost izpusta mora biti **najmanj 200 m² na posameznega žrebca**;

Pri izmeničnem izpustu mora upravičenec voditi dnevnik ali urnik izpustov.

Koprološke analize:

- za koprološko analizo se vzame najmanj **en skupni vzorec blata za vsakih 20 konj**;

Ostali pogoji enaki kot pri govedu.

Obdobje paše za konje in izpust za posamezne živali se lahko prekine zaradi žrebitve, bolezni ali poškodbe, nevarnosti napada velikih zveri in izjemnih vremenskih razmer za največ 10 dni. Če ta prekinitev ne traja skupno več kot deset dni, se trajanje in razlog za prekinitev vpišeta le v dnevnik paše oziroma v dnevnik ali urnik izpustov, če pa traja več kot deset dni je treba v sedmih dneh po desetdnevem obdobju umakniti zahtevek, razen v primeru nevarnosti napada velikih zveri. Če nevarnost napada velikih zveri traja več kot deset dni, mora upravičenec sporočiti višjo silo na ARSKTRP.

Če v obdobju paše poteka paša na planini ali skupnem pašniku ali gre žival v tekočem letu na sejem ali razstavo ali se živali premakne na pašo ali izpust na drugo gospodarstvo znotraj kmetijskega gospodarstva ter se premik živali sporoči v skladu s pravilnikom, ki ureja identifikacijo in registracijo kopitarjev, se ta premik šteje kot izpolnjevanje obdobja paše in izpusta za konje.

Če upravičenec za vse živali ali določeno število živali, za katere uveljavlja zahtevek za podintervencijo DŽ – konji, ne zagotovi celotnega obdobja paše za konje ali izpusta, mora v primeru:

- višje sile ali izjemnih okoliščin obvestiti ARSKTRP (v 15 delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti);
- pogina živali ali če določeno število živali zapusti kmetijsko gospodarstvo zaradi prodaje ali oddaje v zakol pred izpolnitvijo obdobja paše za konje ali pred koncem tekočega leta, umakniti zahtevek v skladu z uredbo, ki ureja integrirani administrativni in kontrolni sistem za leto 2023.

Pri izvajanju paše je treba upoštevati ekološko pomembna območja na katerih je paša časovno omejena ali prepovedana!

Višina plačila

Letno plačilo za izvajanje zahteve za pašo in izpust za konje letno znaša **48,16 EUR/GVŽ**.

6 PRENOS NEKATERIH OBVEZNOSTI IZ PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA RS 2014–2020 V STRATEŠKI NAČRT 2023–2027

Uredba SN 2023–2027 ureja tudi izvajanje ukrepov kmetijsko-okoljska-podnebna-plačila (ukrep KOPOP M10) in ekološko kmetovanje (ukrep EK M11) iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020, prevzetih v letih 2019 in 2020, ki se morajo zaključiti z letom 2023 in 2024, in sicer se prenesejo v SN 2023–2027. Zato se prilagodijo novemu pravnemu okviru Uredbe (EU) št. 2021/2115 programskega obdobja 2023–2027, ob upoštevanju revizijske klavzule iz 48. člena Uredbe (EU) št. 1305/2013.

Do te prilagoditve se bodo upravičenci opredelili ob vnosu zbirne vloge za leto 2023, in sicer tako, da bodo podali izjavo, ali se s prilagoditvijo obveznosti oz. ukrepa strinjajo.

Če se upravičenci s to prilagoditvijo obveznosti strinjajo, do izteka petletnih obveznosti v letu 2023 oziroma 2024 obveznosti izvajanja teh ukrepov izvajajo v skladu z Uredbo SN 2023–2027.

V nasprotnem primeru pa upravičencem obveznost izvajanja ukrepov KOPOP in EK z letom 2023 preneha brez dolžnosti vračila prejetih sredstev za obdobje, ko je obveznost veljala, pri čemer ti upravičenci v letu 2023 ne morejo vstopiti v isto vrstno operacijo intervencij KOPOP_NV in KOPOP_BK, intervencijo Lokalne pasme in sorte ter intervenciji Ekološko kmetovanje in Ekološko čebelarjenje iz Uredbe SN 2023–2027.

7 INTEGRIRAN ADMINISTRATIVNI IN KONTROLNI SISTEM

Intervencije, ki se uveljavljajo prek zbirne vloge, so v celoti ali deloma financirane s sredstvi EU. Za zaščito finančnih interesov proračuna EU se skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2116 tudi v obdobju 2023 – 2027 uporablja integriran administrativni in kontrolni sistem, kamor sodijo tudi sistem za geoprostorske zahtevke in vloge za živali, sistem kontrol in upravnih sankcij ter kot novost sistem za spremljanje površin. Podrobnejša pravila določa Uredba o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2023¹.

7.1 ZBIRNA VLOGA 2023

Oddaja zbirnih vlog za leto 2023 se bo pričela 31. marca 2023 in zaključila 10. julija 2023, z izjemo zahtevka za podintervencijo Dobrobit živali – drobnica, za katero je rok oddaje najpozneje do 5. maja 2023. Po novem ni več pozne predložitve zbirne vloge. Prav tako je, zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin, možno zahtevke za površinske intervencije, ki so predmet tega sistema (vse razen operacije KOPOP_BK Ohranjanje mejic), spremeniti, dopolniti ali umakniti po 10. juliju, vendar pod določenimi pogoji (podrobneje v naslednjem podpoglavju).

Rok za prijavo površin posebnih kultur 30. junija 2023.

Pravila glede sprememb in umikov zahtevkov za živali po izteku roka za oddajo zbirne vloge so sledeča:

- Za vse zahtevke v zvezi z govedom in drobnico velja, da se priglasitev premika živali v centralnem registru živali šteje kot pisni oziroma avtomatski umik zahtevka za to žival. Pisni oziroma avtomatski umik pomeni, da žival, glede na podatke v centralnem registru, v času, ko bi morala biti pripisana zadevnemu KMG, je bil zanjo priglašen umik iz tega KMG in zato ni več upravičena. Pisni oziroma avtomatski umik velja tako za zahtevke za govedo in drobnico iz naslova neposrednih plačil kot za zahtevke za govedo in drobnico iz naslova intervencij razvoja podeželja.
- Za spremembo zahtevka štejejo nadomestitve živali in so možne le pri operaciji Lokalne pasme.
- Za zahtevke intervencij, ki se vlagajo v obliki samodejnega zahtevka (na obrazec ni treba posamično navajati živali, saj se kot zahtevane živali avtomatsko štejejo tiste živali, ki izpolnjujejo pogoje upravičenosti glede na centralni register goveda oziroma drobnice), umik posamezne živali ni mogoč, temveč vlagatelj lahko umakne le zahtevke v celoti.
- Pri intervencijah, ki se ne vlagajo v obliki samodejnega zahtevka, saj se živali na obrazec navede posamično (zahtevki za Dobrobit živali (razen zahteve za vzrejo telet), za Lokalne pasme in za vezano dohodkovno podporo za rejo drobnice), je umik posamezne živali iz obrazca mogoč. Vsi omenjeni umiki zahtevkov so možni do izdaje odločbe za zadevni zahtevke.

Vlagatelj oziroma upravičenec mora v vsakem primeru, ne glede ali za kmetijsko rastlino uveljavlja zahtevke(e), na »Geoprostorskem obrazcu« v zbirni vlogi prijaviti vse:

1. **glavne posevke**, kamor sodijo večletne kmetijske rastline ali kmetijske rastline, ki se jih poseje ali posadi jeseni 2022 ali spomladi 2023 in so na kmetijski površini pretežni del obdobja od 1. maja do 31. julija 2023 oziroma do tehnološke zrelosti. Če sta na isti kmetijski površini zaporedoma dve kmetijski rastlini ter ena od teh rastlin izpolni tehnološko

¹ V času priprave navodil v postopku sprejemanja.

zrelost, druga pa je na površini pretežni del obdobja, se za glavni posevek šteje tista kmetijska rastlina, ki je na površini prisotna pretežni del obdobja;

2. **neprezimne posevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo po glavnem posevku v poletnem obdobju leta 2023 in je njihovo spravilo izvedeno še pred zimo istega leta, razen, če je za posamezni zahtevek določeno drugače;
3. **prezimne posevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo po glavnem posevku v poletnem ali jesenskem obdobju leta 2023 in so na površini prisotne preko zime 2023/2024. Prezimni posevek posejan v letu 2023 lahko v letu 2024 postane glavni posevek, razen, če je za posamezni zahtevek določeno drugače;
4. **predposevke**, kamor sodijo kmetijske rastline, ki se posejejo ali posadijo spomladi leta 2023 in je njihovo spravilo izvedeno do setve ali saditve glavnega posevka leta 2023. Predposevke lahko prijavi vsak upravičenec, obvezna pa je prijava za upravičence, ki so zavezanci za vpis v evidenco pridelovalcev zelenjave in zelišč.

Upravičenec mora po vložitvi zbirne vloge nemudoma sporočiti vsako spremembo kmetijske rastline, če ta v naravi ni enaka tisti, ki je bila prijavljena na zbirni vlogi.

7.2 UPRAVNI PREGLEDI

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) najprej izvede upravne (administrativne) preglede vseh oddanih zahtevkov za intervencije, zato da preveri izpolnjevanje pogojev upravičenosti in drugih obveznosti. Upravni pregledi vključujejo navzkrižno, avtomatsko preverjanje podatkov o zahtevkih s podatki iz zbirk podatkov MKGP in drugih državnih organov. Za avtomatske upravne preglede se uporabljajo grafične (prostorske) in numerične oziroma opisne evidence. Z letom 2023 se upravnim pregledom pridružujejo še t.i. pregledi s pomočjo sistema za spremljanje površin, ki temeljijo na periodično pridobljenih satelitskih podatkih, s katerimi je mogoče ugotavljati določene kmetijske dejavnosti ali stanje na kmetijskih površinah.

Grafične (prostorske) evidence, ki se uporabljajo za upravne preglede, so razvidne iz javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>). Poudarjamo, da so podatki o tem, ali GERK v celoti ali le delno leži na območju iz posamezne grafične evidence, objavljeni tudi v tabelarični obliki in sicer kot pred izpolnjen obrazec na spletni strani ARSKTRP. Vsi podatki na pred izpolnjenem obrazcu prikazujejo stanje na dan 19. 2. 2023 in služijo v pomoč pred oddajo zbirne vloge. **Podatki o KMG in podatki o kmetijskih površinah ter površinah krajinskih značilnosti, na podlagi katerih se odloča o oddanem zahtevku za posamezno intervencijo, se ob vnosu ali dopolnitvi zbirne vloge prevzamejo iz RKG na en dan pred vnosom.**

Numerične oziroma opisne evidence, ki so pomembne za intervencije, so različne zbirke podatkov državnih in drugih organizacij, ki jih ARSKTRP uporablja za upravno preverjanje upravičenosti do plačil. Najpogosteje uporabljeni podatki so podatki iz registra kmetijskih gospodarstev (RKG), centralnega registra goveda (CRG), centralnega registra drobnice (CRD), centralnega registra prašičev (CRPš), centralnega registra kopitarjev (CRK), evidence imetnikov rejnih živali oziroma evidence rejnih živali, evidence o izobraževanju in usposabljanju in evidence o vključenosti in izdanih certifikatih organizacij za kontrolo in certificiranje.

Za izvajanje upravnih preveritev upravičenosti do plačil ARSKTRP uporablja tudi številne druge zbirke podatkov, na primer podatke o vključenosti v sheme kakovosti, podatke o realizirani oddaji in neposredni prodaji mleka, podatke o kontroli prireje mleka, podatke iz rodovniških knjig, podatke iz centralnega registra čebelnjakov, podatke iz evidence registriranih vozil in podatke o davčnem statusu.

Sistem za spremljanje površin in spletna aplikacija Sopotnik

Z letom 2023 se uvaja sistem za spremljanje površin, ki uporablja satelitske posnetke, pridobljene periodično tekom celega leta in iz katerih je mogoče ugotoviti določena dogajanja na kmetijskih površinah. S pomočjo tega sistema ARSKTRP spremlja za vsako vlogo izpolnjevanje tistih pogojev upravičenosti, za katere ji podatki sistema za spremljanje površin, ki jih ima na razpolago, to omogočajo (monitorabilni pogoji upravičenosti). Prav tako spremlja izpolnjevanje zahtev pogojenosti in preverja upravičenost do višje sile in izjemnih okoliščin.

Z ugotovitvami sistema za spremljanje površin ARSKTRP upravičenca seznanjajo prek spletne aplikacije **Sopotnik**. Seznanitev prek Sopotnika se nanaša na skladnost dejanskega stanja, ugotovljenega s tem sistemom, v razmerju do za ta zahtevek predpisanih monitorabilnih pogojev upravičenosti. Za posamezno poljino in zahtevek v Sopotniku prikaže zeleno, rdečo, rumeno ali sivo barvno oznako:

1. **Zelena** barvna oznaka pomeni, da so izpolnjeni vsi pogoji upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin.
2. **Rdeča** barvna oznaka pomeni, da je bilo s pomočjo sistema ugotovljeno neizpolnjevanje vsaj enega od pogojev upravičenosti. Rdeča barvna oznaka pomeni tudi, da ARSKTRP upravičenca poziva, da zahtevek za površinske intervencije ustrezno spremeni, umakne ali prek Sopotnika pošlje dokaze, če meni, da pogoje upravičenosti v naravi dejansko izpolnjuje. Upravičenec lahko naredi umik ali spremembo zahtevka prek geoprostorskega obrazca zbirne vloge. Zahtevek v zvezi s površino se lahko spremeni na način, da se poveča ali zmanjša površina tega zahtevka, spremeni kmetijska rastlina, spremeni vrsta rabe ali drugi podatki v zvezi s tem zahtevkom. Če je neskladje odpravljeno, agencija

rdečo barvno oznako spremeni v zeleno. Če upravičenec na geoprostorskem obrazcu spreminja vrsto rabe, se ta ne more spremeniti v vrsto rabo 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1211 – vinograd, 1221 – intenzivni sadovnjak, 1222 – ekstenzivni sadovnjak, 1230 – oljčnik, 1160 - hmeljišče, 1212 - matičnjak, 1510 – skupina dreves in/ali grmičevja, 1520 - mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti ali 7010 – vodna prvina. Prav tako upravičenec na geoprostorskem obrazcu ne more spreminjati vrste rabe 1181 - trajne rastline na njijskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 - rastlinjaki, kjer pridelava ni v tleh, 1320 - travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1510 – skupina dreves in/ali grmičevja, 1520 - mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti ali 7010 – vodna prvina.

3. **Rumena** barvna oznaka pomeni, da izpolnjevanja pogojev upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin, ni mogoče niti potrditi niti ovreči. Šteje se, da je zahtevek upravičen. Kljub temu se vlagatelj na ugotovitev lahko odzove. Če se odzove, ravna na način, kot je opisan v primeru rdeče barvne oznake. Prek Sopotnika posreduje dokaze o izpolnjevanju pogoja upravičenosti oziroma, če meni, da pogoja upravičenosti v naravi dejansko ne izpolnjuje, prek geoprostorskega obrazca zbirne vloge zahtevek umakne ali ustrezno spremeni.
4. **Siva** barvna oznaka pomeni, da pogoji upravičenosti, ki jih je mogoče preverjati s pomočjo sistema za spremljanje površin, še niso bili preverjeni.

Od 1. avgusta do 15. oktobra 2023 ARSKTRP objavlja začasne rezultate ugotovitev pridobljenih s pomočjo sistema za spremljanje površin, ki jih periodično osvežuje glede na novo pridobljene podatke sistema za spremljanje površin. ARSKTRP v Sopotniku objavi končne rezultate ugotovitev pregledov vsaj 14 dni pred zadnjim rokom za spremembe in umike zahtevkov. O tem obvesti vlagatelja preko SMS/MMS številke ali e-pošte, ki jo je navedel v zbirni vlogi, ali pa, če se upravičenec v zbirni vlogi tako izjavi, lahko tudi preko navadne pošte.

Zadnji rok za spremembe in umike zahtevkov za površinske intervencije za leto 2023 je:

- **29. 3. 2024 za SOPO shemo Ozelenitev ornih površin prek zime,**
- **2. 11. 2023 za ostale zahtevke v zvezi s površino.**

Če vlagatelj do teh rokov zahtevka z rdečo barvno oznako ne umakne ali ustrezno spremeni in za ta zahtevek preko Sopotnika ne posreduje zadostnih dokazov o izpolnjevanju njegove upravičenosti, ARSKTRP s pomočjo podatkov, s katerimi razpolaga, določi in ta zahtevek obravnava v skladu s predpisi. Enako ARSKTRP ravna v primeru, če se upravičenec odzove po zadnjem roku za spremembe in umike zahtevkov.

Dostop do Sopotnika je omogočen upravičencu ali njegovemu pooblaščenec. Upravičenec ali njegov pooblaščenec do Sopotnika dostopa prek portala e-kmetijstvo, ki je dostopen na spletnem mestu ARSKTRP. Upravičenec pridobi dostop do Sopotnika ob oddaji zbirne vloge in lahko do Sopotnika dostopa z uporabniškim imenom in geslom ali preko SI-PASS storitve za spletno prijavo. Pooblaščenec je lahko fizična ali pravna oseba. Pooblaščenec je lahko tudi kmetijski svetovalec. Pooblaščenec, ki ni kmetijski svetovalec, mora, če želi za stranko vstopati v Sopotnika, pridobiti njeno pooblastilo in do Sopotnika lahko dostopa samo prek storitve za spletno prijavo SI-PASS. Pooblaščenec, ki ni kmetijski svetovalec, lahko pošlje pooblastilo na ARSKTRP v obliki, ki je določena v prvem odstavku 173. člena Zakona o splošnem upravnem postopku. Nezavezujoč obrazec za pooblastilo pa je objavljen tudi na spletni strani ARSKTRP. Na podlagi pridobljenega pooblastila ARSKTRP pooblaščenec, ki ni kmetijski svetovalec, omogoči dostop do Sopotnika.

Kmetijski svetovalci imajo dostope v Sopotniku za vse stranke (upravičence), ki so oddali zbirno vlogo. Kljub temu lahko kmetijski svetovalec vstopi v Sopotnika le za tiste stranke, ki so jih za to pooblastile. Kmetijski svetovalec mora od stranke pridobiti pooblastilo za vsak dan posebej, ko zanjo vstopa v Sopotnik oziroma zanjo izvaja upravna dejanja prek Sopotnika. Za določen dan mora od stranke pridobiti pooblastilo še preden zanjo vstopi v Sopotnika. Pomembno je vedeti tudi, da kmetijski svetovalec za upravičenca ne bo spremljal dogajanja v Sopotniku, temveč bo v Sopotniku za upravičenca izvedel določeno dejanje zgolj na njegovo pobudo.

FotoSopotnik je aplikacija, ki deluje na androidnih telefonih in služi kot dodatno orodje aplikacije Sopotnik. Namenjena je ustvarjanju ter pošiljanju geografsko označenih fotografij ali drugih podatkov v Sopotnik, ki lahko služijo kot dokaz za opravljene aktivnosti na površinah. Uporabniki aplikacije fotoSopotnik lahko dokaze posredujejo v Sopotnik na podlagi naloge in navodil, ki jih zanje pripravijo na ARSKTRP ali pa na svojo pobudo. Obvestila ARSKTRP povezana z navodili in nalogo, ki jo mora upravičenec izvesti ter vse fotografije se prikažejo tudi v Sopotniku. Aplikacijo foto Sopotnik je mogoče na mobilno napravo naložiti brezplačno iz Googleove trgovine z aplikacijami (Google Play). Podrobna uporabniška navodila za aplikacijo fotoSopotnik so objavljena na spletu.

V okviru sistema za spremljanje površin bodo lahko potekali dodatni terenski ogledi s strani ARSKTRP, kadar se z uporabo tega sistema in drugimi preveritvami v okviru upravnega pregleda ne bo dalo z gotovostjo ugotoviti dejanskega stanja. ARSKTRP bo ugotovitve dodatnega terenskega ogleda sporočila vlagateljem prek Sopotnika. O izvedbi dodatnega terenskega ogleda se vlagatelj predhodno ne obvešča in se izvede brez njihove navzočnosti, bo pa lahko vlagatelj ob oddaji zbirne vloge te dodatne hitre preglede zavrnil, kar pomeni, da bo lahko izveden pregled na kraju samem.

7.3 PREGLEDI NA KRAJU SAMEM

Pregledi na kraju samem se izvajajo na primerljiv način kot v predhodnih letih. Vendar bodo, zaradi uvedbe sistema za spremljanje površin, **pregledi na kraju samem za zahtevke v zvezi s površino** omejeni praviloma na preglede tistih pogojev upravičenosti, katerih pregled s sistemom za spremljanje površin ne bo mogoč oziroma dovolj zanesljiv (nemonitorabilni pogoji upravičenosti). Tudi meritve površin se bodo praviloma izvajale le še za površine, kjer stanja na kraju samem ne bo mogoče preveriti s pomočjo sistema za spremljanje površin in površine, na katerih je bila s pomočjo sistema za spremljanje površin zaznana razlika med prijavljeno in dejansko površino in ta ni bila odpravljena s strani upravičenca ali s pomočjo drugih podatkov, ki jih ima agencija na razpolago. S pregledi na kraju samem se preverja tudi izpolnjevanje zahtev pogojenosti.

Pregledi na kraju samem za živali se izvajajo za namen preverjanja pogojev upravičenosti, vključno s preverjanjem izpolnjevanja pogojev identifikacije in registracije živali. V zvezi s identifikacijo in registracijo živali se za govedo preveri označitev živali, pravilnost vpisa živali v CRG, potni list, register govedi na gospodarstvu. Za drobnico označitev živali, pravilnost vpisa živali v CRD, spremni list in register drobnice na obratu. Za kopitarje pravilnost vpisa v CRK, označitev živali in identifikacijski dokument. Za prašiče označitev živali, spremni listi, register prašičev na gospodarstvu in za zahtevke podintervencije Dobrobit živali - prašiči pravilnost zadnjega poročanja. Pregledi na kraju samem v zvezi z identifikacijo in registracijo živali zajemajo vse živali na KMG, ki pripadajo vrsti živali, katere zahtevek je bil izbran za pregled na kraju samem. Ugotovitve glede identifikacije in registracije živali ARSKTRP sporoči tudi Upravi Republike Slovenija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Če je s pregledom na kraju samem ugotovljeno, da je govedo ali ovca ali koza izgubila eno ušesno značko, mora upravičenec dokazila posredovati agenciji najkasneje v roku 30 dni od ugotovitve kontrolorja. Če žival izgubi obe ušesni znački, se šteje, da je nadomestitev sredstev možna samo v primeru, če je na kmetijskem gospodarstvu tako neidentificirana samo ena žival posamezne vrste in je bilo naročilo novih značk izvedeno še pred najavo pregleda na kraju samem, ali če pregled na kraju samem ni najavljen, še pred prihodom kontrolorja na kmetijsko gospodarstvo.

Pregledi na kraju samem se praviloma napovejo, le v zakonsko določenih primerih se izvedejo brez predhodne napovedi. Če nosilec KMG ali njegov pooblaščenec prepreči izvedbo pregleda na kraju samem se zavrnejo vsa plačila zbirne vloge.

Ugotovitve pregleda na kraju samem se zapišejo v zapisnik o pregledu na kraju samem, s katerim mora biti stranka seznanjena in lahko nanj poda tudi pripombe. Zapisnik o pregledu se stranki ponudi v podpis.

7.4 IZRAČUN IN UPORABA UPRAVNIH SANKCIJ

Izraz »upravni ukrepi«, uveljavljen v prejšnjih letih, ki se nanašal na zmanjšanje plačila, zavrnitev plačila, ukinitvev plačila, sankcije, ki se, če niso poravnane v tekočem letu, lahko prenesejo v naslednja leta, se v letu 2023 nadomestili z izrazom »upravne sankcije«. Gre le za drugačno poimenovanje, ki v vsebinskem smislu pomeni enako. V Uredbi o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2023 so določene le tiste upravne sankcije, ki se uporabljajo za vse ali vsaj večino zahtevkov zbirne vloge.

7.5 PRENOS CELOTNEGA KMG ALI POSAMEZNEGA ZEMLJIŠČA PO ODDAJI ZBIRNE VLOGE

V primeru prenosa KMG z enega upravičenca (A) na drugega upravičenca (B) v obdobju, ko se rok za oddajo zbirne vloge še ni iztekel in je A zbirno vlogo že oddal, mora A zbirno vlogo umakniti, B pa vložiti svojo zbirno vlogo. V primeru prenosa KMG iz nosilca A na B v času, ko se je rok za oddajo zbirne vloge že iztekel, sredstva iz naslova zbirne vloge, ki jo je oddal A, prejme nosilec B, če bo ta (B) na ARSKTRP do 2. 11. 2023 posredoval predpisan obrazec »IZJAVA o prenosu kmetijskega gospodarstva in zahteva za plačilo v primeru prenosa celotnega kmetijskega gospodarstva po izteku roka za vložitev zbirne vloge za leto 2023«, na katerem sporoča prenos in zahteva plačilo sredstev iz naslova zbirne vloge, ki jo je oddal nosilec A. Če tega novi nosilec B ne bo storil, sredstva iz naslova te zbirne vloge ostanejo neizplačana. Če pa je prenos izveden po 2.11.2023, se sredstva izplačajo nosilcu A. Šteje se, da je v tem primeru pretežni del opravljen, v zvezi z zahtevki zbirne vloge, opravljen prejšnji nosilec (A) in je zato upravičen tudi do sredstev.

Če je razlog prenosa smrt nosilca A, potem vse pravice in dolžnosti gredo avtomatično na novega nosilca (B), ki je vpisan v RKG in ta postane tudi upravičenec do sredstev iz naslova zbirne vloge za leto 2023. Omenjene Izjave o prenosu kmetijskega gospodarstva in zahteva za plačilo v primeru, če je razlog prenosa smrt nosilca A, ni treba posredovati na ARSKTRP. Novi nosilec (B) lahko v vsakem primeru izrazi voljo, da ne prevzema večletnih okoljskih, podnebnih in drugih obveznosti tako, da izpolni 2. točko te izjave in jo posreduje na ARSKTRP.

Posamezno zemljišče, ki je bilo v RKG preneseno iz nosilca A na nosilca B po tem, ko je bila za tekoče leto vlaganja zahtevkov površina tega zemljišča že uveljavljena na zbirni vlogi nosilca A, se še naprej obravnava kot površina zbirne vloge nosilca A, če je bil prenos zemljišča v RKG izveden po izteku roka za vložitev zbirne vloge. Če nosilec A za površino, ki je bila v RKG prenesena po izteku roka za vložitev zbirne vloge, ne naredi umika zahtevkov, ostane odgovoren tudi za primere, ko se na površini ugotovi kakršno koli neizpolnjevanje predpisanih pogojev upravičenosti. Če je bila do konca roka za oddajo zbirne vloge površina zemljišča uveljavljena na zbirni vlogi več nosilcev KMG, se kot potencialno upravičen nosilec KMG šteje tisti nosilec, ki je to zemljišče v RKG vpisal na poznejši datum.

7.6 VIŠJA SILA IN IZJEMNE OKOLIŠČINE

Če upravičenec pri izvajanju intervencij ni mogel izpolniti pogojev upravičenosti zaradi višje sile ali izjemnih okoliščin, se zadevno plačilo za leta, v katerih je prišlo do višje sile ali izjemnih okoliščin, odobri v sorazmernem deležu, razen pri neposrednih plačilih (z izjemo shem SOPO), OMD plačilu in pri Plačilu Natura 2000. Upravičenec mora na ARSKTRP v predpisanem roku in na predpisan način sporočiti primer nastanka višje sile ali izjemnih okoliščin na obrazcu »Sporočanje višje sile ali izjemnih okoliščin« v petnajstih delovnih dneh od dneva, ko je upravičenec to zmožen storiti, priložijo se tudi ustrezni dokazi.

8 UREDITEV PODATKOV V REGISTRIH

8.1 REGISTER KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

V registru kmetijskih gospodarstev (RKG) se vodijo podatki o nosilcu KMG, članih kmetije, zaposlenih na kmetiji in o zemljiščih v uporabi KMG. Nosilec je odgovoren za pravilnost prijavljenih podatkov. Spremembe podatkov v RKG (npr. prenos KMG, prenehanje uporabe zemljišč, sprememba vrste rabe GERK, ipd.) je potrebno javiti najpozneje v 30-ih dneh od nastanka spremembe.

Vse podatke v RKG, vključno s podatki o zemljiščih, mora nosilec urediti na upravni enoti najpozneje en dan pred vnosom zbirne vloge. Neusklajeni podatki v RKG onemogočijo vnos zbirne vloge. Zaradi predvidenega povečanega obsega dela na upravnih enotah v obdobju pred in med vlaganjem zbirnih vlog nosilec priporočamo, da se za uskladitev podatkov na upravnih enotah naročijo čimprej.

NOVOSTI!

Spremembi Zakona o kmetijstvu in Pravilnika RKG prinašata nekaj novosti na področju vodenja RKG:

- *upravne enote bodo pri vpisu novih zemljišč v RKG, od nosilca, ki ni lastnik zemljišč, tudi če gre za lastništvo družinskih članov, zahtevale, da priloži dokazilo o pravici do uporabe zemljišč*
- *pri kmetijah se več ne vodi podatka o namestniku nosilca. V primeru smrti nosilca se kmetija prenese na novega nosilca s soglasjem večine oseb, ki so na smrtovnici navedene kot dediči. V ostalih primerih prenosa kmetije (prodaja, zakup, dedovanje ali podobni pravni posel) mora novi nosilec prenesti vsa zemljišča kmetije v lasti prejšnjega nosilca in članov kmetije ter pridobiti pravico do njihove uporabe za najmanj pet let.*
- *ukinja se obvezen vpis članov kmetije v RKG. Kot člani kmetije se po novem lahko vpišejo osebe, starejše od 15 let, ki so sorodniki nosilca (nabor ostaja nespremenjen) ali živijo na istem stalnem prebivališču kot nosilec in podajo soglasje k vpisu na kmetijo.*
- *v RKG se poleg podatka o GERK vodi tudi podatek o krajinskih značilnostih (KRZ) na kmetijskem gospodarstvu.*

8.1.1 Podatki o nosilcu, članih kmetije in zaposlenih na kmetiji

Nosilec mora imeti pravico do uporabe zemljišč KMG in je odgovoren za obveznosti, ki izhajajo iz Zakona o kmetijstvu. Šteje se, da ima nosilec pravico do uporabe zemljišč, če je lastnik ali zakupnik zemljišč oziroma ima za uporabo zemljišč pridobljeno soglasje lastnika zemljišč ali drugo pravno podlago, iz katere izhaja pravica do uporabe zemljišč.

Kot člani kmetije se v RKG lahko vpišejo osebe, starejše od 15 let, ki živijo na istem stalnem prebivališču kot nosilec kmetije in sorodniki nosilca. Vpis članov kmetije nosilec kmetije uredi na upravni enoti. Za vpis člana kmetije mora nosilec pridobiti soglasje tega člana kmetije. Kot člani kmetije - sorodniki se lahko poleg nosilčevega zakonca ali osebe, s katero živi nosilec v zunajzakonski skupnosti ali partnerja v registrirani istospolni skupnosti vpišejo tudi: nosilčevi otroci, posvojenci in vnuki; nosilčevi starši, posvojitelji in stari starši; bratje in sestre nosilca kmetije; nosilčeva tast, tašča, zet in snaha; otroci nosilčevega partnerja (pastorki) ter zakonec nosilčeve matere ali očeta.

Kot zaposleni na kmetiji se lahko vpišejo osebe, ki delo na kmetiji opravljajo na podlagi veljavne pogodbe o zaposlitvi, sklenjene v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena z nosilcem kmetije ali s poslovno popolnoma sposobnim članom kmetije.

8.1.2 Podatki o zemljiščih v uporabi

Osnovna enota identifikacijskega sistema za prijavo zemljišč v RKG je blok. Blok je strnjena površina kmetijskih zemljišč, ki so v kmetijski rabi enega KMG in pripadajoče krajinske značilnosti (KRZ).

Grafična enote rabe kmetijskega gospodarstva (GERK) je strnjena površina kmetijskega zemljišča z enako vrsto rabe znotraj posameznega bloka.

Blok se tvori tako, da se po zaključenem vrisu GERK oziroma KRZ vsi soležni GERK oziroma KRZ istega KMG samodejno aplikativno povežejo v en blok. Soležni so tisti GERK oziroma KRZ, ki imajo skupno vsaj eno daljico.

GERK z naslednjimi vrstami rabe, KRZ brez soležnega GERK ali če je soležni GERK s spodaj naštetto vrsto rabe, predstavljajo samostojen blok: 1181 – trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 – rastlinjak, kjer pridelava ni v tleh, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, 1411 – površina za ukrep odprava zaraščanja, 1420 – plantaža gozdnega drevja.

8.1.3. Določitev največje upravičene površine (NUP)

Največja upravičena površina (NUP) GERK je celotna grafična površina GERK, razen:

- a) pri GERK z naslednjimi vrstami rabe, kjer je NUP enaka nič: 1181 – trajne rastline na njivskih površinah, kjer pridelava ni v tleh, 1191 – rastlinjaki, kjer pridelava ni v tleh, 1411 – površina za ukrep odprave zaraščanja in 1420 – plantaža gozdnega drevja;
- b) pri GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, se NUP določi z upoštevanjem upravičenosti in deležev posameznih vrst dejanske rabe, ki so določene pod GERK.

Natančneje je opis te vrste rabe GERK opisan v nadaljevanju.

NUP KRZ, ki se mora ohranjati skladno s standardom DKOP 8 (Ohranjanje krajinskih značilnosti) iz Priloge III Uredbe 2021/2115/EU, je celotna površina KRZ, pri ostalih KRZ je NUP enak 0.

NUP bloka je vsota vseh NUP GERK oziroma NUP KRZ, ki tvorijo blok.

8.1.4 Pravila vrisa KRZ v RKG

KRZ so pomembne za izvedbo in kontrolo obveznega osnovnega standarda DKOP 8 (Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst) v okviru pogojenosti in operacije KOPOP Ohranjanje mejic (MEJ).

Za vpis KRZ v RKG mora nosilec izkazati pravico do uporabe. Pri vpisu KRZ se kot kontrolni podatek upošteva evidenca krajinskih značilnosti.

Ob vpisu v RKG se KRZ pripiše podatek o GERK, ki mu KRZ pripada, po naslednjem prednostnem vrstnem redu: največja soležna orna površina, največji soležni GERK. V ostalih primerih se podatek o GERK ne pripiše. KRZ se ne pripisuje h GERK z vrstami rabe 1181, 1191, 1320, 1411 in 1420. KRZ se pripiše samo GERK, ki ima kot državo pripisano Republiko Slovenijo.

Vrste in šifre rabe KRZ so: 1510 – skupina dreves oziroma grmičevja, 1520 – mejica, 1530 – obvodna vegetacija, 1540 – posamezno drevo, 1550 – drevesa v vrsti, 7010 – vodna prvina.

8.1.5 Pravila vrisa GERK v RKG

GERK se lahko vriše na kmetijska zemljišča, ki so po evidenci dejanske rabe opredeljena kot njive in vrtovi, trajni nasadi in travniške površine.

V upravičeno površino GERK se lahko vštejejo vetrozaščitni pasovi, drevesa v vrsti, žive meje, omejkji, mejice, jarki, kamnite ograje, suhozidi, razna sušila (kozolci, ostrvi, ipd.) in kolovozi, če so sestavni del tradicionalne kulturne krajine in dobre kmetijske prakse ter če njihova širina ne presega 2 m. Ne glede na to, da so nekateri od naštetih elementov zajeti v evidenci krajinskih značilnosti, le-teh ni potrebno izločati iz GERK kot KRZ.

Strnjene površine, ki po evidenci dejanske rabe spadajo med druge kmetijske površine, gozd in druga nekmetijska zemljišča, se izločijo iz GERK, če so večje ali enake 100 m². Iz GERK ni potrebno izločiti površin, manjših od 100 m², tudi če ustrezajo drugim vrstam rabe GERK. Površine večje ali enake 100 m² se vrišejo kot samostojni GERK. Njive ni treba vpisati kot ločeni GERK, če je manjša od 1.000 m² in leži v medvrstnem prostoru trajnega nasada, razen hmeljišča.

Iz GERK se izločijo vode in vsa pozidana zemljišča.

V GERK se ne uvršča naslednjih površin:

- zelenic okoli stavb;
- nezatravljenih ograd, v katerih se nahajajo živali;
- izpustov za živali;
- rekreacijskih površin (golf igrišč, parkov, zelenic, travnatih igrišč, ipd.), razen smučišč in površin znotraj hipodromov, če se na njih izvaja kmetijska dejavnost;
- površin letališč, letališke infrastrukture, označenih vzletnih oziroma pristajalnih stez letališč in vzletišč, čeprav so zatravljene;
- površin, kjer kmetijska pridelava ni dovoljena (sanirana odlagališča nevarnih odpadkov ipd.);
- površin, na katerih so postavljene konstrukcije, ki onemogočajo obdelavo zemljišča..

Ne glede na zgoraj zapisano, se vpis GERK na letališčih dovoli, če se na teh površinah izvaja kmetijska dejavnost in imajo uporabniki zemljišč za vris GERK dovoljenje lastnikov zemljišč in upravljavca letališča, obvezno pa se tudi v tem primeru izloči vsa letališka infrastruktura in označene vzletne oziroma pristajalne steze.

8.1.6 VRSTA RABE 1320 - travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi

Vrsta rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi se lahko vriše na celotnem območju Slovenije, kjer se s travinjem prepletajo skupine grmovja, drevja, kamenja... in onemogočajo intenzivno izrabo travinja. Takšna površina je primerna predvsem za pašo. Zunanji obod GERK zariše nosilec na celotnem območju uporabe zemljišča, z upoštevanjem naravnih meja (gozd, prepadi, jarki, ...). Površina neupravičenih značilnosti znotraj GERK ne sme presegati 50 % grafične površine GERK.

Pri vrisu GERK je potrebno v celoti izločiti površine, ki po evidenci dejanske rabe spadajo v vrsto dejanske rabe 3000 – pozidano in sorodno zemljišče (ceste, hiše, vode, ...) in 2000 – gozd. Samo na planini je ruševje lahko sestavni del GERK. Na planini je za travnate površine obvezen vris GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi.

Po vrisu GERK z vrsto rabe 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi se, glede na podatke iz evidence dejanske rabe, za to površino aplikativno izračuna NUP GERK. Za določitev se uporabi sorazmerni sistem upravičenosti z uporabo koeficientov znižanja upravičene površine. V celoti upravičene površine so zemljišča, ki so po evidenci dejanske rabe: 1300 – trajni travnik, 1321 – barjanski travnik, 1222 – ekstenzivni sadovnjak, 1800 – kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem in vse druge kmetijske rabe iz evidence dejanske rabe, če strnjena površina teh rab ne presega 100 m².

Površine kot so zaraščanje, skalovje, skupine dreves in grmovja, ipd. so v celoti neupravičene. Na podlagi preseka površine GERK s podatki evidence dejanske rabe se izračuna še razmerje med površino neupravičenih vrst dejanske rabe in grafično površino GERK, ki ne sme preseči 50 %.

Kot GERK z vrsto rabe 1320 se štejejo tudi površine, za katere je pri pregledu na kraju samem ugotovljena vrsta dejanske rabe 1800.

8.1.7 Kontrola z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč

Z namenom preprečitve vključevanja neupravičenih površin v GERK se pri vpisu GERK na upravni enoti izvaja kontrola z evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč (v nadaljevanju: evidenca dejanske rabe), ki se vodi na MKGP. Podatki v evidenci dejanske rabe se zajemajo iz ortofoto posnetkov (narejenih iz letalskih posnetkov), ki so istočasno tudi podlaga za vpis GERK. Poleg tega se v evidenci dejanske rabe upoštevajo tudi drugi podatki, kot npr. ugotovitve iz terenskih ogledov MKGP oziroma kontrolnih organov. Evidenca dejanske rabe je javno dostopna na spletu na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGP–RKG.

Pri vpisu novega GERK ali pri spremembi že vpisanega GERK se izvede presek GERK z evidenco dejanske rabe. Če se pri tem ugotovi, upošteva se predpisano toleranco, da GERK ali del GERK leži na površinah, ki po evidenci dejanske rabe niso kmetijska zemljišča v uporabi, vpis GERK ni mogoč. V praksi to pomeni, da nosilec KMG lahko vriše GERK, npr. njivo na površinah, ki so v evidenci dejanske rabe zajete kot njiva, travnik, vinograd, sadovnjak, ipd., ne more pa vrisati njive na zaraščenih površinah, gozdu, cesti, ipd.

Kadar vpis GERK zaradi odstopanja od evidence dejanske rabe ni mogoč, je postopek naslednji:

- upravna enota najprej preveri ali je glede na ortofoto morda prišlo do napake v evidenci dejanske rabe;
- v primeru ugotovljene napake MKGP takoj odpravi napako in s tem omogoči vpis GERK;
- če je evidenca dejanske rabe glede na ortofoto pravilno zajeta in stanje v naravi od zadnjega snemanja ortofotov ni bilo spremenjeno, je treba uskladiti mejo GERK tako, da bo ustrezala stanju v naravi;
- če je evidenca dejanske rabe glede na ortofoto pravilno zajeta, vendar je prišlo do spremembe stanja v naravi v obdobju po zadnjem snemanju ortofotov (npr. zarast, ki je še vidna na ortofotu, je bila izkrčena in je površina zdaj travnik), mora nosilec, ki bo želel vpisati GERK na takšni površini, podati in podpisati izjavo o dejanskem stanju v naravi.

POZOR! Hkrati z izjavo o dejanskem stanju v naravi nosilec podpiše, da je seznanjen s pogoji za vpis GERK in s posledicami neresnične prijave. Na podlagi izjave nosilca o dejanskem stanju v naravi bo vris GERK na teh površinah mogoč takoj, takšni GERK pa bodo bolj pogosto izbrani za pregled na kraju samem;

Poudariti velja, da je kljub kontroli z evidenco dejanske rabe, za pravičen vpis GERK odgovoren nosilec. Tako mora nosilec tudi v primerih, ko je iz ortofoto posnetka še razvidno kmetijsko zemljišče, pa to zemljišče v naravi ni več v uporabi (npr. začasno neobdelano – nasutje materiala, skladišče bal, drv, silosi, gnojšča na kmetijskih površinah), stanje ustrezno prijaviti v RKG. Nosilec mora upravni enoti javiti tudi vse ostale spremembe, ko npr. travnik preorje in spremeni v njivo, spremeni trajni nasad, proda zemljišče, kupi novo zemljišče, ipd.

POMEMBNO!

V RKG morajo biti podatki urejeni pred vložitvijo zbirne vloge. Za pravilno prijavo podatkov je odgovoren nosilec KMG.

Nosilec mora neuskrajene podatke v RKG uskladiti na upravni enoti vsaj en dan pred elektronskim izpolnjevanjem zbirne vloge, sicer vnos le te ne bo mogoč.

Nosilec lahko svoje GERK pregleda na spletu na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov MKGPRKG (<http://rkg.gov.si/GERK/>), kjer so poleg grafičnih podatkov o GERK pod seznamom GERK na voljo tudi informacije o neuskrajanih podatkih v RKG. Nosilec priporočamo, da na spletnem pregledovalniku dobro pregledajo podatke o svojih zemljiščih in jih po potrebi uskladijo (izločiti je treba novogradnje in zaraščene površine, javiti spremembe rabe zemljišč, odjaviti zemljišča, ki jih ne uporabljajo več ipd.) V RKG je potrebno prijaviti vsa zemljišča v uporabi KMG, ta pa morajo biti obdelana skladno z zahtevami posamezne vrste rabe (njiva, travnik, sadovnjak, ...).

Pregled podatkov o zemljiščih še posebej svetujemo nosilec KMG, ki imajo zemljišča na območju vzhodne Slovenije: Murske Sobote, Ptuja, Maribora, Celja in Velenja. Na teh območjih so bili v letu 2022 posneti novi ortofoto posnetki, zato so še posebej vidne spremembe glede rabe zemljišč v zadnjih letih.

8.2 IDENTIFIKACIJA IN REGISTRACIJA REJNIH ŽIVALI

Za področje identifikacije in registracije rejnih živali je pristojna Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), Sektor za identifikacijo in registracijo ter informacijske sisteme (SIRIS). V zvezi z identifikacijo in registracijo živali ter gospodarstvu/obrati se uporabljajo nacionalni predpisi (pravilniki), objavljeni na spletni strani UVHVVR, in Uredbe EU.

8.2.1 Govedo

V sistemu za identifikacijo in registracijo goveda v letu 2023 ni sprememb. Informacije so na voljo na spletni strani UVHVVR: <https://www.gov.si teme/identifikacija-in-registracija-goveda/>

8.2.2 Prašiči

V sistemu za identifikacijo in registracijo prašičev v letu 2023 ni sprememb. Informacije so na voljo na spletni strani UVHVVR: <https://www.gov.si teme/identifikacija-in-registracija-prasicev/>

8.2.3 Drobница

Označevanje drobnice

Izvajalec dejavnost mora poskrbeti, da so ovce in koze označene z enim izmed načinov označitve, opisanih v nadaljevanju, najpozneje do starosti 9 mesecev, če pa se živali premikajo z obrata prej, se jih označi pred premikom. Drobnico lahko označuje izvajalec dejavnosti sam, lahko pa to zanj opravi pooblaščen organizacija, ki je lahko kmetijsko-gozdarski zavod ali pooblaščen veterinarska organizacija. Ušesnih znamk ni dovoljeno odstraniti ali zamenjati, razen na zahtevo UVHVVR. Označitev živali mora izvajalec dejavnosti sproti oziroma najkasneje v sedmih dneh vpisati v RDO. Starost živali za obveznost označitve določimo tako, da se mesecu rojstva živali prišteje 8 mesecev. Primer: če je datum rojstva 10. 3. pomeni, da izračunamo 3 + 8 mesecev, torej je 11. mesec. Žival mora biti označena do vključno 30. novembra.

Načini označitve za drobnico, ki je namenjena za premik v druge države članice:

- ušesna znamka in elektronska ušesna znamka,
- ušesna znamka in bolus,
- izjema za živali z ušesi, premajhnimi za namestitev običajne ušesne znamke: biceljni trak in bolus (označitev bo možna po 20. aprilu 2023).

Načini označitve za drobnico, ki se goji samo v Sloveniji in ni namenjena za premik v druge države članice:

- dve ušesni znamki,
- ušesna znamka in biceljni trak (označitev bo možna po 20. aprilu 2023),
- ušesna znamka in tetoviranje,
- izjema za živali z ušesi, premajhnimi za namestitev običajne ušesne znamke: dva biceljna trakova (označitev bo možna po 20. aprilu 2023).

Izjema za živali, ki so namenjene za prevoz neposredno v klavnico pred starostjo 12 mesecev:

- okrogla ušesna znamka s skupinsko številko (SIŠ),
- običajna ušesna znamka z identifikacijsko številko (ID) (označitev bo možna po 20. aprilu 2023),
- biceljni trak z identifikacijsko številko (ID) (označitev bo možna po 20. aprilu 2023).

Nadomestitev sredstev za identifikacijo drobnice:

UVHVVR izvajalcem dejavnosti dovoli, da nadomestijo sredstva za identifikacijo drobnice, če nadomestitev ne ogroža sledljivosti živali. Sredstva za identifikacijo drobnice se nadomestijo z dvojnikom z enako ID.

Register drobnice na obratu (RDO)

Do sedaj znano in uveljavljeno zeleno knjigo Register drobnice na gospodarstvu (RDG) je letom 2023 zamenjal **Register drobnice na obratu (RDO)**. UVHVVR RDG v papirni obliki ne pošilja več.

Vsak izvajalec dejavnosti mora voditi register drobnice na obratu (RDO), ki vsebuje 4 tabele. Tisti, ki sami dostopajo do nove aplikacije VOLOS – DROBNICA, morajo voditi v papirni obliki le Tabeli J4 (Jagnjeta do starosti 9 mesecev) ali K4 (Kozliči do starosti 9 mesecev). Navodila za vodenje RDO, tabele za tisk in ostale informacije o novem sistemu identifikacije in registracije drobnice najdete na spletni strani UVHVVR: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/postopek-identifikacije-in-registracije-drobnice/>

Nova spletna in mobilna aplikacija VOLOS – DROBNICA

V novembru 2022 je bila vzpostavljena nova spletna in mobilna aplikacija VOLOS – DROBNICA. Izvajalci dejavnosti, ki gojijo drobnico, si lahko pridobijo dostop do aplikacije VOLOS – DROBNICA v skladu z navodili na spletni strani UVHVVR: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/dostop-do-portala-volos/>

Glavne prednosti, ki jih nudi dostop do novega portala Volos, so: registracije individualno označenih ovc in koz, registracija drobnice iz EU/uvoza, vnos premika odhod z vašega obrata, vnos premika prihod na vaš obrat, izpis elektronskega registra drobnice na obratu (e-RDO), naročanje novih in dvojnikov ušesnih znamk za drobnico in drugo.

Registracija drobnice v CRD

Vse individualno označene ovce in kože morajo biti registrirane v CRD z naslednjimi podatki: identifikacijska številka živali, mesec in leto rojstva, datum označitve, spol, pasemski tip, vrsta elektronskega identifikatorja ali tetoviranje. Živali, ki so označene s SIŠ in so namenjene za prevoz neposredno v klavnico do starosti 12 mesecev, ni potrebno registrirati v CRD. Premik takih živali se lahko izvede samo v klavnico.

Premiki drobnice in odjava živali

Premik individualno označenih živali s papirnim spremnim listom (SLD)

Postopek izdaje SLD se ne spreminja. Spremni list izpolnita in točnost vpisanih podatkov potrđita s podpisom oba izvajalca dejavnosti. Premike individualno označenih živali s SLD se lahko priglasijo v CRD le v primeru, če so te predhodno registrirane v CRD.

Premik individualno označenih živali z elektronskim spremnim listom (e-SLD)

Izvajalec dejavnosti, ki živali oddaja, lahko premik odhoda v CRD priglasijo na dan dogodka (predno živali zapustijo obrat) oz. največ tri dni pred predvidenim dogodkom. Ob prigrasitvi odhoda se v aplikaciji izbere možnost **e-SLD** (številka e-SLD se določi avtomatsko). V tem primeru papirni spremni list ni potreben. Pri vnosu podatkov o odhodu individualno označenih živali mora izvajalec dejavnosti v CRD prigrasiti naslednje podatke: identifikacijsko številko živali, datum odhoda, G-MID namembnega obrata, mobilno številko izvajalca dejavnosti, ki živali prejema, registrsko številko vozila, registracijsko številko prevoznika.

Izvajalec dejavnosti, ki živali prejema, na mobilno telefonsko številko, ki jo je podal oddajatelju živali, prejme SMS sporočilo s številko elektronskega spremnega lista (e-SLD). Prejem živali mora nato v sedmih dneh dni prigrasiti v CRD.

Odjava živali

V primeru pogina, zakola doma in kraje/izgube individualno označenih živali, se spremnega lista ne izdaja. Živali je potrebno odjaviti iz CRD. Obrazec za odjavo bo objavljen na spletni strani UVHVVR.

8.2.4 Kopitarji

Vsak kopitar mora biti identificiran z identifikacijskim dokumentom (ID) najpozneje do starosti 12 mesecev. Imetnik mora oddati zahtevo za identifikacijo najpozneje do 30. dneva starosti žrebeta. To lahko stori z vnosom podatkov v spletni portal Volos ali se obrne na pooblašeno veterinarsko organizacijo ali pa na izdajatelja identifikacijskih dokumentov (Veterinarska fakulteta ali Kobilarna Lipica). Vlogo za identifikacijo žrebeta mora imetnik oddati še pred premikom na pašo na planino/skupni pašnik. Ob vnosu vloge v CRK dobi žrebe življenjsko številko (ŽŠ), katero je treba vpisati na zapisnik o prigonu na pašo.

Za ukrepe kmetijske politike se podatki o kopitarjih prevzamejo direktno iz CRK. Upošteva se stanje na 1. februar. Za izračun obtežb na kmetijskem gospodarstvu štejejo vsi kopitarji, ki se nahajajo na kmetijskem gospodarstvu več kot 30 dni. To velja tudi za kopitarje, ki so zgolj nastanjeni in so npr. v lasti nekoga drugega. Za vlagatelje je pomembno, da so podatki o kopitarjih in vse spremembe sproti sporočeni v CRK, ker neustrezni podatki vplivajo na izpolnjevanje pogojev za ukrepe.

Pri vlaganju zahtevka za operacijo ukrepa KOPOP Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje za avtohtone in tradicionalne pasme konj, je smiselno, da se ob vložitvi predloži veljavni dokument za konja: identifikacijski dokument (ID) ali potrđilo o označitvi.

8.3 EVIDENCA IMETNIKOV REJNIH ŽIVALI (EIRŽ) IN EVIDENCA REJNIH ŽIVALI (ERŽ)

Imetnik rejnih živali/izvajalec dejavnosti je pravna ali fizična oseba, ki je odgovorna za živali in je lahko lastnik živali oziroma se po pooblastilu lastnika živali ukvarja z rejo/gojenjem, varstvom, ali drugo vrsto rabe živali. Dolžan je sporočati tudi podatke o staležu rejnih živali, ki jih goji na svojem obratu/gospodarstvu.

Vpis v EIRŽ oz. postopek registracije obrata/gospodarstva in sporočanje staleža se izvaja po postopkih, ki so opisani na spletni strani UVHVVR:

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/vpis-v-evidenco-imetnikov-rejnih-zivali-eirz/>

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/sporocanje-podatkov-v-evidenco-rejnih-zivali-erz/>

8.4 REGISTRACIJA OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE ŽIVIL RASTLINSKEGA IN ŽIVALSKEGA IZVORA IN OBRATOV NA PODROČJU PRIMARNE PRIDELAVE KRME

Vsak nosilec živilske dejavnosti, ki oddaja na trg primarna živila rastlinskega oziroma živalskega izvora, namenjena za prehrano ljudi, in vsak nosilec dejavnosti, ki opravlja dejavnost primarne pridelave krme rastlinskega izvora oziroma opravlja dejavnosti povezane s primarno pridelavo krme, mora svoj obrat registrirati pri Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Kontakti, informacije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP)

Dunajska 22, 1000 Ljubljana

Telefon: (01) 478 90 00

E-pošta: gp.mkgp@gov.si, splet: <http://www.skp.si/>

Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP)

Dunajska 160, 1000 Ljubljana

ali p.p. 189, SI-1001 Ljubljana.

Telefonska številka klicnega centra ARSKTRP: (01) 580 77 92.

Lahko kličete v klicni center ARSKTRP, kjer so vam vsak delavnik, od ponedeljka do petka, med 7.00 in 15.00 uro na voljo naši informatorji.

E-pošta: aktrp@gov.si

Splet: <http://www.arsktrp.gov.si/>

Zbirna vloga 2023 na spletni strani ARSKTRP: <https://www.gov.si/zbirke/storitve/oddaja-zbirne-vloge-za-let-2023/>

Forum ARSKTRP: <https://forum2.arsktrp.gov.si/>

Uradne ure ARSKTRP so ob ponedeljkih, sredah in petkih med 8.30 in 12. uro, ob sredah pa tudi v popoldanskem času med 13. in 15. uro.

Ob obisku na ARSKTRP ali ob klicu imejte pri roki identifikacijsko številko vašega KMG (KMG-MID), po kateri vas bodo povprašali informatorji ter ustrezno dokumentacijo (kopijo zbirne vloge ali zahtevka, poziv k dopolnitvi, odločbo)